

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

92'nci Birleşim
28 Mayıs 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un, devletin varlığına, vatanın bölünmez bütünlüğüne, milletin birliğine ve beraberliğine ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, İzmir'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Demokratik Sol Parti Onursal Genel Başkanı Bülent Ecevit'in 100'üncü doğum gününe ilişkin gündem dışı konuşması

V.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Türk Tarım Alet ve Makinaları İmalatçıları Birliğinin son raporuna ilişkin açıklaması
- 2.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, 27 Mayıs darbesine, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'a ilişkin açıklaması
- 3.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, İsrail'in Gazze'de sürdürdüğü soykırıma ilişkin açıklaması
- 4.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un 19 Mayıs ilçesindeki baraja ilişkin açıklaması
- 5.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması
- 6.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, ulaşım sektöründeki fırsatçılığa ilişkin açıklaması
- 7.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu'nun, yerinde dönüşüm süresine ilişkin açıklaması
- 8.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, yerinde dönüşüm süresine, depremzedeye verilen kredi ve hibe miktarına ilişkin açıklaması
- 9.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, idare ve gözlem kurulu kararlarına ilişkin açıklaması
- 10.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, 27 Mayıs askerî darbesinin yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 11.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum'da 24 branşta işe alınacak 70 kişi için yapılacak mülakata ilişkin açıklaması
- 12.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Ereğli Demir Çelik Fabrikasının yarattığı hava kirliliğine ilişkin açıklaması
- 13.- Kütahya Milletvekili Adil Biçer'in, 27 Mayıs askerî darbesinin yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 14.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, iktidarın aile politikalarına ilişkin açıklaması
- 15.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin'deki Akbelen Katlı Kavşağı'na ilişkin açıklaması
- 16.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdurluların beklentilerine ilişkin açıklaması
- 17.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon Yatırım Adası Projesi'ne ilişkin açıklaması
- 18.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, çocuk yoksulluğuna ilişkin açıklaması
- 19.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması
- 20.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, PANKOBİRLİK'in satış ve personel politikasına ilişkin açıklaması
- 21.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanına, Mersinli çiftçiler için talebine ilişkin açıklaması

22.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 23'üncü Dönem BDP Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani'nin vefatına, "Aile Yılı"na, ara zamma, TÜRK-İŞ'in açıkladığı yoksulluk ve açlık sınırına, çocuk yoksulluğuna, bayram ikramiyesine ve Meclisin görevine ilişkin açıklaması

23.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, asgari ücrete, bayram ikramiyesine, işsizliğe, nepotizme, Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ve düşman ceza hukukuna ilişkin açıklaması

24.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Azerbaycan'ın 28 Mayıs Bağımsızlık Günü'ne, 23'üncü Dönem BDP Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani'nin vefatına, 3 yaşındaki Ali Asaf Demir'e, bugünkü grup toplantılarına gelen askerî öğrencilerin ve kursiyer öğretmenlerin annelerine ve infaz yasasına, Etik Haftası'na, Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörüne ilişkin açıklaması

25.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, işsizliğe ve üniversiteli işsizlere, Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörüne, ülkenin sanayisine, Samsun Terme Belediye Başkanlığının düzenlediği etkinliğe, İsrail'le ticarete ve bakanlara verdikleri soru önergelerine ilişkin açıklaması

26.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

27.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 27 Mayıs Ülkücü Şehitleri Anma Günü'ne, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kuruluş yıl dönümüne, 28 Mayıs 1954'te UNESCO'nun En Çok Konuşulan Diller Listesi'ne Türkçeyi aldığına, Hâkimler ve Savcılar Kuruluna seçilen üyelere ve Şırnak'ın Gabar Dağı'na gerçekleştirdikleri ziyarete ilişkin açıklaması

28.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, 28 Mayıs 2023 seçimlerine, Azerbaycan'ın Bağımsızlık Günü'ne, Gazze'de sürdürülen sistematik soykırıma ve Uluslararası Aile Forumu'na ilişkin açıklaması

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Afyonkarahisar'dan gelen TÜBİTAK Lise ve Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması'nda şampiyon olan öğrencilere "Hoş geldiniz." denilmesi

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Ege Üniversitesi AR-GE Topluluğu öğrencilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

B) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Fuat Oktay'ın 8-10 Haziran 2025 tarihinde 2025 Concordia Avrupa Zirvesi'ne katılmak için Birleşik Krallık'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmesi hususuna ilişkin tezkeresi (3/1117)

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, Göç İdaresinin sınır dışı uygulamalarının, geri gönderme merkezlerinde yaşanan hak ihlallerinin ve uluslararası koruma hakkının etkisizleştirilmesinin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, Türkiye'de obezite sorununun artan yaygınlığı, neden olduğu sağlık ve ekonomik problemler ile uzun vadeli etkilerinin ortaya konulması, ayrıca bu halk sağlığı sorununa karşı geliştirilecek etkili politika ve müdahale araçlarının belirlenmesi amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Muş Milletvekili Sümeyye Boz ve arkadaşları tarafından, kadınların sağlık sisteminde maruz kaldığı eşitsizliklerin araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Denizli Milletvekili Şeref Arpacı ve arkadaşları tarafından, sanayicinin sorunlarının araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

5.- AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 2'nci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun 3 Haziran 2025 Salı günü birleşiminde Anayasa'nın 94'üncü ve TBMM İçtüzüğü'nün 10'uncu maddeleri uyarınca TBMM Başkanı seçiminin yapılmasına, bu birleşiminde TBMM Başkanı seçilinceye kadar tüm turların tamamlanmasına ve aynı birleşiminde 206 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına, Genel Kurulun çalışma gün

ve saatlerine, 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 68 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3077) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 210)

28 Mayıs 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, devletin varlığı, vatanın bölünmez bütünlüğü, milletin birliği ve beraberliği üzerine söz isteyen Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'a aittir.

Buyurun Sayın Erol. (CHP sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un, devletin varlığına, vatanın bölünmez bütünlüğüne, milletin birliğine ve beraberliğine ilişkin gündem dışı konuşması

GÜRSEL EROL (Elâzığ) - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; hepinizi öncelikle sevgi ve saygıyla selamlarım.

Bugün Cumhuriyet Halk Partisinin eski Genel Başkanlarından Sayın Bülent Ecevit'in 100'üncü doğum günü; kendisini de rahmetle, şükranla andığımı bu kürsüden ifade etmek isterim.

Ben bu kürsüden bu konuyla ilgili defalarca konuşmalar yaptım çünkü şuna inanıyorum: Terör Türkiye'nin öncelikli sorunudur ve terör yalnızca bir parti politikasıyla çözülebilecek bir sorun değildir. Teröre karşı devlet politikasının geliştirilmesi gerektiği ve Meclisin, tüm siyasi partilerin bu konuda taraf olması gerektiği düşüncesini bugüne kadar savunan bir milletvekilimim. Gerek Tunceli Milletvekilliğimde gerekse Elâzığ Milletvekilliğimde de hep terör karşıtı tavırlarımla ve devlete olan sadakatimle, bağlılığımın bilinen bir milletvekilimim, bundan sonra da bu devam edecek. Yani ben devletçi bir milletvekilimim, devlete olan bağlılığım her şeyin üstündedir. Ama tabii bunu söylerken, bu konuşmayı yaparken de bir gerçeği de tespit etmek isterim: Geçmişte terörden çok çektik. Sayın Başkanım, siz de bir konuşmanızda ifade etmiştiniz; yaklaşık kırk yıllık terörle mücadelede kamu bütçesinden harcanan para 2 trilyon dolar. Yani bugün bizim iç ve dış borcumuz, özel sektör ve kamu borcumuz 550 milyar dolar ama teröre harcadığımız para 2 trilyon dolar. Ayrıca, yanlış güvenlik politikalarından kaynaklı bölgede birçok mağduriyetler de yaşandı. Özellikle köy boşaltmaları, köylerin isimlerinin değiştirilmesi, faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar gibi bölgede birçok olumsuzluklar yaşandı ve yine PKK terör örgütünün eylemlerinden kaynaklı bölgede birçok güvenlik görevlimiz, sağlık memurlarımız, öğretmenlerimiz, sivil halkımız katledildiler. Yani her anlamda devlet bu konuda zarar görmüş, vatandaşlarımız mağdur olmuş bir süreci yaşadık ve her parti kendi bakış açısına göre terörle mücadeleyle ilgili bir politika oluşturdu. Bu süreç içerisinde 8 Cumhurbaşkanı değişti, 21 Başbakan değişti, Genelkurmay Başkanları değişti, İçişleri Bakanları değişti ama geldiğimiz noktada yine bu süreç Türkiye'nin öncelikli konularından biri hâline geldi. Burada benim anlatmak istediğim, özellikle Sayın Devlet Bahçeli gündeme getirdikten sonra Türkiye'de bu süreçle ilgili yeni gelişmeler var ve bu gelişmeler doğrultusunda bunun yalnızca Cumhur İttifakı'nın bir politikası değil bir devlet politikasına dönüşmesi yönünde ve Parlamentonun bu sürecin içerisinde olması yönünde bir kanaatimi, düşüncemi de sizlerle paylaşmak isterim. Çünkü siyasi partiler devlet değildir, siyasi partiler hükümet olurlar ama Parlamentonun iradesi bir devletin iradesidir. Bu anlamda, bu süreçle ilgili Parlamentonun iradesi önemlidir ve önemsenmesi gerekir.

Sevgili milletvekilleri, bölgedeki yurttaşlarımızın, insanlarımızın bu konuyla ilgili beklentileri çok yüksek; aynı zamanda batıda yaşayan insanlarımızın da "Artık bu iş bitsin, akan kan dursun. Bu süreç artık bu şekilde ilerlememeli." diye ortak bir kanaati var. Ama bu süreçle ilgili benim rahatsız olduğum bir konuyu da sizinle paylaşmak isterim: Benim için bu süreç işletilmesi gereken doğru bir süreçtir. Yani zaman zaman ülkeler birbirleriyle savaşırlar, on binlerce, yüz binlerce şehit verirler ama gün gelir anlaşmak için aynı masaya otururlar; oturmak da lazım, konuşmak da lazım, bu sorunu çözmek de lazım ama bunu yaparken bu toplumun hassasiyetlerini de önemsemek lazım. Mesela bunlardan birincisi, terör örgütünün başı benim için dün de çocuk katiliydi, bugün de çocuk katili, yarın da çocuk katili olarak kalacaktır. (CHP sıralarından alkışlar) Ama benim ona bu düşünceyle yaklaşmam bu sürecin olmaması gerektiği anlamında değildir; bu süreç ayrıdır, ilerlemelidir, yürümelidir ve ben de Cumhuriyet Halk Partisinin bir milletvekili olarak bu sürecin sonuna kadar arkasındayım ve destekçisiyim. Ama bu sürece destek verirken "önder Apo" söylemleri, Apo'nun farklı bir şekilde değerlendirilmesi doğru değildir. Burada bu hassasiyeti de Türkiye'nin ve burada görev alan tüm milletvekillerimizin önemsemesi gerektiği düşüncesindeyim.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Nasıl olacak o?

GÜRSEL EROL (Devamla) - Sevgili milletvekilleri, benim dedem Dişab Ağa Meclisin ilk milletvekillerinden birisi; Lozan Anlaşması'na giderken burada yaptığı bir konuşma var, diyor ki: "Beyler, bizim dinimiz bir, diyanetimiz bir, ırkımız bir, mezhebimiz bir, kültürümüz bir." Peki, bu Kürt-Türk ayrışması nedir? Biz kardeşiz. Yani yüz yıl önce bu kürsüde yapılan konuşma yüz yıl sonra bugün yine aynı güncelliğini korur hâlde. Onun için bu konu ve bu sorun çözölmelidir, bu sorunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesi olmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Erol, buyurun.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Ve ben de bu sürece destek olduğumu, bu sürecin çözölməsi gerektiğı düşöncemi sizinle paylaşmak isterim.

Hepinize sevgi ve saygılarımı sunarım.

Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, ayrıca, gündem dışı söz verdiğinizden dolayı da size de teşekkür ederim, sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyorum Sayın Erol.

Gündem dışı ikinci söz, İzmir'in sorunları hakkında söz isteyen İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Osmanağaoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

2.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, İzmir'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; İzmir'in bazı sorunları ve çözüm önerilerimiz hakkında söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

İzmir, Türkiye'nin en büyük 3'üncü kenti olmasının yanında, ulusal ve uluslararası taşımacılık açısından sahip olduğu potansiyelle Türkiye'nin en büyük ihracat limanıdır. Bu özelliğıyle İzmir, ekonomisinin sacayakları sanayi, ticaret, tarım ve turizmin öne çıktığı bir kent olmasıyla âdetâ Türkiye'nin eşsiz bir potansiyeline sahiptir. İstanbul ve Kocaeli'nin ardından sanayi sektörünün en çok geliştiğı İzmir'de sanayinin daha da çok gelişmesi için, var olan 13 organize sanayi bölgesi dışında faaliyet gösteren firmalarımızın organize sanayi bölgelerinde toplanması ertelenemez bir ihtiyaçtır. Şüphesiz, bu adım İzmir'imizin konut, çevre ve planlı şehirleşme sorunlarına da pozitif katkı sağlayacaktır, sınırsız bir potansiyel sunan turizm ve tarım sektörünün de gelişmesini mutlaka hızlandıracaktır.

İzmir'imizin en önemli sorunlarından biri de şüphesiz ki kentsel dönüşümdür. Zemin özelliklerinin etkisiyle, geçtiğimiz günlerde neredeyse 500 kilometre uzaklıkta meydana gelen, İstanbullu vatandaşlarımızı da tedirginliğe sevk eden depremin İzmir'in özellikle Karşıyaka, Konak, Bayraklı, Bornova ve Güzelbahçe ilçelerinde de hissedilmesi, İzmir'in ana gündeminin depreme hazırlık ve kentsel dönüşüm olması gerektiğini net bir şekilde ortaya çıkarmaktadır ve göstermektedir. Bugüne kadar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın öncülüğünde yurt genelinde 3,2 milyon konutun dönüşümünün tamamlandığı, 12 milyon vatandaşımızın can ve mal güvenliğini teminat altına alındığı bilinmektedir. Ancak İzmir özelinde bu duruma baktığımızda, yerel yönetimlerin ihmalıyla birlikte maalesef istenilen mesafe henüz katedilememiştir. İlk etapta acilen kontrol edilmesi gereken 150-200 bin civarında bina olduğu ve kaçak yapı stokunun yüzde 35'in üstünde seyrettiğı bilinmektedir. Ayrıca, her 2 binadan 1'inin 35 ila 40 yaşının üzerinde binalardan oluştuğı, dolayısıyla mevcut Deprem Yönetmeliğı'ne göre uygun olmadığı da bilinen bir gerçektir. Bu sebeple, nüfus yoğunluğu ve bina stoku göz önüne alınarak merkezden kent çeperine doğru yapılacak bir çalışmayla ilk etapta 7 ile 8 bin arasında olduğu tahmin edilen riskli binaların durumu, dönüşüme tabi tutulması elzemdir. Bu hususa bütün İzmir milletvekillerimizin ortak bir anlayışıyla yaklaşacağı kanısını taşıyorum. Her birinin, tafefisi imkânsız sonuçlar doğurabilecek bu ihmalkârlığın parçası olabileceklerini asla düşünmüyorum. Tüm İzmir milletvekillerinin dayanıklı bir İzmir inşa etme sürecinde karşılıksız katkı sunacağına canıgönölden inanıyorum.

Diğer yandan, elektrik dağıtım altyapılarından kaynaklanan şikâyetlerin fazlalığı, TÜRK TELEKOM altyapısının yetersizliğinden kaynaklanan sorunların varlığı, kırsal kesimdeki derelerin ıslahı ve maalesef İzmir'imizin gündeminden bir türlü düşmeyen körfez kirliliğı gibi bilinen sorunlar da vatandaşlarımızın yaşam kalitesini düşürmektedir.

Kıymetli milletvekilleri, İzmir bizim geçmişimiz, bugünümüz ve geleceğimizdir. Çaka Bey'in emaneti, Timur Han'ın yadigârı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün uğruna kurtuluş mücadelesi verdiği bir şehirdir. Dolayısıyla, İzmir Türkiye Yüzyılı'nda parlayan bir inci olmayı ve dünyanın seçkin şehirleri arasında yer almayı hak etmektedir ve inşallah...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Osmanağaoğlu.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (Devamla) - ...İzmirli, İzmirli olmanın haklı gururunu yaşamaya devam edecektir.

Elbette, İzmir'imiz için bugüne kadar devletimizin hassasiyetle gerçekleştirdiğı yatırımlardan ve hizmetlerden de bahsetmek isterdim, zaman darlığından bunları anlatamıyorum. Bu vesileyle, bugüne kadar İzmir'imize özel ilgi gösterip İzmirli hemşehrilerimize hizmet götüren, İzmir'imizin değerine değer katan devletimizin her bir kademesine teşekkür ediyorum. Liderimizin dediğı gibi, her zaman okumaktan da büyük keyif aldığım, liderimizin tabiriyle "Güzel İzmir, vakurlu İzmir, onurlu İzmir, dik duruşlu İzmir, maviliklerinde Türk'ün kudretli asırlarını yüzdüren İzmir." diyorum.

Hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Gündem dışı üçüncü söz, Demokratik Sol Parti Onursal Genel Başkanı Bülent Ecevit'in 100'üncü doğum günü münasebetiyle söz isteyen İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'a aittir.

Buyurun Sayın Aksakal. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

3.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Demokratik Sol Parti Onursal Genel Başkanı Bülent Ecevit'in 100'üncü doğum gününe ilişkin gündem dışı konuşması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, Demokratik Sol Partinin kurucusu, Onursal Genel Başkanımız, Başbakanımız Bülent Ecevit'in 100'üncü doğum günü münasebetiyle söz almış bulunuyorum. Şahsım ve Demokratik Sol Parti adına sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bülent Ecevit seksen bir yıllık yaşamında ülkesi ve milleti için büyük hizmetler yapmış, bu uğurda her türlü riski ve mağduriyeti göğüsleyebilmiş dürüst bir lider olarak hafızalarımızda yerini almıştır. Bülent Ecevit denilince akla vatan ve insan sevgisi, barış ve kardeşlik, kararlılık ve dirayet, eşitlik ve dürüstlük gelir. Bülent Ecevit gerek Türkiye siyasetindeki ağırlığı gerekse dünya siyasetinde yarattığı etki gücüyle yaşamı boyunca önemli bir misyon üstlenmiş, Çalışma Bakanlığı döneminde başta emeğin hak mücadelesinin güçlendirilmesi, sendikal hakların genişletilmesi, demokratik toplum yaşamının güvence altına alınması gibi çalışmaların mimarı ve öncüsü olmuştur.

1971 askerî muhtırası doğrultusunda Nihat Erim'in CHP'den ayrılıp bağımsız Başbakan olarak hükûmet kurmasına şiddetle itiraz etmiş ve Genel Başkanı İsmet İnönü'yle kurultay hesaplaşması gerçekleştirmiştir. Ecevit kararlı ve dirayetli duruşuyla 1974 yılı başlarında 37'nci Cumhuriyet Hükûmetini kurmuş, dokuz ay yirmi bir günlük kısa süre zarfında küresel emperyalizmin millî ekonomimizin gelişmesine karşı uyguladığı kısıtlamaları bir bir ortadan kaldırmıştır. 1972 yılında Nihat Erim Hükûmetinin çıkardığı kararnameyle gündeme getirilen haşhaş ekim yasağının kaldırılması başta olmak üzere, beş yüz yıldır Türk yurdu olan Kıbrıs'ta yaşayan soydaşlarımızın Rum megaliminden kurtarıldığı, yalnızca Türklere değil Rumlara da barış getiren Kıbrıs Barış Harekâtı'nın gerçekleştirilmesi kararlarında tarihî sorumluluklar üstlenmiştir. Başarıyla sonuçlandırılan Kıbrıs Barış Harekâtı sürecinde ülkemize karşı ABD tarafından yürürlüğe konulan ambargolara rağmen dik duruşundan ödün vermeyen Bülent Ecevit aynı dönemde başta ASELSAN olmak üzere bugün üstün başarılarla imza atan savunma sanayimizin gözde kuruluşlarının da temelinde imzası olan siyasetçidir.

1980 askerî darbesine karşı en kararlı çıkışı yapan, darbecilerin siyasetçileri susturma baskılarına en sert şekilde direnen, bu duruşu sebebiyle mahkemelerde ve hapishanelerde her türlü eziyete maruz bırakılmasına rağmen Bülent Ecevit halka ve hakka olan inancı ve kendi özgün kuramı olan inançlara saygılı laiklik ilkesini de içine alan demokratik sol politikaları hayata geçirmek üzere mücadelesini Demokratik Sol Partiyi kurarak sürdürmüştür. Yeniden bir terörsüz Türkiye arayışının zirve yaptığı bugünlerde, 11 Ocak 1999'da 66 milletvekiliyle tek başına kurduğu ve güvenoyu aldığı 56'ncı Hükûmetin gücüyle terör örgütü PKK'nın elebaşını dünyanın bir ucundan yakalayıp bağımsız Türk adaletine teslim etmiş, devlet örselenmeden kendisi hakkında verilen karar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da onaylanmıştır ancak Ecevit siyasi yaşamının her devresinde idamlara karşı çıkmıştır.

1960 darbesinden sonra idam edilen 3 devlet adamının, 6 Mayıs 1972'de darağacına gönderilen 3 fidanın, 1980 faşist darbesi sonrası "bir sağdan, bir soldan" denilerek idam edilen gençlerin acısı hâlâ yüreğimizdedir.

Bülent Ecevit DSP'nin başında bulunduğu 57'nci Hükûmet döneminde, bazı koalisyon ortaklarının engelleme çabalarına rağmen, idam cezasının kaldırılması için büyük gayret göstermiş ve bunu başarmıştır. O gün milliyetçiliği kendi tekellerinde görenlerin en ağır eleştirisi ve siyasi saldırılarına rağmen ne Ecevit ne DSP inandığı yoldan asla geri dönmemiştir. Terör örgütü elebaşı, idam cezasıyla hüküm giydiği günden bugüne aldığı her nefesini esasen Bülent Ecevit'e ve Demokratik Sol Partiyeye borçludur. Bugün barış, demokrasi ve hukuk havarisi kesilenler dönüp arkalarına bakmalı ve siyasi tarihle yüzleşmelidirler.

Bülent Ecevit, emperyalist sistemin Orta Doğu'daki yayılmacı işgal projelerine şiddetle karşı çıkması sebebiyle onların ve yerli iş birlikçilerinin siyasi hedefi hâline getirilmiş, 2002 yılının yaz aylarında, tıpkı bugün olduğu gibi, sebebi ve kaynağı belli olmayan bir siyasi çıkış sonrası önce Meclis grubu ikiye bölünmüş, sonrasında, 3 Kasım 2002'de yapılan genel seçimlerde Parlamento dışında bırakılarak siyaset sahnesinden silinmeye çalışılmıştır.

Sayın milletvekilleri, Demokratik Sol Partinin bugünkü Genel Başkanı olarak şu kadarını açıkça belirtmeliyim ki içeriği konusunda hiçbir bilgiye sahip olmadığımız "Terörsüz Türkiye" adıyla sürdürülmeye çalışılan sürecin sonunda talebimiz ve beklentimiz Türkiye Cumhuriyeti devletinin örselenmemesi; hukukun, millî, manevi ve evrensel değerlerin çiğnenmemesidir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (Devamla) - ...terörle mücadelede bugüne kadar vatan toprağına şehit düşmüş kınalı kuzuların kemiklerinin sızlatılmaması, gazilerimizin incitilmemesidir. Barışın da sevginin de sembolü olan ak güvercin bizim partimizin simgesidir. Bülent Ecevit de Türk siyasetinde var olmuş ender kişiliklerden biri olarak her türlü baskıya, yok saymaya, birçok silahlı suikastlara, siyasi engellemelere rağmen yine de halkın tamamının sevgisini ve takdirini kazanmış bir siyasetçidir. Bugün ister sağcı ister solcu -hangi siyasi yapı olursa olsun- her dara düştüklerinde Bülent Ecevit'i referans almaktadırlar; bu, bizim açımızdan da övünç kaynağıdır. Siyasette "milliyetçilik, halkçılık, dürüstlük, kararlılık" dendiğinde ilk akla gelen Ecevit, gelecek kuşaklara gösterilecek en güzel örneklerden biridir. Türk halkının Karaoğlan'ı Bülent Ecevit'i 100'üncü doğum yıl dönümünde bir kez daha saygıyla, rahmetle, sevgi ve minnetle anıyoruz. Makamı ali, mekânı cennet olsun, Allah rahmetiyle muamele eylesin.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Aksakal.

Şimdi sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Barış Bektaş...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Türk Tarım Alet ve Makinaları İmalatçıları Birliğinin son raporuna ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Tarım Alet ve Makinaları İmalatçıları Birliğinin son raporu tarım makineleri sektöründe yaşanan derin krizi bir kez daha gözler önüne sermektedir. Yalnızca nisan ayında traktör üretimi yüzde 25,9; yılın ilk 4 ayında ise yüzde 37 azalmıştır. Bu durum, çiftçilerin yeni tarım makineleri edinecek gücü kaybettiğini ve tarımsal üretimden hızla uzaklaştığını gözler önüne seren bir gerçektir. Tarım makineleri ihracatında yaşanan yüzde 22'lik düşüş ise ülkemizin küresel rekabette hızla geriye düştüğünü ortaya koymaktadır. Tarımda ve sanayide üreticimizin yanında olmamız gerektiğini Hükûmete hatırlatıyor, hem çiftçimize hem de sanayicimize destek olacak politikalar geliştirmeye davet ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Süleyman Karaman...

2.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, 27 Mayıs darbesine, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'a ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri; millet iradesine darbe vuran 27 Mayıs darbesini bir kez daha lanetliyor, demokrasi şehitlerimizi rahmetle anıyorum.

Enerjinin stratejik önemini gençlerimizle paylaşmak üzere Erzincan'ımıza teşrif eden, ülkemize enerji vizyonu kazandıran Sayın Bakanımız Alparslan Bayraktar'a Erzincanlılar adına teşekkür ediyorum. 13 Şubatta İliç'te yaşanan elim maden kazasında yirmi sekiz gün boyunca sahada süreci bizzat yöneten, hemşehrilerimizin acısını yüreğinde hisseden Sayın Bakanımıza Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinde fahri hemşehrilik berati takdim ettik. Sayın Bakanımız ziyareti vesilesiyle tüm belediye başkanlarımızla istişare toplantısında bir araya geldi. Kemaliye, Otlukbeli ilçelerinin, ayrıca Çadirkaya, Mercan, Kargın beldelerimizin doğal gaz taleplerini görüştük. Erzincan'a gösterdiği ilgi ve verdiği destek için Sayın Bakanımıza teşekkür ediyor, ülkemizin enerjide dışa bağımlılığını azaltmaya yönelik çalışmalar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Mestan Özcan...

3.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, İsrail'in Gazze'de sürdürdüğü soykırıma ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İsrail'in Gazze'de sürdürdüğü soykırım siyaseti artık sadece bir vahşet değil insanlığın vicdan testidir. Her gün kadınlar, çocuklar, siviller katlediliyor; bu zulme sessiz kalmak suça ortak olmaktır. Son günlerde İngiltere, Kanada ve Fransa'dan gelen açıklamalar İsrail'e karşı birtakım adımların atılabileceğini göstermesi açısından kıymetlidir. İngiltere'nin ticaret anlaşmalarını askıya alması da aynı şekilde önemlidir. Avrupa Birliğinden yükselen tepkiler de dikkat çekicidir ama burada asıl mesele somut adımların atılmasıdır. İşte bu noktada, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın yıllardır sürdürdüğü net ve onurlu duruş tüm dünyaya örnek olmalıdır. Türkiye, en zor zamanlarda dahi Filistin halkının yanında olmuş, zalime karşı susmamıştır. Bugün aynı kararlılığı diğer devletlerden de bekliyoruz. Bu katliama karşı çıkmak, Filistin Devleti'ni tanımakla mümkündür.

Zulmün karşısında susanlar tarih önünde hesap verecek diyor, Gazi Meclisten mazlum Filistin halkını saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Murat Çan...

4.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un 19 Mayıs ilçesindeki baraja ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İktidar sözcülerine ve yandaş medyasına bakarsanız son dönemde yine Türkiye'nin her yerinden petrol ve doğal gaz fışkırıyor. Petrolü, doğal gazı bir türlü göremedik ama seçim bölgem Samsun'un adını Kurtuluş Savaşı'nın başlangıç tarihinden alan 19 Mayıs ilçesinde sekiz yıl önce hizmete giren baraj bugün susuz duruyor. Mühendislik hatası mı, kötü malzeme kullanımı mı; barajda yapısal bir kusur, hasar, deformasyon mu var bunu bilmiyoruz ama bildiğimiz tek şey AKP klasiği. Sorun derhâl tespit edilip kamuoyu bilgilendirilmelidir. Bu sızıntı, barajın yapısal bütünlüğüne zarar verebileceği gibi, devamında çevresindeki yerleşim birimlerine, tarım alanlarına büyük zararlar verecek felaketlere de kapı aralıyor.

Bölge halkının haklı endişelerini paylaşıyor, ilgili kurumlardan görevlerini yerine getirmelerini bekliyoruz.

BAŞKAN - Ayhan Barut...

5.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, önümüz Kurban Bayramı; normalde güle oynaya bayramı karşılamamız gerekir ama ne yazık ki halkımız kara kara düşünüyor çünkü bu sene nasıl kurban keseceğini bilemiyor. Kurbanlık fiyatları katlanarak

artarken mutfaklara et girmez oldu; elektrikten suya, yemden samana girdi maliyetleri katlanırken hayvancılık yapan üreticilerimiz sürekli zarar ediyor. Açlık, sefalet ve yoksulluk dayatılan halkımız da çaresizlik içinde kıvranıyor. Gelin, elinizi vicdanınıza koyun, cevap verin; kurbanlık fiyatları uçtu gitti, 14.500 lira maaş alan emeklilerimiz, 22.000 lira asgari ücret alan işçimiz nasıl kurban kesecek; insanlarımız torunlarına, çocuklarına nasıl harçlık verecek? Gelin, üreticilerimize destek olun; emekli ve asgari ücretlilere en azından kurbanlık alacak kadar ikramiye verin.

BAŞKAN - Nurten Yontar...

6.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, ulaşım sektöründeki fırsatçılığa ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, son yıllarda birçok sektörde yaşanan fırsatçılık ve yüksek kâr hırsı bayram günlerinde ulaşım sektöründe de kendini gösteriyor. Bayramlarda neredeyse tam kapasite çalışan hatta ek sefer koyan otobüs ve uçak şirketleri buna rağmen fiyatlarına zam yapıyor, tarifeler değişiyor. Geçtiğimiz Ramazan Bayramı'nda otobüs bilet fiyatlarının 1.150 liradan 1.800 liraya, uçak bileti fiyatlarının 1.300 liradan 4.800 liraya kadar yükseldiği basınımıza yansımıştır. En düşük emekli aylığının 14.469 lira, asgari ücretin ise 22.104 lira olduğu ülkemizde 4 kişilik bir ailenin Kurban Bayramı'nda memlekete gidip gelmesi imkânsızdır. Vatandaşımızın nefes alabilmesi için bayram öncesi ve sonrasında bayram ikramiyeleri artırılmalı, ulaşım ve gıda sektöründe fırsatçılığa izin verilmemeli, gerekli denetimler yapılmalıdır.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Afyonkarahisar'dan gelen TÜBİTAK Lise ve Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması'nda şampiyon olan öğrencilere "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Afyonkarahisar'ımızdan TÜBİTAK Lise ve Ortaokul Öğrenci Araştırma Projesi Yarışması'na katılmak üzere Ankara'ya gelen ve büyük bir başarıya imza atarak şampiyon olan kıymetli öğrencilerimiz Meclisimizi ziyaret ediyor. Kendilerini alkışlıyoruz. (Alkışlar)

Hoş geldiniz, başarılarınızın devamını diliyorum.

Servet Mullaoğlu...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu'nun, yerinde dönüşüm süresine ilişkin açıklaması

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Sayın Başkan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından deprem bölgelerinde konut ve iş yerleri sahiplerine de yerinde dönüşüm için hibe ve kredi destekleri uygulamaya konulmuştur. Yerinde dönüşüm başvuruları için 30 Haziran 2025 son tarih olarak belirlenmiştir, bu tarihten sonra başvuracak depremzede vatandaşlarımız ise hibe ve kredi desteğinden faydalanamayacaktır ancak deprem illerinde ilçe belediyesindeki teknik yetersizlik, talebin yoğun olması, vatandaşların kendi aralarında anlaşmada zorlanması gibi elektrik ve internet altyapısında yaşanan teknik sorunlar, Bakanlığa bağlı sistemsel aksamalar gibi nedenlerden dolayı süreçte tıkanıklıklar ve aşırı yoğunluklar yaşanmaktadır. İmar çaplarının da alınması on beş-yirmi gün devam etmektedir. Depremzede vatandaşlarımızın mağdur edilmemesi adına yerinde dönüşüm sürelerinin makul bir süre ertelenmesini arz ve talep ediyoruz.

BAŞKAN - Mehmet Güzelmansur...

8.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, yerinde dönüşüm süresine, depremzedeye verilen kredi ve hibe miktarına ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben buradan iktidara sesleniyorum: Depremzedenin sesine kulak verin. Yerinde dönüşüm süresi 30 Haziranda doluyor, bu süre kesinlikle uzatılmalı. Neden mi? Çünkü kurumlar yetersiz, işlemler ağır ilerliyor, personel eksik; insanlar haftalarca belediye önünde, müdürlük kapılarında bekliyor. Vatandaş elinden geleni yapıyor ama iktidar yapması gerekeni yapmıyor. Süreyi uzatmak sizin göreviniz. Bu süreyi en az bir yıl daha uzatmak çok mu zor? Ayrıca, 750 bin liralık hibe ve 750 bin liralık krediyle bugün bir ev yapmak mümkün mü? Enflasyon sizin eseriniz; destekleri en az 1 milyon hibe, 1 milyon kredi seviyesine çıkarmak için neyi bekliyorsunuz? Bari bu konuda depremzedeyi kaderine terk etmeyin, bu millet bunu hak etmiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Yılmaz Hun...

9.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, idare ve gözlem kurulu kararlarına ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (İğdır) - Sayın Başkan, otuz dört yıldır cezaevinde olan Mehmet Çelik, Yozgat 2 No.lu T Tipi Cezaevinde tutulmaktadır. Tahliye şartlarını sağlamasına rağmen idari gözlem kurulu tarafından 6 kez keyfî ve soyut gerekçelerle tahliyesi engellenmiş, düşünce açıklamaya zorlayan hukuka aykırı sorularla hakkında iyi hâlli olmadığı kararları verilmiştir. Otuz yılını hapisanede geçiren bir kişinin infazını dört yıl daha uzatmak ve bir sonraki kurul tarihini altı ay sonraya bırakmak büyük bir adaletsizliktir. Gözlem kurulları yargı yetkisini aşarak âdeta ikinci bir mahkeme gibi davranmakta, verdikleri kararlarla Mehmet Çelik gibi yüzlerce mahpusun özgürlüğünü gasbetmektedir. Toplumsal barış, demokrasi ve adaleti yükseltmeye çalıştığımız bugünlerde gözlem kurulu hukuksuzluklarına derhâl son verilmelidir. Türkiye cezaevlerinde İnsan Hakları Derneğinin tespit edebildiği en az 1.412 hasta mahpus yaşam mücadelesi vermektedir. Sağlık kurulu raporlarına rağmen tahliye edilmeyen tutsaklar insan onuruna...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Mehmet Önder Aksakal...

10.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, 27 Mayıs askerî darbesinin yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dün, demokrasi tarihimizin en kara günlerinden biri olan 27 Mayıs askerî darbesinin 65'inci yıl dönümüydü. Çok partili demokrasi sürecinde hâkim olan oligarşik vesayetin halk iradesine karşı giriştiği ilk eylemini gerçekleştiren cuntacılar dönemin Başbakanı Adnan Menderes'le birlikte Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ı idam ederek şanlı tarihimize kara bir leke sürmüşlerdi. Sonrasında her yılda bir tekrarladıkları ihanet silsilesinin son halkasını 15 Temmuz hain darbe kalkışmasıyla yaşayan asil Türk milleti büyük bir direniş örneği göstererek tanklara ve uçaklara meydan okumuş, asker ve sivil 252 şehit, 2.740 gazi vererek demokratik iradesine sahip çıkmıştır. Bu vesileyle, faşist darbelere karşı büyük direnç gösteren ve mücadele eden tüm kahramanları saygı ve minnetle yâd ediyor, bu uğurda yaşamını yitirenlere Allah'tan rahmet, yaşayan kahramanlara da sağlıklı, uzun ömürler diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Mehmet Tahtasız...

11.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum'da 24 branşta işe alınacak 70 kişi için yapılacak mülakata ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, mülakat, liyakatin katilidir diyorum ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden; Çorum Valimiz, Vali Ali Çalgan ve Genel Sekreteri Recep Çıplak, AKP İl Başkanına, AKP milletvekillerine buradan sesleniyorum: Bir yıl önce il özel idaresinde işçi alımlarında maalesef torpil yaptılar; çaycısını, çorbacısını, şoförünü işe aldılar. Ben buradan tekrar uyarıyorum: O dönem 1.780 vatandaşımızın kul hakkına girdiniz. Şu anda da tüm şartları uyan ve Çorum'da 24 branşta 70 kardeşimiz iş başvurusuna alınacak. Bunlardan toplam 3.173 vatandaşımız başvuru yaptı. Yani tüm ehliyetleri, tüm yetkileri almış olarak şu anda bugün mülakat başladı. Sayın Valimizden rica ediyorum, AKP milletvekillerinden rica ediyorum; kul hakkına girmeyin; hak kazanan tüm kardeşlerimizi noter huzurunda beraber çekelim, kim bu işe layıkta onlar girsin.

BAŞKAN - Eylem Ertuğ Ertuğrul...

12.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Ereğli Demir Çelik Fabrikasının yarattığı hava kirliliğine ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ereğli Demir Çelik Fabrikasının bacalarından çıkan kontrolsüz dumanlar şehrimize zehir solutuyor. Her sabah gökyüzüne baktığımızda maviyi değil kahverengiyi, griyi görüyoruz. Son dönemde vatandaşlarımız sosyal medya paylaşımlarında ya da sık sık bize ilettikleri fotoğraflarda bu kirlenmeyi kanıtlıyorlar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hava kalitesi ölçüm istasyonları ise tüm itirazlarımıza rağmen yalan söylemeye devam ediyor, Ereğli yılın iki yüz günü kötü hava soluyor. Temiz hava lüks değil, en temel yaşam hakkımızdır.

Çevre Bakanlığı, gereğini yapın artık, artık yeter; gerekli önlemleri alın. Buradan OYAK yönetimine de sesleniyorum: Artık yeter; Erdemir'in yatırım bütçesini artırın ki çevre sağlığını koruyacak yatırımlar daha hızlı hayata geçirilebilsin, halkımızın sağlığı daha fazla tehdit edilmesin; sanayi kârı uğruna ciğerlerimiz artık feda edilemez.

BAŞKAN - Adil Biçer...

13.- Kütahya Milletvekili Adil Biçer'in, 27 Mayıs askerî darbesinin yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ADİL BİÇER (Kütahya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün, Türk demokrasi tarihinin en kara lekelerinden biri olan 27 Mayıs darbesinin yıl dönümüydü. Millet'in iradesiyle iktidara gelen bir Başbakanın, Merhum Adnan Menderes'in hukukun değil postalların gölgesinde idam edilmesinin üzerinden tam altmış beş yıl geçti. Kütahya, Menderes'in demokrasi yürüyüşüne ilk adım attığı yerdir. 1946'da bu topraklardan milletvekili seçilerek yola çıkan Menderes, milletin sesi olmuş, yine ne yazık ki darbenin ardından Kütahya'da tutuklanarak susturulmak istenmiştir ama ne bu millet sustu ne de demokrasi sevdalıları geri adım attı. 15 Temmuzda olduğu gibi bugün de yine aynı inançla haykırıyoruz: Bu topraklarda artık darbeye yer yok, millet iradesine pranga vurulamaz! Biz AK PARTİ kadroları olarak merhum Menderes'in emanetini yaşıyoruz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip

Erdoğan liderliğinde millî iradeyi her şartta korumaya devam ediyoruz. Allah bu millete bir daha 27 Mayıslar yaşatmasın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Serkan Sarı...

14.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, iktidarın aile politikalarına ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP iktidarının aile politikaları çökmüş durumdadır. Bugün AKP iktidarıyla beraber gençlerimiz evlenemiyor, evlenen gençlerse ne yazık ki çocuk yapamıyorlar. Evlilik yaşı artmış, gençlerimizin evlilik için ihtiyaç duyduğu kaynak miktarları da her geçen gün artmakta. Bugün bir evliliğin maliyeti 1 milyon TL ama "evlilik yardımı" diye verilen kredinin limiti ise 150 bin lira. Bu da hiçbir sorunu çözmiyor; faize, borca batırmaktan başka bir işe yaramıyor. Bu sebeple de evliliklerin sonucunda doğurganlık hızımız da her geçen gün düşüyor. 2001 yılında 2,38 olan doğurganlık hızı şu anda 1,48'lere kadar düşmüş durumda, evlenen gençlerimiz çocuk yapmaktan çekiniyor. Bugün bir bebeğin mama ve bez gibi temel ihtiyaçlarının maliyeti aylık 7 bin lira, çocuklara verilen yardım ise 1.500 lira. Ne yazık ki hiçbir soruna çözüm olmuyor ve hiçbir kriter belirtmeksizin ailelerimize anne yardımı olarak yardım yapacağınızı beyan etmişsiniz; 287.518 başvuru yapıldı, verilen sayı 160.295, 124 bin anne açıkta kaldı.

BAŞKAN - Gülcan Kış...

15.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin'deki Akbelen Katlı Kavşağı'na ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Seçim bölgem Mersin'in tam kalbinde yıllardır çözülmeyen bir kördüğüm var: Akbelen katlı kavşağı. Projenin ihalesi 2017 yılında yapılmış ancak aradan sekiz yıl geçmesine rağmen tek bir çivi bile çakılmış değil. Mersin Büyükşehir Belediyemiz kendi yetkisindeki kavşak projelerini seksen beş gün gibi kısa sürelerde tamamlayarak kent trafiğine nefes aldırıyor ancak Karayollarının sorumluluğundaki bu kavşakta yaprak bile kımıldamıyor. Sorun sadece trafik yoğunluğu değildir. Bu kavşakta her gün kazalar yaşanıyor, vatandaşlarımız hayatlarını kaybediyor. Karayolları bu projeyi neden yapmıyor? Gerekçe tasarrufsa sormak istiyorum: İktidar tasarrufa vatandaşın canından mı başlıyor? Mersin halkı bu kavşağın bir an önce yapılmasını bekliyor. Mesele Mersin'e siyasi gerekçelerle ceza kesmekse bu halk günü geldiğinde cevabını sandıkta en sert biçimde verecektir.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - İzzet Akbulut...

16.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdurluların beklentilerine ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim bölgem Burdur; bir tarafında Antalya, bir tarafında Isparta, bir tarafında Afyon, bir tarafında Denizli, bir tarafında Muğla, tam ortasında yer alıyor. Aslında coğrafi anlamda muazzam derecede avantajlı bir bölgede ama ne yazık ki etrafındaki illere göre baktığımız zaman en az gelişmiş il olarak göze çarpıyor. Bu anlamda Burdur'umuzun gelişmesi yönünde Burdurlu hemşehrilerimizin -başta sizler olmak üzere- devlet erkanından birçok beklentisi var. Burdur Gölü'müze ve Salda Gölü'müze yeterince sahip çıkılmıyor, Burdur Gölü'müz kuruyor. Ek kaynak beklentisi vardı, hâlâ yerine getirilmiş değil. Koskoca şehirde bir tane hastane var; tıp fakültesi olmayan, eğitim araştırması olmayan bir il. Burdur'a yakışmıyor diye düşünüyoruz. Bu anlamıyla desteklerinizi bekliyoruz. Tarım ve hayvancılıkta önde gelen şehirlerden bir tanesi, Et ve Süt Kurumunu da çok hızlı bir şekilde Burdur'a bekliyoruz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Yavuz Aydın...

17.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon Yatırım Adası Projesi'ne ilişkin açıklaması

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2014'te Trabzon'a müjdesi verilen Yatırım Adası Projesi'nin üzerinden tam on bir yıl geçti ancak hâlâ bir çivi dahi çakılmamıştır. Bırakın çivi, dolgu yapılmadığı için boş denize yılda 2 milyon lira kira ödenmektedir. 10 bin kişilik istihdam hayal oldu, yatırım programı buhar oldu, siyasi vitrin için duyurulan projeler unutuldu; Trabzon halkı bir kez daha oyalanmaya mahkûm edildi. Bu şehir artık boş vaatlere değil icraata bakmaktadır. Yatırım Adası derhâl sahiplenilmeli, verilen sözler gecikmeden sağlanmalıdır diyor, Genel Kurulu ve Trabzonlu hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Yüksel Selçuk Türkoğlu...

18.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, çocuk yoksulluğuna ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yirmi üç yıllık bir iktidarın sonunda karşı karşıya kaldığı şu tabloya bakar mısınız: Her 10 aileden 1'i çocuğuna yeni bir kazak, yeni bir ayakkabı alamıyor. Yine, her 10 aileden 1'i çocuğunun tabağına bir avuç taze meyve, bir dilim sebze koyamıyor.

Bunu kim diyor? Maalesef, işte, o yere göğre sığdıramadığınız TÜİK diyor. Bu tablo yalnızca yoksulluk tablosu değildir; bu tablo çocuklarımızın geleceğinden çalınan umudun, onurlarından eksilenlerin tablosudur. Biz burada bunları tartışırken o çocuklar aç karnına okula gidiyor. Bu Meclisin sorumluluğu yalnızca yasa çıkarmak değil aslında her çocuğun insanca yaşamasını sağlamaktır çünkü bu ülkenin çocuklarına daha adil, daha onurlu bir yaşam borcumuz var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Müzeyyen Şevkin...

19.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kurban Bayramı yaklaşıyor. Türkiye'de nüfusun yüzde 70'e yakını asgari ücretle çalışıyor, 16 milyon emekli ise açlık sınırının altında maaşlara talim ettiriliyor. Kurbanlık koyunun kilogram fiyatı en az 300 lira. Bırakın asgari ücretlinin kurbanlık almasını çocuğunun eğitim masrafını dahi karşılayamıyor. İktidar, çocuklara bir öğün yemeği bile çok görüyor. Emeklilere 4 bin lira gibi komik bir ikramiye veriliyor. Emekli kurban kesmeyi bırakın evine ekmek götüremez hâle gelmiş, torununa harçlık veremediği için köşe bucak saklanıyor. Bir emekli torununa 50 lira harçlık verdiği zaman torunu "Bu sakız parası bile değil." diyor. İktidar 2024 yılını "Emekli Yılı" ilan etti, maalesef perişan oldu emekliler; şimdi de Aile Yılı ilan etti, Allah aileleri korusun diyoruz. Artık, bırakın belediyelerle, kumpaslarla uğraşmayı; gelin, bu bayramda işçilere, emeklilere bir sevinç ikramiyesi olsun, yüzlerini güldürün.

BAŞKAN - İnan Akgün Alp...

20.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, PANKOBİRLİK'in satış ve personel politikasına ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, Kars'ın Arpaçay ve Akyaka ilçeleri şeker pancarı üretiminde önemli merkezlerdir, Kars Şeker Fabrikasına ürün buralardan elde ediliyor. Bu anlamıyla şeker sanayisinde Kars'ın da önemli bir yeri var ama bu PANKOBİRLİK'te Kars hiçbir şekilde temsil edilmiyor. Hatta öyle ki 3 tane satış ofisi vardır PANKOBİRLİK'in Kars'ta, 6 kişi çalışıyor, 6'sı da Erzurumludur; Kars'ın çocuğuna ekmek bile vermiyorlar. Her ne hikmetse bir de Kars'taki satış mağazalarında ürünler yüzde 30, yüzde 40 oranında daha pahalı fiyatla satılıyor. Ben burada milletvekillerimizden bir ricada bulunmak istiyorum: Bu kurumun bu satış politikası ve personel politikası üzerine bir araştırma komisyonu kurulmasını talep edeceğim, şimdiden tüm milletvekillerinden bu konuda destek rica ediyorum efendim.

BAŞKAN - Levent Uysal...

21.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına, Mersinli çiftçiler için talebine ilişkin açıklaması

LEVENT UYSAL (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Erdemli-Tırtar Bağlantı Yolu'nun iptal edilmesinde vermiş olduğu destekten dolayı Sayın Ulaştırma ve Altyapı Bakanımıza teşekkür ederiz.

Mersin'in Erdemli, Mezitli, Gülnar ve Mut ilçelerinde orman vasfını yitirmiş, şu an tarım arazisi olarak kullanılan zeytin, limon ve narenciye ağaçlarının kesilmemesi için Tarım ve Orman Bakanlığımızın bir düzenleme yaparak yine tarım alanı olarak kullanma koşuluyla çiftçilerimize kiraya verilmesini talep ediyoruz. Çiftçilerimizin hep yanındayız.

Teşekkür ederim.

Saygılarımla efendim.

BAŞKAN - Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Programları dolayısıyla bir takdim tehir yapıldı.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına Gülüstan Kılıç Koçyiğit.

Buyurun.

22.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 23'üncü Dönem BDP Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani'nin vefatına, "Aile Yılı"na, ara zamma, TÜRK-İŞ'in açıkladığı yoksulluk ve açlık sınırına, çocuk yoksulluğuna, bayram ikramiyesine ve Meclisin görevine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, evet, bu sabah, halkımızın onurlu mücadelesinde büyük emeği olan, demokratik siyaset geleneğimizin güçlü isimlerinden, öncü neferlerinden olan 23'üncü Dönem Hakkâri Milletvekilimiz Hamit Geylani'yi kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşıyoruz. HEP'ten DEP'e, DEP'ten BDP'ye, BDP'den HDP'ye kadar çeşitli görevler aldı ve her süreçte eşitlik, özgürlük ve demokrasi mücadelesinde yanımızda, yanı başımızdaydı. Eş Genel Başkanlığımızı da yürütmüş olan Sayın Hamit Geylani sadece bir siyasetçi değil aynı zamanda bir şair, bir yazar, aydın, halkı için mücadele eden bir yoldaşımızdı. Gerçekten çok üzgünüz. Hamit ağabey her koşulda barışa inanırdı, insanlar arasındaki eşitliğe inanırdı, halklar arasındaki eşitliğe inanırdı ve bunun için de bütün hayatını bu mücadeleye adanmıştı. Onun mücadele azmi, düşünsel derinliği ve tevazu dolu yaşamı aslında bizlere bundan sonra da rehber olmaya devam edecek. Kendisine, milletvekilimize Allah'tan rahmet, değerli ailesine başsağlığı dileklerimizizi iletiyor, bütün halkımızın başı sağ olsun diyoruz. Bundan sonra da onu mücadelemizde yaşatmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın vekiller; Kars son zamanlarda en fazla kadın cinayetleriyle gündeme gelen illerden biri olmaya başladı. Kars'ın Susuz ilçesinde Büyükçatak Afet Evleri köyünde 20 yaşındaki Hazal Mengüverdi eşi Emre Mengüverdi tarafından boğularak katledildi. Şimdi, Kars kadın cinayetlerinde aslında ülke ortalamasının altında değil. Bütün ülkede kadın cinayetleri her geçen gün artıyor. Bu konuda koruma kararları olmasına rağmen, kadınlar koruma altındayken katlediliyor. Çocuklarsa hem şiddete maruz kalıyorlar hem de yaşamlarını ebeveynleri yani anneleri yaşamını yitirdikten sonra fail ailelere teslim edilerek yeni bir şiddetin, yeni bir istismarın, yeni bir travmanın aslında kucağına bırakıyorlar tam da bu olayda olduğu gibi. Evet, fail tutuklandı, Emre Mengüverdi ama Hazal Mengüverdi'nin 2 yaşındaki çocuğu aileye teslim edildi yani Emre Mengüverdi'nin, failin ailesine teslim edildi. Bunun idari bir karar olmadığı, aslında açık bir hak ihlali olduğunun altını çizmemiz gerekiyor. Devletin görevi çocuğu fail aileye teslim etmek değil çocuğun üstün yararını hem anayasal devlet gereği hem uluslararası sözleşmeler gereği koruması gerekiyor ve bu konuda adım atması gerekiyor.

Şimdi, iktidar "Aile Yılı" dedi, her şeyi aileye sıkıştırdı. Bu ailenin içinde kadınlar katlediliyor, bu ailenin içinde çocuklar istismar ediliyor. Bu "Aile Yılı" adı altında yürütülen politikaların her gün, her geçen gün kadınların yaşamına mal olan yeni bir döneme yol açtığını da görüyoruz. O anlamıyla, yeniden söyleyelim, devletin görevi aslında iktidar sahiplerinin ideolojik, politik bakışlarına göre bir rejim inşa etmek değil tam da yaşam hakkını ve bütün hukuksal haklarını güvence altına alacakları bir düzeni, bir hukuk devletini, bir yaşam güvencesini içeren bir sistemi inşa etmektir; kadınların temel hak ve özgürlüklerini korumaktır. Onun için buradan bir kez daha ifade etmek istiyoruz: İstanbul Sözleşmesi'ne derhâl geri dönmelidir. 6284 etkin uygulanmalıdır. Çocukların fail ailelere teslim edilmesinden hızla vazgeçilmeli ve çocuk hakları konusunda bağımsız ve uzmanlaşmış bir çocuk koruma sistemi derhâl hayata geçirilmelidir. Kadına yönelik şiddetle mücadele koordinasyon kurulları etkinleştirilmeli, Kars başta olmak üzere tüm illerde yeterli sayıda, nitelikli sığınmaevi ve çocuk izleme merkezlerinin açılması gerekiyor. Bu konuda 3 bakanlığa da Adalet, İçişleri ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına da soru önergeleri verdik, konunun takipçisi olmaya da devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın vekiller; evet, temmuz ayı geldi ve milyonlarca işçinin, emekçinin ara zam talebi ayyuka çıkmış durumda. TÜRK-İŞ'in Nisan 2025 verilerine göre açlık sınırı 24.035 TL'ye, yoksulluk sınırı 78.292 TL'ye çıkmış. Peki, bu ülkede asgari ücret ne kadar? Sadece 22.104 TL. Yine, aynı şekilde 4 milyon emeklinin aldığı en düşük emekli ücreti ne kadar? 14.469 TL ve Türkiye'de çalışan nüfusun yaklaşık yüzde 50'si asgari ücretle çalışıyor. Şimdi, baktığımız zaman, bir ara zam talebi... Hükûmet "İhtiyaç olursa yaparız." demişti; e, ihtiyaç var, enflasyon almış başını gidiyor; enflasyon puanlama farkları yüzde 17, yüzde 18'e çıkmış yani yıl içerisinde asgari ücretlinin maaşı yüzde 17, yüzde 18 oranında erimiş, tuz olmuş, neredeyse pul olmuş ama buna karşı büyük bir sessizlik olduğunu görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Ayrıca, Türkiye'de yaşanan derin bir çocuk yoksulluğu var. Neden? Bu ücretlerin düşük olması nedeniyle. OECD'nin verilerine göre Türkiye'de her 5 çocuktan 1'i yetersiz bir şekilde besleniyor ve okula aç gidiyor. Bakın, bodur bir nesil yetişiyor. Yetersiz beslenmeden dolayı çocuklarda derin anemiler, kısa boy, bodurluk, saçkıranlar, kırık saç ve birçok aslında metabolik, fiziksel ve zihinsel gelişim geriliği oluyor ama bütün bunları duyan, bütün bunlara kulak kabartan yok.

O anlamıyla, bir kez daha hızlı bir şekilde söylemek istiyoruz: Bugün itibarıyla en düşük asgari ücret ve emekli maaşı yoksulluk sınırının yarısı olan 39 bin TL'ye çıkarılmalı, kamu emekçilerinin maaşları da bu doğrultuda düzenlenmelidir. Daha fazla işçiyi, emekçiyi enflasyonun karşısında mağdur eden, onları yoksulluğa iten, çalışırken yoksulluğa mahkûm eden bu düzenden hızla vazgeçilmelidir. Temmuz ayında asgari ücretliye, emekliye ara zam talebimizi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Toparlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Ve yine önümüzde Kurban Bayramı geliyor. Kurban ikramiyelerinin, bayram ikramiyelerinin ne kadar aslında az olduğunu burada çok tartıştık. Yasa geçerken de konuştuk ama bir kez daha söylüyoruz: Verilen Kurban ikramiyesiyle 2 kilo et bile alınamıyor. O anlamıyla, Kurban ikramiyelerinin de en az bir asgari ücret düzeyine çıkarılması ve emeklinin yüzünün güldürülmesi gerekiyor. Bu Meclis, artık daha fazla KHK yasalarını getirip yasallaştırmak için değil gerçekten bu ülkedeki halkların, işçilerin, emekçilerin, kadınların, çocukların derdine derman olacak yasalar yapmalıdır; bu bir sorumluluktur, bu bir görevdir, hiç kimse bu görevden kaçmamalıdır. Hükûmeti göreve, halkın sorunlarını çözmeye davet ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Grup Başkan Vekili Murat Emir.

Buyurun.

23.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, asgari ücrete, bayram ikramiyesine, işsizliğe, nepotizme, Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ve düşman ceza hukukuna ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizde asgari ücret temel ücret konumunda. Her 10 çalışandan 6'sı asgari ücret alıyor, kalan 4 kişinin de asgari ücrete göre maaşı belirleniyor. Dolayısıyla asgari ücret temel ücret ama 22.400 lira asgari ücretle geçinmek olanaksız. Açlık sınırı 24 bin lirayı geçmiş durumda ve şimdiden haziran enflasyonunu da katarsanız Merkez Bankasının, TÜİK'in rakamlarına göre enflasyon yüzde 15 yani 22.400 liralık asgari ücret şu anda 19 bin liraya düşmüş durumda. Dolayısıyla temmuzda mutlaka asgari ücrete zam yapılmalı, mutlaka enflasyon oranında düzeltme yapılmalı ve milyonların açlığa terk edilmesine son verilmelidir. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu konunun takipçisi olacağız; tüm toplumsal kesimlerle birlikte el ele, yan yana bu mücadeleyi büyüteceğiz. İktidar,

nasıl seçimlerden önce "Gerektiğinde yılda 4 defa zam yapacağız." diyorsa aynı şekilde gelecek, en azından temmuz zammını vermek zorunda kalacak çünkü işçilerimizin, asgari ücretlilerimizin gerçekten bıçak kemiklerine dayanmış durumda.

Yine, 4 bin lira emekli ikramiyesini asla kabul etmiyoruz. Bayram ikramiyesi 4 bin lira olamaz. İlk verildiğinde bir koçun satın alınabildiği bir bayram ikramiyesinin bugün 2 kilo, 3 kilo et parası olmasını asla kabul etmiyoruz ve iktidarı hiç olmasa emeklilerimizi bu bayramda güldürmeye davet ediyoruz.

Tabii, Türkiye'de bir de işsizlik sorunu var. Asgari ücret böylesine düşüken, böylesine insanlık dışı bir seviyede iken buna rağmen milyonlar iş bulmak için sokaklarda. Sağlık Bakanlığı "3.658 temizlik görevlisi alacağım." diye ilana çıkıyor ve 1,6 milyon kişi başvuruyor. Değerli arkadaşlar, 3.600'lük bir kadro için 1,6 milyon vatandaşımız, gencimiz, insanımız işe girmek üzere başvuruyor; bundan daha çarpıcı, daha öğretici ve Türkiye'deki milyonların nasıl işsizliğe ve açlığa mahkûm edildiğini ortaya koyabilecek başka bir rakam olduğunu, başka bir gösterge olduğunu düşünmüyorum. Duyarlı olmaya ve bu sorunları çözmeye davet ediyorum.

Tabii, işsizler, asgari ücretliler böylesine inim inim inlerken keyfi yerinde olanlar, tuzu kuru olanlar, yağlı ballı maaşlar alanlar, huzur hakkı alanlar da hiç bitmiyor ama her ne hikmetse bunların...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Karşı tarafa bakın, bize değil.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - "Bize bakmayın, karşıya bakın." diyor.

MURAT EMİR (Ankara) - Çok haklısınız ama onlar duymuyorlar.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Orada kimse yok. Boş sıralara mı konuşsun Başkan?

MURAT EMİR (Ankara) - Onların kulakları kapalı, onların kalpleri kapalı, onların vicdanı kurumuş Sayın Başkan.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Koltukları da boş Sayın Başkan, onun için mi bize bakıyorsunuz?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - 1, 2, 3, 4, 5 kişi.

MURAT EMİR (Ankara) - Biz beraber anlatalım diye size anlatıyorum ben bunları. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Bakınız, arpalık olarak kullandıkları Türk Hava Yolları genel kurul yapıyor, genel kurulda yönetim kuruluna 2 üye ayrılıyor; kim bunlar, kimmiş bunlar, kim olabilir? Birisi Fatmanur Altun -bildiğimiz Altunlardan- İletişim Başkanının eşi, diğeri de Hüseyin Keskin, eski Sultanbeyli AKP'li Belediye Başkanı; bunlar alınmışlar. Peki, yerine böyle siyasi kimliği olmayan, AKP'ye yakın olmayan vatan evlatları mı gelmiş diye bakıyorsunuz, ilgisi yok. Özgül Özkan Yavuz gelmiş, AKP'den 2019'da belediye başkan adayı olmuş; Gülden Nacar gelmiş, AKP il kadın kolları başkan yardımcısıymış yani sonuna kadar nepotizm. Ve demişler ki: "60 hukukçusu olan Türk Hava Yollarına dışarıdan hukuk danışmanlığı alalım. E, kimden alalım?" Karar vermişler, "Sezgin Tunç isimli avukattan alalım." demişler. Bu kişi de aynı zamanda Fatmanur Altun ve Fahrettin Altun'un avukatları olarak ortaya çıkıyor.

Yine, Türk Hava Yolları Genel Müdürü Bilal Ekşi'nin kardeşi Kemal Ekşi Türk Hava Yolları Kadıköy'de satış müdürü olmuş, oğlu Melih Ekşi de Türk Hava Yollarının şirketi olan TCI'da işe girmiş. Sonuna kadar yağlı ballı, sonuna kadar nepotizm, sonuna kadar liyakatsizlik ve sonuna kadar kayırmacılık ama işte AKP bu demek zaten, siz de o yüzden şaşırıyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, bir şeyi AKP yapınca sonuna kadar mübah; üstü örtülen yüzlerce soruşturma var, suç isnadı var, saysam şimdi sürem bitecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Emir.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Ama aynı işi Cumhuriyet Halk Partili bir belediyenin bürokrati yaparsa büyük suç oluyor, tutuklama sebebi oluyor. Bakın, KİPTAŞ Genel Müdürü Ali Kurt şu anda cezaevinde, tutukladılar. Suçu ne? Bir şirket, MESA ASL, bir yüklenici firma, bu firmayla sözleşme yapılmış, iş karşılığında araç tahsisi de yapılmış ama aynı işlemi AKP'li belediye defalarca yapmış, aynı şirketle yapıldığı da var; onlar yapınca hiç sorun olmamış, dosyada da var ama Cumhuriyet Halk Partili bürokrata gelmişler "Sen bunu nasıl yaparsın?" cezaevine koymuşlar.

Yine, Ali Kurt, 2 emlakçı hakkında suç duyurusunda bulunmuş. Bu kişiler emlakçılık... İşte, suç işledikleri isnadı var. Bunlarla ilgili soruşturma yapılmış, üstü örtülmüş vesaire derken bu kişilerin iddialarıyla Ali Kurt şu anda tutuklu; olacak iş mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Bu sizin vicdanınıza sığıyor mu? Bu kabul edilebilir bir durum mu?

Değerli arkadaşlar, bakın, belediyelerden belediye başkanlarınızı görevden aldınız, salya sümük oldular ama onların hiçbirini takibata uğramadı. Melih Gökçek'in 100'ün üzerinde, Kadir Topbaşın 40'ın üzerinde dosyası İçişleri Bakanlığı raflarında bekliyor; Zehra Taşkesenlioğlu'nun 213 suç duyurusunun soruşturması dahi yapılmadı, üstü kapatıldı.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Başkanım 214, 214'üncüyü de ben buradan yaptım.

MURAT EMİR (Ankara) - Tebrik ediyorum Sayın Çömez.

Kendi Bakanlığına dezenfektan satan Bakanı görevden aldınız ama soruşturmadınız. Ama bakın, sudan bahanelerle, olmayan delillerle, gizli tanıklarla; seçilmiş belediye başkanlarını, bürokratları cezaevinde tutuyorsunuz. Bu, düşman ceza hukukudur ve eninde sonunda bu silah sizi de vuracak ve kötülüğünüzde boğulacaksınız. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen.

24.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Azerbaycan'ın 28 Mayıs Bağımsızlık Günü'ne, 23'üncü Dönem BDP Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani'nin vefatına, 3 yaşındaki Ali Asaf Demir'e, bugünkü grup toplantılarına gelen askerî öğrencilerin ve kursiyer öğretmenlerin annelerine ve infaz yasasına, Etik Haftası'na, Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörüne ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Ben de sözlerime Azerbaycan'ın 28 Mayıs Bağımsızlık Günü'nü kutlayarak başlamak istiyorum. Kökleri derinlere uzanan kardeşliğimizin ilelebet sürmesini temenni ediyorum, her koşulda ve her platformda bir ve beraber olduğumuz can Azerbaycan'ın bu gurur gününde bağımsızlık uğruna can veren tüm şehitleri de rahmet ve saygıyla anıyorum.

Bir başsağlığı dileğimi de 23'üncü Dönemde milletvekili sıralarında birlikte çalıştığımız, o dönem BDP Hakkâri Milletvekili olan Sayın Hamit Geylani için yapmak istiyorum ve DEM PARTİ Grubuna da taziye dileklerimi sunuyorum. Hamit Bey siyasetçi kimliğinden daha çok kuvvetli bir kültür insanıydı, kaybı şüphesiz sadece siyasi değil kültürel alanlarda da hissedilecek bir insandı; ailesine ve siyasi yoldaşlarına başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkanım, milletle ilgili yapılabilecek en kolay tanımlardan biri kederde ve sevinçte birlik olabilme hâlidir. Doğrusu, Türkiye uzunca bir süredir büyük gerilimler ve stres altında yaşadığı için istisnai bazı spor maçları dışında bu sevinçte birlik hâlini çok da fazla gösterememiş idik ancak geçtiğimiz hafta 3 yaşındaki Ali Asaf Demir'in yaklaşık iki yıl süren kanserle mücadele sürecinin, tedavi sürecinin sağlıklı tamamlanmasından sonra babası Samet Demir'in "Bizim çok fazla çevremiz yok ve havaya balon uçurmak istiyoruz." çağrısına özellikle Sancaktepe Belediyesinin ve bazı iş adamlarının olumlu cevap vermesiyle birlikte binlerce insan Belediyenin önünde Ali Asaf'la birlikte havaya balonu uçurdu. Biz de Ali Asaf Demir'in şahsında, tedavi gören bütün çocuklarımız için sağlık sıhhat, afiyet diliyoruz ve Ali Asaf'ın bu çağrısına, sosyal medyadan aldıkları bu çağrıya cevap veren, oraya katılan bütün İstanbullu hemşehrilerimizi de bu hatırlaması ve kadirşinaslıkları için tebrik ediyoruz efendim.

Sayın Başkanım, bugün grup toplantımıza askerî öğrenciler ve kursiyer teğmenlerin anneleri geldi. Anneler Günü'nde de ifade etmiştim; şüphesiz hepimiz belli konular için üzülebiliriz, acı çekebiliriz ama hiçbir his annelerin duyduğu acıyla, üzüntüyle karşılaştırılmaz. Tamamen masum bir şekilde, darbe girişiminden habersiz bir şekilde, rutin bir eğitim kampında bulunmaktayken üstlerinin emriyle bir otobüsle belli bir bölgeye götürülmüş, iletişim araçları ellerinden alınmış, herhangi bir mekânsal işgal veya hut da vatandaşa silah doğrultma eyleminin tarafı olmamış askerî öğrenciler sekiz yıldan fazladır tutuklu. Her ne kadar Yargıtay, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü ve Sultanbeyli dosyasında bu bahsettiğimiz gerekçelerle beraat kararı vermiş ise de hâlâ 150'ye yakın askerî öğrenci cezaevinde. Buradan siyasi iktidara sesleniyoruz: Devlet kin ve intikam duygusuyla yönetilmez, insanlara temel ilkelerle yaklaşılır.

Kıymetli AK PARTİ'li arkadaşlarımız, sevgili MHP'li dostlarımız; mesela, bir infaz yasası hazırlanırken "Acaba bu infaz yasasından FETÖ'cüler de faydalanır mı?" diye bir soru sorulmaz. Eğer o infaz yasasıyla yapılacak iyileştirme hukuk, ahlak ve adalet açısından doğruysa yapılır ve "Bir gün adalet yerini bulsun, isterse dünya yıkılsın." denilir. Biz bakıyoruz ki dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir şekilde neredeyse 1,5 milyon soruşturma dosyasıyla yürütülen FETÖ dosyalarında insanların haksız yere altı yıl, sekiz yıl cezaevinde yattığı yetmiyormuş gibi bugün ceza sistemimizin en önemli sorunlarından biri olan infaz sistemiyle ilgili bir iyileştirmede dâhi burada bir duvara çarpılıyor. Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç'a, AK PARTİ Grup Başkanımız Sayın Abdullah Güler'e sesleniyoruz: Bir işin doğrusu neyse yapınız. Birçok konuda, bize göre yanlış olan kendi doğrularınızda bir istikrar gösterdiniz; bu hususta, özellikle İnfaz Yasası'yla ilgili düzenlemede "Aman bundan FETÖ'cüler faydalanır, aman bununla FETÖ'cüler de dışarı çıkar." diye tereddüt etmeyiniz. Bizzat darbeye karışmış, FETÖ'nün yönetiminde bulunmuş herkesle ilgili en sert hukuki tedbirler alınmıştır, alınmaya devam edilsin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayınız Sayın Ekmen.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sabah gazetesinin attığı manşetlerle âdeta önden haber verilerek, Sayın Cumhurbaşkanının ifadesiyle "ihanet ve ticaret şebekeleri" ülkeyi terk etti ama en alt tabakada kabul edilen, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından "ibadet tabakası" olarak ifade edilen insanlar bugün sadece bir bankaya para yatırmak, sadece bir dershaneye öğrenci göndermekle büyük bedeller ödüyorlar; KHK'liler de aynı şekilde bu zulmün bir mağduru ve bir parçası. Mademki cumhuriyetin 2'nci yüzyılında, özellikle terörsüz Türkiye hedefiyle çok ciddi reformlara, çok ciddi anayasal demokratikleşme paketlerine hazırlık yapıyor, lütfen burada kin ve öfkeyi bir kenara bırakalım. Sayın Cumhurbaşkanı, ahir ömründe 28 Şubatın sanıklarının özel yetkisini kullanarak affetmiş idi. İnsanların affınıza mazhar olması için -mademki adalet duygusunu kaybettiniz zaten- ölüm yatağına girmesine gerek yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, bu hafta Etik Haftası; "etik" deyince Anadolu insanına böyle garip bir şey gibi geliyor, ahlak yani. Ahlakla ilgili olarak bireysel, siyaset alanında ve toplumda ne kadar ahlaka ihtiyaç duyduğumuz ortada. AK PARTİ de 2004 yılından itibaren Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Kamu Etik Yasası'yla önemli işler yaptı ve en son 2008 yılında, her Mayıs ayının son haftasını Etik Haftası olarak kutluyor, Ahlak Haftası olarak kutluyor; kutlamaya icabet eden kurumlar var, bunu pas geçen yerler var. Ancak ben merak ediyorum; hastaneleri olan bir Sağlık Bakanı, otelleri olan bir Turizm Bakanı, zincir marketlerin yönetiminden gelen bir Tarım Bakanı ne kadar bu ahlak ve etik yasalarına uygun olarak devleti yönetebilir, kurumlarını yönetebilir? Kendi bakanlığına mal satan bakanlar en azından kamuoyu önünde ahlaken mahkûm edilmediği müddetçe görevde olan bakanları bu etik yasalarına, ahlak kurallarına ne kadar davet edebiliriz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın artık.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Son olarak, Çankırı'da -Grup Başkan Vekilimiz Sayın Akbaşıoğlu keşke burada olsaydı- bir rektör tam beş yıl boyunca her ay 1 milyon 200 bin lirayı bir şekilde yolunu bularak kendi hesabına yasal ama ahlaksız bir şekilde geçirdiği için görevden alındı. Sayın Başkanım, bir rektör her ay 1 milyon 200 bin lirayı hesabına geçirdiği için görevden alındığında ne yapar? Biraz insanlıktan ve ahlaktan nasibi varsa gece yarısı o şehri terk eder ama öyle olmadı. Vali Bey, bu rektörün onuruna bir yemek verdi ve bu ahlaksızlığı yaptığı için ona bir de plaket verdi. Utanıyoruz, utanıyoruz; utanıyoruz efendim!

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Balıkesir Milletvekili Grup Başkan Vekili Turhan Çömez.

Buyurun.

25.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, işsizliğe ve üniversiteli işsizlere, Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörüne, ülkenin sanayisine, Samsun Terme Belediye Başkanlığının düzenlediği etkinliğe, İsrail'le ticarete ve bakanlara verdikleri soru önergelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Türkiye genelinde 3.170 temizlik, toplam 3.658 işçi kadrosu açtı Sağlık Bakanlığı; Türkiye genelinde. Müracaat ne kadar biliyor musunuz? 1 milyon 600 bin; bir daha söylüyorum, bu kadroya 1 milyon 600 bin kişi müracaat etti yani her bir kadroya tam 440 kişi müracaat etmiş. Allah aşkına, dünyanın neresinde böyle bir uygulama var? Ve bunların önemli bir kısmı da üniversite mezunu.

Şimdi Ordu'dan örnek vereceğim: Bakın, Ordu'da Sağlık Bakanlığı 67 temizlik görevlisi personeli için bir ilana çıkmış. Müracaat eden 27 bin, bir daha söylüyorum 27 bin kişi, bunun da 10 bini üniversite mezunu; Allah aşkına, 10 bin üniversite mezunu. Ülkeyi bu hâle nasıl getirdiniz siz? Nasıl olur böyle bir şey? Bakın, Ordu'dan, aslında Türkiye manzarası olacak bir başka fotoğraf daha takdim edeceğim: Ordu, hepimizin bildiği gibi fındık üretiminde öncü illerimizden bir tanesidir. Fındıkta ciddi sıkıntı var; girdi maliyetleri arttı, onun yanı sıra zararlı böcek musallat oldu, onun yanı sıra don vurdu. Şimdi artık fındık sektöründe ciddi manada işsizlik baş gösterdi. Öte yandan, biraz sonra tekstille ilgili de önemli şeyler söyleyeceğim. Tekstilin önemli merkezlerinden bir tanesidir. Tekstilde ciddi bir çöküş var Türkiye'de çünkü "yüksek faiz, düşük kur" politikası münasebetiyle artık tekstil sektörü dünyayla rekabet edemez hâle geldi ve Ordu'da çok ciddi bir işsizlik baş gösterdi. İşte, onun içindir ki 67 kadroya 10 bini üniversite mezunu olmak üzere toplam 27 bin kişi müracaat etmiş; inanılır gibi değil. Bu, aslında Türkiye'de içinde bulunduğumuz durumun net bir fotoğrafı. Biraz sonra hemen Ordu'nun bitişiğinden bir başka ilden örnek vereceğim. Samsun'da belediyenin yapmış olduğu etkinliklerdeki kumar görüntülerinden bahsedeceğim. Ancak buna geçmeden önce tekstil niye bu sorunu yaşıyor? Ki sadece yaşadığımız sorun tekstilde değil bütün sektörlerde, bütün sanayide ciddi manada dramatik bir tablo söz konusu. Az önce değerli arkadaşım ifade etti; Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde... Bakın, Ordu'da 10 bin kişi, temizlik görevlisi olmak için müracaat eden 10 bin üniversite mezunu varken Çankırı'da, Karatekin Üniversitesinde -üniversitenin rektörü demeye dilim varmıyor- bu adam kendine 1 milyon 200 bin lira maaş bağlamış ve dört yıl boyunca 60 milyon liradan fazla cebine indirmiş; özellikle bunu söylüyorum.

Baktım üniversitenin kayıtlarına, bu üniversiteden çocuklara, gençlere ne kadar burs verilmiş diye; üniversitenin sağladığı burs her 100 çocuktan, 100 gençten 0,5. Allah aşkına, birilerinin cebini doldurmaya doymadınız mı siz? Koskoca üniversitenin rektörü utanmadan, sıkılmadan bu kadar yüksek paraları cebine boca edecek, öğrencilere burs verecek para bulamayacak, ondan sonra mezun olan üniversite öğrencileri de sağda solda temizlik görevlisi olmak için uğraşacak ve gayret sarf edecek.

Bakın, bu "düşük kur, yüksek faiz" politikası münasebetiyle şu anda tekstilde ciddi manada alarm zilleri çalıyor, her yerden duyuyoruz. Geçtiğimiz iki yıl içerisinde 300 bin kişi tekstilde işini kaybetti, bu yıl böyle devam ederse bir 300 bin kişi daha maalesef işini kaybetmek zorunda kalacak. Bütün illerde durum böyle. Geçtiğimiz birkaç ayda İzmir'de aynı şey yaşandı, 4 binden fazla insan tekstil sektöründe işini kaybetti. Sebep "düşük kur, yüksek faiz." Niye? Çünkü ülkeyi borç batağına batırdınız. 130 milyar dolarla teslim aldığınız ülkeyi bugün 540 milyar dolar borca batırdınız. Yer altında, yer üstünde ne var ne yoksa sattınız ve Varlık Fonu marifetiyle de tam 70 milyarlık özelleştirme yaptınız; her Allah'ın günü gözümüzün içine soktuğunuz o gelecek garantili projelerle de yavrularımızın istikbalini ipotek altına aldınız. Şu anda kasa sıfırı tüketti, Mehmet Şimşek onun için kapı kapı dolaşıp tefeciden para dileniyor. Bu kelimeyi özellikle söylüyorum, niye? Çünkü tefeci, yüksek rantlı bir ülke olduğu için Türkiye'ye gelecek ve siz de hazineyi dolduracaksınız. Bu şartlar altında ekonominin yürümesi mümkün değil.

İşte, bundan dolayı, sanayici rekabet edemediği için "yüksek faiz, düşük kur" politikasıyla başa çıkamadığı için inanılmaz bir şekilde sıkıntı içerisinde ve bu sıkıntıdan dolayı da ciddi manada iflaslar var.

Bir önceki Maliye Bakanı Sayın Nebati'nin ağabeyi geçtiğimiz günlerde basına bir açıklama yaptı, dedi ki: "Biz epistemolojik bir kopuş yaşadık." Herhâlde bunu demek istedi, "Biz artık koptuk, duramıyoruz Türkiye'de; gittik, Çin'de üretim yapıyoruz." dedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bu ülkede Maliye Bakanlığı yapmış birisinin ağabeyi şirketlerini Çin'e taşıyorsa oturup herkesin teker teker düşünmesi lazım. Bakın, Giyim Sanayicileri Derneği açıklama yaptı, dedi ki: Resmî enflasyon 2022-24 döneminde yüzde 138, asgari ücrete yüzde 249 zam oldu, döviz kurlarındaki artış yüzde 101; biz ondan dolayı battık ve süreç böyle devam ederse bu batış da bundan sonra sürecek. Maalesef sanayide ciddi alarm zilleri var. Şöyle baktığımız zaman, ilk üç ayda, ilk çeyrekte zarar eden firmalara baktığımızda Türk Hava Yolları gibi güzide kurum 16 milyon kâr beklerken 44 milyon zarar etmiş; öte yandan, çok önemli diğer kuruluşlar, Koç Holding zarar etmiş 1,4 milyar, CarrefourSA zarar etmiş, TOFAŞ zarar etmiş, VESTEL, EGESERAMİK ve buna benzer pek çok kuruluş zarar etmiş. Bu şartlar altında maalesef bu ülkenin sanayisinin ayağa kalkması mümkün değil.

Öte yandan, Samsun'dan bahsedeceğim şimdi size.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayalım.

Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Sayın Başkanım.

Bakın, Samsun Terme Belediye Başkanlığı bir etkinlik düzenledi, düzenlemiş olduğu etkinliğin adına da ne demiş biliyor musunuz? "Kültür, Sanat ve Spor Etkinlikleri Festivali" Arkadaşlarımız gittiler hakikaten bu bir festival mi diye. Özellikle Sayın Başkanım, sizden rica ediyorum, Belediye Başkanınızı arayın ve bu olayla ilgili detay bilgi alın. Şu hâle bakın, her taraf kumar

rezaleti. Kültür festivali diye d nyalarca para boca edeceksiniz, milyonlarca para boca edeceksiniz ve Şu görüntülere bakın; hepsinin videoları var Değerli Başkanım, arzu ederseniz uzun ve geniş videoları da gösteririm. Şu Türkiye'nin düŐtüğü hâle bakın, sebep ne biliyor musunuz? Bu ülkeyi kokuŐmuŐ bir düzene mahkûm ettiniz. Hani, siz erdemliler hareketi olarak yola  ıkmuŐtınız, kültür festivaliniz bu muydu sizin Allah aşkına? Belediye olarak yapacağınız hizmet bu muydu? Sokaklarda milleti kumara teşvik etmek miydi? Ve bunu da "kültür ve sanat etkinliği" adı altında kumar yapmak mıydı? İnsanları kumar oynamaya teşvik etmek miydi?

BAHADIR NAH T YENİŐEH RL OĐLU (Manisa) - Hangi il?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Samsun Terme, başka yerlerde de var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın artık.

Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Sayın Başkanım.

Diğer yerlerde de var, lütfen bunlarla ilgili gerekli tedbirleri alın.

Çok uzatmadan bir konuyu daha gündeme getireceğim. Meclis çatısı altında defalarca İsrail'e yapılan ticaretle ilgili eleŐtirilerimizi yönelttik ve bu eleŐtirilerimizi pek çok belgede ortaya koyduk, ilgi duyan herkese gösterebilirim; bütün gemileri, rotaları tek tek takip ediyorum. "İsrail'le ticaret yapmıyoruz." dediğiniz dönemde de dünya kadar ticaret yapıldı ve gemilerin hepsinin rotaları var bende, bunların hepsini sizlerle paylaşmaya hazırım. Ve geçtiğimiz günlerde El Cezire televizyonu bir açıklama yaptı. Bu belgeyi de nereden almış biliyor musunuz? UN Comtrade Database yani Birleşmiş Milletlerden aldığı belgeyi yayınladı; buyurun, belge burada. Bu resmî bir belge, Birleşmiş Milletlerden alınmış bir belge. İsrail'le 2024 yılında dünyada en fazla ticaret yapan 5'inci ülkeyiz biz Türkiye olarak. Miktar ne kadar biliyor musunuz? 2 milyar 868 milyon dolarlık ticaret yapmıŐız. Bunların cevabını istiyoruz Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim, son bir cümle istirahat ediyorum.

BAŞKAN - Dokuz dakika oldu, beş dakika dokuz dakika oldu.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bakın, diğerleri kadar talep ediyorum, son bir dakika çünkü bu kısımda biraz da size ricam olacak, o sebeple istedim.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bakın, bunların hepsinin cevaplarının olması lazım.

Değerli Başkanım, bununla ilgili müteaddit defalar soru  nergese verdim; kiminden bir yıl geçti, kiminden bir buçuk yıl geçti. Allah aşkına, biz burada ne için hizmet veriyoruz? Bu soru  nergelerinin hiçbirine cevap verilmiyor. Bakın, bu Parlamentonun saygınlığını korumak başta sizin, sonra bizlerin, hepimizin görevi. Biz burada millet adına yasama ve denetleme yapıyoruz. Sorduğumuz soru önergelerine cevap gelmeyecekse Sayın Başkanım, biz niye soru  nergese veriyoruz? Zaten Parlamentonun etkinliği kalmadı, Allah aşkına, bu konuyla ilgili lütfen, gerekeni yapın. Özellikle İsrail'le ticaretle ilgili dünya kadar soru  nergese verdim, onun dışında diğer bakanlıklarla ilgili de çok sayıda soru  nergem var. Bunların cevapsız kalmaması, ŐaŐsım adına değil milletin iradesinin tecelli ettiği bu yüce çatı adına son derece önemlidir. Bu konuda sizden de gerekli desteği ve yaptırımı bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Balıkesir Milletvekili Turhan   mez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın   mez, Şimdi, bize, Meclis Başkanlığına gelen soru  nergeleriyle ilgili biz hiç bekletmeden, bir hafta, bilemediniz on gün içerisinde bakanlıklara yazılarımızı yazıyoruz. Bu süre içerisinde 3 kez, yürütmeye, verilen soru önergelerine cevap verilmesi için Meclis Başkanı olarak yazı yazıldı. Ayrıca, haziran ayında bir kez daha bakanlıklara, yürütmeye yazı yazacağız. Dolayısıyla biz Meclis Başkanlığı olarak, özellikle milletvekillerimizin verdiği soru  nergeleri konusunda titiz davranıyoruz ve mümkün olan en kısa süre içerisinde bakanlıklara bunun iletilmesini sağlıyoruz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sizi teyiden bir cümle rica ediyorum lütfen.

BAŞKAN - Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

26.- Balıkesir Milletvekili Turhan   mez'in, TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Verdiğimiz soru  nergelerinin hepsini takip ediyorum. Teşekkür ediyorum, siz Başkanlık olarak gerekeni yapıp ilgili bakanlıklara ulaŐtırıyorsunuz, hepsinin belgeleri burada lakin niye cevap gelmediğinin de hesabını birilerinin sorması lazım. Yani bu konuda da sizden gerekli tekit, teyit, ne gerekiyorsa o yazıları veya yaptırımları rica ediyoruz çünkü burada hepimiz millet adına görev yapıyoruz ve Anayasa'ya göre bakanlıkların cevap vermesi lazım bunlara.

SELÇUK   ZDAĞ (Muğla) - Anayasa... Müebbet hapis...

BAŞKAN - Sayın   mez, yazıyı zaten tam da bunun için yazıyoruz yani yürütmeye bu yazıyı belli aralıklarla yazıyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Nevşehir Milletvekili Grup Başkan Vekili Filiz Kılıç.

Buyurun.

27.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 27 Mayıs Ülkücü Şehitleri Anma Günü'ne, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kuruluş yılı dönümüne, 28 Mayıs 1954'te UNESCO'nun En Çok Konuşulan Diller Listesi'ne Türkçeyi aldığına, Hâkimler ve Savcılar Kuruluna seçilen üyelere ve Şırnak'ın Gabar Dağı'na gerçekleştirdikleri ziyarete ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk Milleti; 27 Mayıs Ülkücü Şehitleri Anma Günü'nde, Gümrük ve Tekel Bakanımız şehit Gün Sazak başta olmak üzere Ruhi Kılıçkiran'dan Fırat Yılmaz Çakıroğlu'na kadar davamız uğruna şehadete eren tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum; ruhları şad, mekânları cennet olsun. Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli ülkücü şehitleri şöyle tarif eder: "Ülkücü şehitler şerefli geçmişimizin abideleridir. Onlar Yusuf yüzlü, Eyüp sabırlı, Yavuz yürekli, Yunus gönüllüydüler. Hepsinde ayrı bir güzellik, hepsinde yiğitlik, hepsinde meşakkat vardı. Anıları hâlâ sıcak, mücadeleleri gözümüzün önündedir. Bir gün yaşayanlar tarih olur. Bugünler çok geride kalırsa ve beşerin hafızası olur da bir gün kurursa niyazım odur ki Cenab-ı Allah nesillerimize unutturmasın, ilahî bir sır gibi hatıraları, davaları daim olsun; kabirleri nur, mekânları cennet, ruhları şad olsun. Yüce Allah hepsinden ayrı ayrı razı olsun."

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28 Mayıs 1918'de Mehmet Emin Resulzade'nin "Bir kere yükselen bayrak bir daha yere inmez." diyerek kaldırdığı bayrak her zaman dalgalanacaktır. Türklük şuurunu derinden hissederek bağımsızlığı karakter edinen, önce Azerbaycan'ın istiklali, daha sonra Turan için mücadele eden Azerbaycan'ın tüm kurucu kahramanlarını saygıyla yâd ediyorum. Dost ve kardeş ülkemiz, tek millet, iki devlet olduğumuz Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kuruluş yılı dönümünü kutluyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28 Mayıs 1954, UNESCO'nun En Çok Konuşulan Diller Listesi'ne Türkçeyi aldığı gün. Karamanoğlu Mehmed Bey buyruğu vermişti: "Şimden gerü hiç kimesne kapuda ve divanda ve mecalis ve seyranda Türkî dilinden gayrı dil söylemeyeler." Atalarımız, kâğıt olmadığı için özellikle taşla yazdılar çünkü taşın binlerce yıllık bir geleceğe ulaşacağını farkındaydılar. Onun için bu taşla "bengü" yani "ebedi taş" dediler. Türkçemiz yetmiş bir yıl önce bugün UNESCO tarafından En Çok Konuşulan Diller Listesi'ne alındı. Güzel Türkçemiz şu anda dünyada en çok konuşulan 6'ncı dil konumundadır. Millet olmamızın en önemli ögesi olan Türkçemize, dilimize her şart altında sahip çıkmalı ve korumalıyız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz hafta Gazi Meclisimizde yapılan seçimler neticesinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliğine seçilen üyeleri gönülden tebrik ediyor, adalet sistemimizin güçlenmesine yönelik üstlenecekleri sorumluluklarda üstün başarılar diliyor, yargı camiasına hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 19 Mayıs günü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Profesör Doktor Numan Kurtulmuş'un Başkanlığında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Alparslan Bayraktar, bazı milletvekillerimiz ve genç kardeşlerimizle birlikte Şırnak'ın Gabar Dağı bölgesinde yürütülen petrol arama ve üretim faaliyetlerini yerinde incelemek üzere bir ziyaret gerçekleştirdik. Bir dönem terörle anılan, güvenlik güçlerimizin büyük bir azim ve kararlılıkla huzura kavuşturduğu bu coğrafya artık üretimin, istihdamın ve kalkınmanın sembolü hâline gelmiştir. Şehit Esmâ Çevik-1 No.lu İlk Keşif Kuyusu'nda düzenlenen petrol numune gösteriminde Türkiye'nin geldiği noktayı ve geleceğe dair umut vadeden enerji potansiyelini bizzat görme imkânı bulduk. Gabar'da günlük 81 bin varillik petrol üretimiyle ülkemizin toplam petrol ihtiyacının yaklaşık yüzde 8'i karşılanmakta, bölgedeki toplam rezervin ise 1 milyar varil düzeyinde olduğu değerlendirilmektedir. Modern altyapı, teknolojik donanım ve sahada çalışan 3 binden fazla emekçiyle Şırnak, sadece bir enerji yatırım bölgesi değil aynı zamanda sosyal kalkınmanın, yerli istihdamın ve ekonomik canlılığın da merkezi konumuna gelmiştir. Bu tablo yalnızca bir enerji başarısı değildir; aynı zamanda milletimizin iradesiyle, kararlılığıyla ve çalışkanlığıyla inşa edilen tam bağımsız Türkiye idealinin somut bir yansımasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Kılıç.

Buyurun.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Bu vesileyle, başta bölgede huzuru tesis eden ve bu projelerin hayata geçmesini mümkün kılan kahraman Mehmetçiklerimize ve güvenlik güçlerimize, ardından bu büyük enerji seferberliğini yöneten Bakanlığımıza ve tüm emekçilere şükranlarımı sunuyorum. Gabar'dan fışkıran bu bereket, Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın enerjide de kendi ayakları üzerinde duran güçlü bir gelecek inşa ettiğinin göstergesi diyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kılıç.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Sayın Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu.

Buyurun.

28.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, 28 Mayıs 2023 seçimlerine, Azerbaycan'ın Bağımsızlık Günü'ne, Gazze'de sürdürülen sistematik soykırıma ve Uluslararası Aile Forumu'na ilişkin açıklaması

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28 Mayıs 2023, Türk demokrasisinin yeniden şahlandığı, milletimizin iradesine ve istiklaline sahip çıktığı tarihî bir milattır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan aziz milletimizin büyük teveccühüyle bir kez daha Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı olarak seçilmiş, sandıklarda demokrasi tecelli etmiş, vatan sevgisi, dirayet ve istikrar yeniden galip gelmiştir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan "Bu seçimin gerçek galibi Türkiye'dir, Türk demokrasisidir, 85 milyon vatandaşımızın tamamıdır." diyerek şanlı zaferimizi ilan etmiş, tüm dünya vesayet odaklarına karşı aziz milletimizin şahlanışına tanıklık etmiştir. Bu zafer Türkiye Yüzyılı'nın kutlu yürüyüşüne verilen güçlü bir destektir. Bu zafer mandacı zihniyetlere, siyaset mühendislerine ve emperyal hesaplara karşı Anadolu irfanının gücünün haykırışıdır. 28 Mayıs bize bir kez daha gösterdi ki bu millet

iradesine ipotek koyulamaz, liderini de istikametini de ancak kendisi tayin eder. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, ülkemiz ve milletimiz için çalışmaya devam etme kararlılığımızı bir kez daha vurguluyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28 Mayıs 1918, kardeş ülke Azerbaycan'ın bağımsızlık meşalesini yaktığı günün, istiklal yolunda attığı en onurlu adımın tarihidir. Bu tarih yalnızca Azerbaycan için değil aynı soydan, aynı inançtan, aynı kaderden gelen bizler için de bir gurur vesilesidir.

Türkiye ve Azerbaycan "iki devlet, bir millet" şiarıyla geçmişte omuz omuza verdiği mücadeleyi bugün de barışta, kültürde, diplomaside aynı kararlılıkla sürdürmektedir. Azerbaycan'ın Bağımsızlık Günü'nü yürekten kutluyor, özgürlüğü için can veren bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyanın gözü önünde bir halk yok ediliyor. Dünya 7 Ekimden bu yana Gazze'de sürdürülen sistematik bir soykırıma tanıklık etmektedir. İsrail ordusu, evleri, hastaneleri, okulları hatta çocukların oyun alanlarını hedef almaktadır. Enkaz altında kalanlar artık sadece bedenler değil insanlık, vicdan ve ahlakıdır. Bu savaş artık savaş değil bir vahşettir; bu, bir halkı topyekûn ortadan kaldırmaya yönelik bilinçli, örgütlü bir soykırım hareketidir. İsrail'in savaş suçlarına sessiz kalan Batı, insan hakları maskesini çoktan yere düşürmüştür. Bütün küresel kurumlar iflas etmiş, dünya kamu vicdanı paramparça olmuştur. Türkiye olarak susmayacağız, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın cesur liderliğinde mazlumların sesi olmaya devam edeceğiz çünkü biz biliyoruz, Filistin yalnız değildir, Gazze yalnız değildir. Bu zulmün bir hesabı olacak, bu katliamların failleri uluslararası hukuk önünde mutlaka yargılanacak. Şehit olan tüm Filistinli kardeşlerimizi rahmetle anıyor, insanlık onurunu ayakta tutmak için mücadelemizi sürdüreceğimizi haykırıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle düzenlenen Uluslararası Aile Forumu "aile" kavramına verdiğimiz öneme bir kez daha dikkat çekmiştir. Son yıllarda küresel ölçekte yürütülen, adı özgürlük olan ancak aslında köksüzlük aşılayan saldırılar doğrudan aileyi hedef almaktadır. Cinsiyetsizleştirme politikaları, sapkın akımlar, dijital mecralarla yapılan zihin işgalleri neslimizi savunmasız bırakmakta, aileyi çözmeye çalışmaktadır. Bizler "Aile kutsaldır." diyen bir medeniyetin evlatlarıyız. Aile koruma vizyonumuz kapsamında 28 Mayıs itibarıyla doğum yardımı ödemelerini toplu şekilde yapmış bulunuyoruz. 163.295 haneye yaklaşık 1,2 milyar liralık destek ulaştırarak yenidoğan evlatlarımızın ilk adımlarına desteklerimizin sıcak elini uzattık. Bu anlamlı günde ailelerimizin sevincine ortak olduk, hayırlı uğurlu olsun.

AK PARTİ olarak aile yapımızı yıkmaya çalışan her türlü ideolojik ve kültürel saldırılara karşı mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Eğitimden hukuka, medyadan sosyal politikaya kadar her alanda aileyi koruyan ve güçlendiren adımları atmaktan da asla geri durmayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Çünkü biz biliriz ki aile yıkılırsa toplum çöker, aile dağılırsa insanlık savrulur. Ailemizi yaşatacağız ki milletimiz dimdik ayakta kalsın, ailemizi koruyacağız ki milletimiz yarınlara güvenle yürüsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Yenişehirlioğlu.

Değerli arkadaşlar, şimdi gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Fuat Oktay'ın 8-10 Haziran 2025 tarihinde 2025 Concordia Avrupa Zirvesi'ne katılmak için Birleşik Krallık'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmesi hususuna ilişkin tezkeresi (3/1117)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Sayın Fuat Oktay'ın 8-10 Haziran 2025 tarihinde 2025 Concordia Avrupa Zirvesi'ne katılmak için Birleşik Krallık'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri planlanmaktadır.

Davete icabet hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN - Tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, Göç İdaresinin sınır dışı uygulamalarının, geri gönderme merkezlerinde yaşanan hak ihlallerinin ve uluslararası koruma hakkının etkisizleştirilmesinin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

28/5/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28/5/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Muğla Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, Göç İdaresinin sınır dışı uygulamalarının, geri gönderme merkezlerinde yaşanan hak ihlallerinin ve uluslararası koruma hakkının etkisizleştirilmesinin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 28/5/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçelerini açıklamak üzere YENİ YOL Partisi Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANI TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; içinde bulunduğumuz bölgede son yirmi yıldır birçok savaş oldu. Bunun sonucu olarak milyonlarca insan çevre ülkelere ve ülkemize göç etti. Bölgenin en çok göç alan ülkesi bildiğiniz gibi Türkiye'dir. Ülkelerinden canlarını kurtarmak için uzaklaşmış, kendilerini ve ailelerini bize emanet etmiş olan yabancıların korunması iç hukukumuz ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler gereği ülkemizin yükümlülüğüdür, bu görev de İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Başkanlığına verilmiştir. Ancak Göç İdaresi Başkanlığı, bugün, ırkçı ve yabancı düşmanı bir yönetim yapısı, hoyrat uygulamalarıyla Türkiye'ye sığınanların ve yasal yolla göç edenlerin hak ve hürriyetlerini tehdit eden bir mekanizmaya dönüşmüştür. Elimizdeki veriler, vakalar ve tanıklıklar bunu açıkça ortaya koymaktadır. Avrupa'da 5 milyondan fazla göçmen vatandaşımız var; onların, bulundukları ülkelerin göç idarelerinde bizdekine benzer bir muameleye tabi tutulmasını ister misiniz? İki hafta önce, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmuş, hiçbir suça bulaşmamış Suriyeli insan hakları aktivisti Taha Elgazi habersiz bir şekilde vatandaşlıktan çıkarılmış, bu durum kendisinden gizlenmiş ve sonra gözaltına alınarak zorla sınır dışı edilmiştir. Bu durum sadece hukuksuzluk değil aynı zamanda bir insan hakları savunucusunun cezalandırılmasıdır. Birçoğunuza bu yönde şikâyetler ve talepler geldiği için bildiğinize eminim. Geri gönderme merkezlerindeki şartlar, oradaki personelin keyfi davranışları, göçmenlerin tüm iletişim kanallarının kesilmesi kendilerini gönüllü geri dönüş evraklarını imzalamaya mecbur bıraktırmaktadır. Peki, bu merkezlerdeki sorunlar yalnızca bunlar mı? Kesinlikle değil. Uzun yıllardır, özellikle de ülkemizde yabancı düşmanlığı fikrinin neşvünema bulduğu bu merkezler son yıllarda âdeta kapalı ceza infaz kurumlarına dönüştürülmüştür. Ailelerin küçük çocuklarıyla uygunsuz ortamlarda bırakılması, kapasitenin çok üstünde koşullar, sağlık yönünden elverişsiz ortamlar, en insani ihtiyaçların bile giderilemediği merkezler, iletişimin yasaklanması hatta avukatlarla bile görüşmelerin engellenmesi gibi birçok olumsuzluk sayılabilir. Göç İdaresi, sınır dışı kararlarını menşe ülkelerden gelen istihbari bilgilerle koyduğu kodlara dayanarak almakta, geri gönderme merkezlerinde yıldırma çalışmaları yapmakta, sınır dışı kararına itiraz için gereken yedi günlük sürede avukatıyla görüştürmediği gibi göçmeni sınır dışı etmektedir hatta bazen mahkeme kararları bile beklenmemektedir. Örneğin, Rusya'ya iade edilmek istenen Doktor Rais Muhdudtinov'un yaşadığı travma, Özbekistan'a teslim edilen Alisher Tursunov'un başına gelenler uluslararası koruma hakkının sistematik bir biçimde gasbedildiğini gösteriyor. Alisher Hoca'nın gözaltına alınmasından günler sonra teslim edildiğini Özbek makamlarından öğrendik.

Geri gönderme merkezlerindeki sorunları daha önce bu kürsüden sizlerle paylaştım, Sayın Bakana da bir yazılı soruyla şikâyetleri ilettim ancak on beş günlük sürede değil aylar sonra gelen cevapta, yalnızca, bu merkezlerde hukuka uygun işlemler yapıldığını söyleyen kısa bir cevapla karşılaştım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geri gönderme merkezlerindeki işkencelerden, sınır dışı edilenlerin başına gelenlerden ve bir sabah apar topar götürülüp haber alınamayan insanların akıbetinden hepimiz sorumluyuz. Bu, vicdanın olduğu kadar eğer Türkiye hukuk devleti ise hukukun da meselesidir.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'ye güvenip yatırım yapmış, yasal olarak ikamet almış kişiler hiçbir gerekçe gösterilmeden oturumları iptal edilip sınır dışı ediliyor. Böyle bir ülkeye kim gelip yatırım yapar, size soruyorum.

Bugün bu kürsüden çağırımı yineliyorum: Göç İdaresi Başkanlığının geri gönderme uygulamaları, geri gönderme merkezlerindeki hak ihlalleri ve uluslararası koruma hakkının sistematik bir biçimde ihlal edilmesi derhâl Meclisin gündemine alınmalı, şeffaf ve bağımsız bir araştırma süreci başlatılmalıdır. Sayın Cumhurbaşkanı geçtiğimiz haftalarda "Tahtımı veririm, tacımı veririm ama devletime sığınan mazlumu asla vermem." dedi. İsmi Ali, siyaseti Muaviye olan bakana sesleniyorum: Bu sözlerle

rağmen insanları nasıl mahkeme kararı olmadan geri gönderiyorsunuz? Ya Bakan Cumhurbaşkanının sözlerini takmıyor ya da iyi polis-kötü polis oynuyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Torun.

Buyurun.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Bu isteğimiz sadece idari bir denetim değil aynı zamanda insanlık adına verilmiş bir sınavdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi cezaevlerini nasıl periyodik bir şekilde denetliyorsa oradan daha ağır şartlara sahip geri gönderme merkezleri de ciddi bir şekilde denetlenmelidir. Talebimiz nettir: Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi bu keyfi düzeni sonlandırmak için irade göstermeli; insan haklarını, hukuk devletini ve uluslararası yükümlülükleri esas alan bir göç ve entegrasyon politikası için harekete geçmelidir, aksi hâlde suskunluğumuz ortaklık olur.

Hepinizi bu sorumluluğu paylaşmaya, bu Meclis araştırması önergesine destek vermeye davet ediyor, Meclisi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Özgür Saki, İstanbul Milletvekili. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Değerli milletvekilleri, YENİ YOL Grubunun geri gönderme merkezleriyle ilgili verdiği bu araştırma önergesiyle, artık daha fazla gecikmeden Meclis bu soruna el atmak zorundadır. Gün geçmiyor ki geri gönderme merkezlerinden suç ihlalleri, geri gönderme merkezi çalışanlarının geri gönderme merkezinde kalan göçmenlere yaptığı insanlık dışı muameleler hepimize geliyor, size de geliyordur ve burası, geri gönderme merkezlerinde gerçekten idari gözlem heyetleri gibi çalışan, aslında hiçbir hukuki gerekçe olmadan zorla geri gönderilen insanlarla dolu. Bakın, Çatalca'dan, Urfa'dan bize kadınlar sesleniyorlar ve diyorlar ki: "Burada, bırakın odaların dolu olmasını, yatak yok; tuvaletin önünde yatıyoruz birçoğumuz. Ayrıca, taciz, saldırı, işkence ayyuka çıkmış vaziyette." Çatalca Geri Gönderme Merkezinde mesela artık bunlar o kadar ayyuka çıkmıştı ki biz oraya gitmek istedik, tabii ki önümüze barikatlar konuldu ve orada bunları bize duyurmaya çalışan kadınlar derhâl başka geri gönderme merkezlerine sürgün edildi. Bunlar aslında hemen hemen her birimiz için çok açıkken 12 Nisanda İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya bir açıklama yapıyor, diyor ki: "Bizim Göç İdaremiş dünyaya örnek oldu. Harika şeyler..." Bunlar gerçekten mahcup edici şeyler, insanın yüzünün kızarması gerekir bundan. Neden böyle söylüyorum? Mesela, geri gönderme merkezini ziyaret etmek istiyorsunuz ya, orada kalanlarla görüşmeniz kesinlikle engelleniyor. Orada kalanlarla görüşemiyorsunuz; sadece gidiyorsunuz, orada size yönetim "Bizim burada yemek salonumuz var, şurada eğitim salonumuz var." gibi... Hemen size iki örnek vereyim. Bu Göç Dairesi Başkanlığının ırkçı, yabancı düşmanı uygulamaları sonucunda geri gönderme merkezleri âdeta Nazi toplama kampları hâline dönmüştür, derhâl müdahale etmek gerekir. Taha Elgazi Suriyeli, Türkiye vatandaşıydı -insan hakları alanında birlikte birçok çalışma yaptık- arkadaşımız, dostumuz. 16 Mayıs Cuma günü evinden alınıyor -biz yirmi dört saat ulaşamadık kendisine, başına ne geldiğini bilmiyorduk- ve kırk sekiz saat geçmeden -hakkında ne zaman soruşturma yaptınız, mahkeme kararı yok- zorla geri gönderildi, şu anda Suriye'de. Buna benzer o kadar çok vaka var ki şimdi saymakla bitmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayalım.

Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (Devamla) - Hemen biraz önce elime gelen bilgi: Dün gece İstanbul'da 3 LGBTİ+ aktivisti Onur Haftası için çağrı yapıyor ve gözaltına alınıyor. Gözaltına alınanlardan birisi Almanya vatandaşı Meret Piawilhelm; şimdi karakolda, hiçbir suçu yok, hakkında hiçbir mahkeme kararı yok, geri gönderme merkezinde sınır dışı edilmeye çalışılıyor. Dolayısıyla bu geri gönderme merkezleri gerçekten -artık yani insanlık dışı diyemeyeceğim- herhangi bir canlının yaşayamayacağı ortamlardan. Hukukçular ulaşamıyor, avukatların raporlarına bakın, aklınız durur. Biz geri gönderme merkezlerinde görüşemiyoruz, görüştürmüyoruz kalanlarla. Zaten oradakiler tehdit, şantajla orada kalırken konuşamıyor ancak geri gönderme merkezinden çıkıp başka başka ülkelere gittiklerinde konuşabiliyorlar. Lütfen artık geri gönderme merkezlerindeki bu duruma bu Meclis seyirci kalmasin, derhâl buna müdahale edin.

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; ben de sözlerime başlamadan önce, temiz siyasetin simgesi, liyakatli ve iş doğru yapıldığı zaman yasa dışılığın, mafyanın ve çetelerin nasıl önünün kesildiğinin ispatı şehit Gün Sazak'ı vefatının 45'inci yılında rahmet ve minnetle anıyorum. Aynı zamanda, yine can Azerbaycan'ın Bağımsızlık Günü'nü de tüm kalbimle kutluyorum.

Bu önerge vasıtasıyla konuşmamda dikkatleri baba vatanımız olan Doğu Türkistan'a çevirmek istiyorum. Söz konusu Doğu Türkistan olunca da öncelikle Altay Kartalı Osman Batur, bağımsızlık mücadelesi lideri Hoca Niyaz Hacı, Doğu Türkistan'ın ilk Cumhurbaşkanı Mehmet Emin Buğra, bu davanın dünyada bilinmesini sağlayan İsa Yusuf Alptekin ve ömrünü Türk davasına adanmış Başbuğ Alparslan Türkeş'i rahmetle anıyor, ruhları şad olsun diyorum. Ayrıca, İlham Tohti'nin şahsında Çin tarafından hukuksuz uygulamalarla özgürlükleri elinden alınan tüm aydınlarımıza, Çin'in zulüm kamplarındaki bütün soydaşlarımıza buradan selam yolluyorum; Kaşgar'dan İstanbul'a dünyanın neresinde bu kutlu milletin bir evladı varsa onlara selam yolluyorum.

Tarihimizin başlangıç noktası, kültürümüzün ana kaynağı olan Doğu Türkistan, o topraklarda hayat mücadelesi veren 20 milyon insanımızın meselesi olduğu kadar dünya Türklüğünün de acı ama gerçek bir meselesidir. Doğu Türkistan'ın sıkıntıları, yalnız Türk milletinin değil tüm Müslüman âleminin ve de insan hakları savunucusu olduğunu iddia eden bütün devletlerin ve uluslararası kurumların da sıkıntılarıdır. Dolayısıyla bu davaya kayıtsız kalmak yalnız milliyetimize, yalnız vicdanınıza karşı bir sorumluluk değil aynı zamanda insanlık âlemine karşı da bir vebaldir. Bugün Doğu Türkistan'da insan hakları ihlal edilmektedir; bu, apaçık ortadadır. Çin yönetiminin 1949 yılında Doğu Türkistan'ı işgalinden sonra 20 milyon Doğu Türkistanlı katledilmiştir. 2017 yılından itibaren de milyonlarca Uygur Türküne yönelik geniş çaplı tutuklamalar başlamış; cezaevlerinde öldürme, işkence, zorla kaybetme, kısırlaştırma, Çinlilerle evlendirme, cinsel taciz, tecavüz, çocukları ailelerinden ayırarak asimilasyon kamplarına kapatma gibi

insanlık dışı uygulamalar da sistematik hâle gelmiştir. Ayrıca, toplum önderleri toplama kamplarına kapatılarak uzun yıllar hatta ömür boyu hapis cezalarına çarptırılmıştır.

Doğu Türkistan, jeopolitik konum olarak da sahip olduğu doğal zenginlikler olarak da ve hatta gıda güvenliği açısından da çok güçlü ve çok önemli bir konuma sahiptir. Çin Hükûmeti de zaten buradaki bu gücü kendi kullanmak için, özellikle planlanan yeni İpek Yolu'nda kendi egemenliğinin içinde kalması için bu mezalime tüm gücüyle devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Türkeş.

AYYÜCE TÜRKİŞ TAŞ (Devamla) - Türkiye, bu durumu Doğu Türkistan'ın ve kendi lehine çevirmenin yolunu bulmalıdır, oradaki soydaşlarımıza kendi memleketlerinde özgürce yaşama hakkı sağlamak için elinden geleni yapmalıdır.

Doğu Türkistan'da olanlarla ilgili sağlıklı bilgi alabilmek adına Urumçi'de konsolosluk kurma fikrini konuşmalıyız. Türkiye'de yaşayan Uygur Türklerini Çin Büyükelçiliği aracılığıyla en azından önemli günlerde aileleriyle konuşturmalıyız. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve hâlihazırda Doğu Türkistan'da kamplarda tutulanlarla ilgili Çin Hükûmetinden bilgi talep etmeliyiz ve tabii ki bize sığınmış olan soydaşlarımızın bu koşullar altında Çin'e iade edilmesini de kabul etmemeliyiz. Türkiye'de 238 bin Suriyeliye resmî vatandaşlık verilirken -ki bu Hükûmetin açıkladığı resmî rakamlardır- soydaşlarımızın bu zulmü bile bile Çin'e iade edilmesini kesinlikle kabul etmiyoruz diyor, saygıyla hepinizi selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ordu Milletvekili Sayın Seyit Torun.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEYİT TORUN (Ordu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, artık halının altına süpürülemeyen bir gerçeği konuşalım: Türkiye'de kontrolsüz, hukuksuz ve denetimsiz bir biçimde yürütülen göç politikası iflas etmiştir ama bu, sadece bir göç krizi değil aynı zamanda demografik bir mühendislik, iktisadi bir sömürü düzeni ve toplumsal bir çöküş projesidir. Suriye'de rejim düşeli altı ay oldu. Ne oldu, kaç kişi geri döndü? Resmî rakamlara göre sadece Suriyelilerin yüzde 5'i geri dönmüş durumda. Bu konuya dair inandırıcı, toplumu rahatlatacak bir açıklamanız var mı; daha doğrusu, bu sorunu çözecek girişimlerin var mı? Esad gitti diye bayram havası estirdiniz ama doğru dürüst bir geri dönüş planı yapamadınız. Hadi Suriye'den gelenleri anladık, savaştan kaçtılar; Pakistan'dan, Afganistan'dan, Fas'tan gelenlerin geri dönmeleri için ne yaptınız? Hem ülkeye girişlerine engel olamıyorsunuz hem de geri gönderme merkezlerinde büyük bir insanlık dramına yol açıyorsunuz, insani olmayan koşullarda muamele ediyorsunuz bu insanlara.

AK PARTİ iktidarı bu ülkenin sınırlarını kevgire çevirdi. 2011'den bu yana geçen on dört yılda doğru dürüst bir entegrasyon ya da geri gönderme politikası üretmediniz; aksine, bu süreci bir siyasi propaganda ve Avrupa Birliğiyle pazarlık unsuru hâline getirdiniz. Avrupa'ya dediniz ki: "Bana 6 milyar euro ver, ben mültecileri Türkiye'de tutayım; bonus olarak da Türkiye'deki hukuksuzluklara, insan hakları ihlallerine ses çıkarmayın."

Bugün Türkiye'de kayıt dışı çalışan her 5 işçiden 1'i yabancı uyruklu. Çalışma izni olmayan bu insanlar asgari ücretin bile altında çalıştırılıyor; bu durum, Türk işçisinin emeğini ucuzlatıyor, sendikal hakları eritiyor; inşaat, tekstil, tarım sektöründe tam bir modern kölelik düzeni oluşturuyor.

Değerli arkadaşlar, sosyal barış tehdit altında; vatandaş ev bulamıyor, kira ödeyemiyor ama birileri bu krizi "ucuz iş gücü" diye pazarlıyor ve bu süreci sadaka ekonomisine dönüştürüyor.

Bu kontrolsüz göç süreci, sadece ekonomiyi değil toplumsal güvenliği de tehdit ediyor. Mülteci nüfusu yüksek olan ilçelerde, illerde asayiş olayları inanılmaz boyutlarda artmış durumda. Kendi raporlarınıza baktığınızda da zaten bunu görürsünüz ama buna rağmen göçü hâlâ siyasi çıkar için kullanıyorsunuz.

Sonuç olarak, AK PARTİ iktidarı bu ülkenin sınırlarını, emeğini, ekmeğini koruyamamış, demografik yapısını göz göre göre dönüştürmüş, bunu yaparken de hiçbir toplumsal mutabakat aramamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

SEYİT TORUN (Devamla) - Teşekkür ederim Başkan.

Bu bir güvenlik açığıdır, bu bir demokrasi ihlalidir, bu bir millî egemenlik gasbıdır ve buradan ilan ediyorum: Biz bu düzene razı olmayacağız. Sığınmacılar meselesini popülizmle değil ama halkın çıkarlarını savunarak çözmek zorundayız. Kaçak gelenleri de insani koşullarda muamele edip uluslararası hukukun buyrukları doğrultusunda ülkelerine mutlaka geri göndereceğiz.

Teşekkürler. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Atay Uslu.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ATAY USLU (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Göç hep vardı ancak bu yüzyılda tabii ki farklı sebeplerle arttı; savaşlar, krizler, ekonomik olaylar, bir de son yıllarda iklim değişiklikleri. 300 milyon göçmen, bunun 120 milyonu zorla yerinden edilmiş göçmenler. Tabii, göçmenler üzerinden siyaseti dizayn etmek isteyenler bu dönemde çoğaldı, Avrupa'da da çoğaldı, Türkiye'de de çoğaldı ama biz insani bir konuda buna izin vermedik de vermeyiz de çünkü medeniyetimizin kodlarında bunları istismar etmek yoktur; tersine, burada insanlığımızın gereğini yerine getirmek lazım.

Arkadaşlar, göç yönetimin konusudur amma sığınmacılar insanlığın konusudur. Sığınmacılar üzerinden istismar yapmak insanlıkla ilgili bir konudur. Göç yönetimi üzerine eleştirilerde bulunabilirsiniz, konuşabilirsiniz, biraz önce arkadaşlar konuştu ama fark ettim ki bazı bilgileri de eksik. Mesela dediler ki: "Dönen var mı?" Var arkadaşlar. Bakın, 2017'de güvenli bölge oluşturulduktan sonra 8 Aralık'a kadar, 9 Aralık'a kadar yani Suriye'deki devrime kadar yaklaşık 740 bin Suriyeli -dikkat edin- gönüllü, onurlu ve güvenli bir şekilde geri döndü; o tarihten bu tarihe kadar 250 bin -bugünkü rakam tam olarak 248 bin- Suriyeli gönüllü ve onurlu bir şekilde kendi ülkesine döndü, toplam 1 milyon. Biz birileri gibi "Davulla zurnayla zorla göndereceğiz." vesaire demedik, biz gereğini

yaptık. Dedik ki: "Kaynak ülkede sorun var." Sorun olduğunu da Sednaya'da gördük, Sednaya'da binlerce insanın pres makinesi altında ezildiğini gördük. Suriyeliler... Bakın, 1 milyon Suriyeli ölümüyle ödedi bunu; 7 milyon Suriyeli evinden başka coğrafyalara göçmek zorunda kalarak bunu ödedi. Bu, işin tabii ki sığınmacı tarafı.

Bir de bugünkü önerge konusu var, düzensiz göç konusu var. Düzensiz göçle mücadele etmek her egemen devletin görevidir, ödevidir, sorumluluğudur. Biz de bunu insan haklarına uygun bir şekilde yerine getiriyoruz arkadaşlar. Ben Göç Uyum Alt Komisyonu Başkanıyım; daha on beş gün önce Akyurt Geri Gönderme Merkezine milletvekili arkadaşlarımızla gittik, farklı partiden arkadaşlarımız vardı hatta Göç Uyum Alt Komisyonunun üyelerini değil İnsan Hakları Komisyonu üyesi tüm arkadaşlarımızı davet ettik. Ola ki kafanızda bir soru işareti varsa Göç Uyum Alt Komisyonu olarak hazırız; Türkiye'de bulunan 18 tane geri gönderme merkezinden hangisine isterseniz yarın gidebiliriz, yarın incelemede bulunabiliriz. Orada gördük ki Türkiye bu konuda insani olanı yapıyor. Önergeye baktığımda gerçekten üzülüyorum. Neden? Yani burada mahkeme süreçleri var, onu görmüyorlar. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, bu kanunu bu Meclis çıkardı. Ben baktım, bu Mecliste de herkes oy vermiş. Bu bizim medeniyetimizin kodlarına uygun bir kanundur, orada mahkeme süreçleri var, idari gözetim süreçleri var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ATAY USLU (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Atay.

Buyurun.

ATAY USLU (Devamla) - Geri gönderme merkezlerinde itiraz süreçleri var. Biz gittiğimizde gördük ki onlara avukatlık hizmeti de veriliyor, sağlık hizmeti de veriliyor, kurslarla ilgili süreçler de veriliyor. Ancak arkadaşlar, kamu güvenliği, kamu sağlığı, kamu esenliği önemli konular; bunlarla da ilgili tabii ki işlemler yapılıyor. Geri gönderme merkezleri 2023 yılında 884 defa, 2024 yılında 898 defa, 2025 yılında da 408 defa denetlenmiş ve incelenmiş. Kimler mi? Birleşmiş Milletler, Avrupa işkencenin önlenmesiyle ilgili komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Mülkiye Teftiş Kurulu. Farklı şekillerde buralar denetlenmiş ve buralarda insani olarak geri dönüş süreçlerinin yönetildiği ortaya çıkmıştır. Arkadaşlar, Göç İdaresi bizim yüz akımızdır, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu bizim yüz akımızdır. Tekrar söylüyorum; bir yerde ihlal varsa, buyurun, gidelim, bakalım, inceleyelim.

Saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, öneri hakkındaki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.53

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.11

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, Türkiye'de obezite sorununun artan yaygınlığı, neden olduğu sağlık ve ekonomik problemler ile uzun vadeli etkilerinin ortaya konulması, ayrıca bu halk sağlığı sorununa karşı geliştirilecek etkili politika ve müdahale araçlarının belirlenmesi amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

28/5/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28/5/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez

Balıkesir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Balıkesir Milletvekili Grup Başkan Vekili Turhan Çömez tarafından, Türkiye'de obezite sorununun artan yaygınlığı, neden olduğu sağlık ve ekonomik problemler ile uzun vadeli etkilerinin ortaya konulması, ayrıca bu halk sağlığı sorununa karşı geliştirilecek etkili politika ve müdahale araçlarının belirlenmesi amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 28/5/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; obezite, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de giderek artan bir problem hâline geldi. Özellikle son yirmi beş yıl içerisinde obezite artık Türkiye'nin önemli problemlerinden, önemli sorunlarından bir tanesi. Özellikle Türkiye'de bugün yaşayan her 100 vatandaşın 25'i maalesef obezite kriterlerinde ve bu sayı giderek artıyor. Bunun Türkiye'ye hem sağlık hem ekonomik maliyeti hesaplanamayacak kadar fazla.

Peki, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de neden obezite artıyor? Dünyanın diğer ülkelerinde olduğundan biraz daha farklı gerekçeleri var bizde; başka ülkelerde ağırlıklı "fast food" dediğimiz ayaküstü yenilen gıdalar, ağırlıklı alkol ve diğer içecekler buna sebep olurken Türkiye'de aslında fakirliğin ve sefaletin sebep olduğu önemli bir obezite problemi var.

Birincisi, hazır gıdalar. Türkiye'de maalesef hazır gıdalar son dönemde giderek artmaya başladı; işlenmiş ürünler, önemli problemlerden bir tanesi.

Yüksek karbonhidrat ve yağ içeren gıdalar keza fakat en önemli şey, sebze ve meyve fiyatlarında giderek yaşanan artışlar. Maalesef Türkiye'de sağlıklı gıdaya ulaşmak, özellikle sebze ve meyveye ulaşmak giderek daha pahalı hâle geliyor, bu da obezitenin temel sebeplerinden bir tanesi.

Giderek daha az hareket ediyoruz. Maalesef spor etkinliklerinden uzak bir toplum olduk. Ne yazık ki özellikle belediyelerin vermiş olduğu hizmetlerdeki yetersizlik, insanların yürüyüş alanlarının, spor alanlarının yetersizliği obeziteye zemin hazırlayan bir başka problem.

Farkındalık yok Türkiye'de yani obezitenin nelere sebep olduğunu, obezitenin neden yaşandığını ve bunun maliyetlerinin neler olduğunu toplum ne yazık ki yeterince bilmiyor.

Giderek artan sosyoekonomik problemler, keza psikolojik problemler, özellikle artan gerginlik, stres yine obezitenin ciddi nedenlerinden bir tanesi.

Tabii, Türkiye'ye baktığımızda obezitenin asıl sebebinin karbonhidrat ağırlıklı beslenme olduğu ortaya çıkıyor yani ekmek, makarna, pilav tarzında beslenmenin obeziteye temel teşkil ettiği biliniyor ve dünyayla mukayese ettiğimizde Türkiye'de Avrupa'ya göre 2 ila 3 kat daha fazla ekmek tüketiliyor. Buna mukabil et tüketimine veya protein tüketimine baktığımızda da yine Avrupa'nın çok altında. Yine, buna paralel olarak vitamin ve mineral eksikliği Türkiye'de giderek artan sorunlardan bir tanesi.

Peki, obezite nelere sebep oluyor yani obezitenin artışı Türkiye'de nelere mal oluyor? Açıkçası birçok sebep var. Bunlardan bir tanesi kalp hastalıkları, bir diğeri damar hastalıkları; giderek artan, riskli bir problem olan diyabet yine obeziteden kaynaklanıyor. Bir başka problem de infertilite. Zaman zaman Sayın Erdoğan "Niye nüfusumuz artmıyor?" diye sorguluyor, bunu kültürel sebeplere bağlıyor ama bunun temelinde ekonomik sebepler olduğunu birkaç kere ifade ettik. Yine, obezitenin de kısırılığa veya steriliteye sebep olduğunu da biliyoruz.

Tabii, obeziteyle mücadele bir kültür, bir felsefe; bunun aslında çocuklukta başlaması lazım. Türkiye'de temel sorunlardan bir tanesi maalesef ilköğretim okullarındaki kantinler, bu kantinlerde çocuklarımıza sağlıklı gıda veremiyoruz. Çocuklarımızın önemli bir kısmı sağlıklı gıdaya ulaşamadığı gibi, kantinlerden alışveriş yapma imkânına da sahip değil. Maalesef ebeveynler çocukların yanına gıda çantaları da koyamadıkları için, beslenme çantaları da koyamadıkları için aslında çocuklar daha hayatlarının ilk döneminde obeziteyle tanışıyorlar, bu da ilerleyen yıllarda kalıcı, çok ciddi kronik bir sorun hâline geliyor. Okul kantinleriyle ilgili mutlaka bir regülasyon şart, kantinlerde satılacak ürünlerin mutlaka denetimden geçmesi, bunlarla ilgili bir sertifikasyon düzenlemesinin yapılması şart. Ama her şeyden önemlisi, mutlaka ve mutlaka bir farkındalık yaratılması, toplumun bununla ilgili bilmesi gerekenleri öğrenmesi son derece önemli.

Geçtiğimiz günlerde Sağlık Bakanlığı bir açıklama yaptı ve dedi ki: "Bir ay içerisinde Türkiye'de 10 milyon kişiyi tartacağız." Peki, nerede tartacağız? "Sokaklarda tartacağız -başka- insanların toplu olduğu yerlerde, cami önlerinde, alışveriş merkezlerinin önlerinde tartacağız." Bu bir sağlık skandalıdır aslında. İnsanları "Gelin, biz sizin boyunuzu, kilonuzu ölçeceğiz." diyerek tartmaları aslında bir sağlık skandalıdır, hiçbir bilimsel tarafı da yoktur. Birtakım fotoğraflar aldım; maalesef insanlar, ayakkabılarını dahi çıkarmadan, üzerlerindeki kılık kıyafetlerin ağırlığı dahi hesap edilmeden, sokaklarda önlerine geçilerek kiloları tartılıyor, boyları ölçülüyor ve bununla obeziteyle mücadele edileceği konusunda bir hüküm ortaya konuluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Bitireceğim Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayalım, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Tabii, yanı sıra binlerce, on binlerce stant yapılmış; bunu kimlere yaptırdılar onu da bilmiyoruz. Tabiiyla sokaklarda yapılan ölçümlerin hiçbiri bilimsel değil, gerçekçi değil, rasyonel değil ancak bunların hastanede yapılması son derece önemli. Aşağı yukarı her gün 3 milyon kişi sağlık merkezlerinde, hastanelerde muayene oluyor, tedavi oluyor. Bunların hastanede yapılmayıp özellikle yoldan geçen insanların çevrilerek yapılıyor olması son derece riskli ve yanlış. Bunun da bana göre bir tek sebebi var: Türkiye'de son birkaç ay içerisinde özellikle obeziteyle mücadele ilaçlarından bir tanesine ruhsat verildi. Bu ilaçlar artık eczanelerde ücretsiz, daha doğrusu reçetesiz satılacak. Reçetesiz satılacak ilaçlar tam da ruhsat aldığında, sokaklarda insanlar yoldan çevrilerek "Gelin, biz sizin boyunuzu, kilonuzu ölçelim." denerek Sağlık Bakanlığının bu uygulamayı yapması son derece yanlış.

Çok önemli bir konudur obeziteyle mücadele etmek, bu konu aslında partilerüstü bir mesele.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Hepimizin, çoluğumuzun çocuğumuzun geleceğini ilgilendiren son derece önemli ve siyasetüstü bir konudur. Bu konuda -az önce Sayın Başkanına da arz ettim- keşke bir imkân olsa da ortak bir komisyon kurabilsek

çünkü bunun hakikaten Türkiye'de çok ciddi bir risk taşıdığını, önümüzdeki yıllarda bu riskin giderek artacağını hem ekonomik hem sağlık olarak büyük komplikasyonlar, büyük tehditler oluşturduğunu görmek ve anlamak lazım. Eğer yüce heyetiniz tensip ederse, gerekirse ortak komisyon oluşturmak için farklı bir çalışma da oluşturabiliriz ama obezite Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda önemli bir problemidir. Bu problem politikaüstü, partilerüstü bir meseledir. Bununla ilgili mücadele için ortak bir politika üretmek, uzun yıllar devam edecek ve siyasetle veya partilerle değişmeyecek kalıcı politikalar üretmek mecburiyetindeyiz. O bakımdan, gönlüm arzu eder ki -ki İYİ Parti olarak biz de talep ediyoruz- bir komisyon kuralım; neler sebep oluyor, nasıl önüne geçebiliriz, başta çocuklar olmak üzere bununla nasıl mücadele edebiliriz, nasıl sağlıklı toplum yaratabiliriz veya tesis edebiliriz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) - Bununla ilgili mücadeleyi hep beraber yapmayı tekrar teklif ediyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına İrfan Karatutlu, Kahramanmaraş Milletvekili.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, konuşmama başlamadan önce, Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın, şehrimizin güzide değeri Necip Fazıl'la ilgili yaptığı "ahlaksız ve ilkesiz" ifadelerini yakışıksız ve hadsiz bulduğumu belirtmek isterim. Bir belediyeden ismini kaldırabilirsiniz ama geçmişten, kendisiyle konuşamayacağınız herhangi bir insana "Ahlaksız ve hadsiz." demeniz Kahramanmaraşlıları ve Türkiye genelindeki sevenlerini üzmüştür.

Kıymetli milletvekilleri, sağlıktan sorumlu bir Genel Başkan Yardımcısıyım ve tıp fakültesi mezunuyum, tıp doktoruyum. Obezite konusu gündeme geldiğinde gerçekten Türkiye'nin son zamanlarda özellikle gençlerin yaşadığı sanal kumar ve uyuşturucu illetinin bir diğerinin de obezite olduğuna ben de dikkat çekmek istedim. Alınan enerji ile verilen enerjinin farkının yağ birikimine neden olduğunu ve bu birikimin de insanların fiziksel, ruhsal aktivitelerine etki ettiğini biliyoruz. Aslında her türlü birikim sakat. Hani ayette diyor ya...

(Hatip tarafından Tekâsür suresinin 1'inci ve 2'nci ayetikerimlerinin okunması)

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - "Çoğaltma isteği, birikim sizi kabirlere gidene kadar sürecek bir kötü duruma götürecektir." diyor. Gerçekten de sadece yağ birikimi değil para birikiminde de sorunlar çıkıyor, güç birikiminde de sorunlar çıkıyor. Her şeyin bir obezitesinin olduğunu da burada belirtmek isterim. Nedenini söyledi Sevgili Başkanımız: "Aşırı yanlış beslenme ve hareketsizlik." Doğrudur. Ülke özellikle ekonomik nedenlerden dolayı yanlış besleniyor ve karbonhidrat ağırlıklı besleniyor. Size bu beslenmeden bir örnek vermek isterim. 90'lı yıllarda yapılmış bir hesap vardı, biliyorsunuz, "1 çay, 1 simit" hesabını asgari ücretle birleştiriyorduk. O zaman "1 çay, 1 simit 1 anne, 1 baba, 3 çocuk" idi. Maalesef, üzerinden otuz yıl geçti, 3 çocuktan 2 çocuğa hatta 1,5 çocuğa kadar düştük. Biz 2 çocukla hesapladığımız zaman yaklaşık olarak çay, simit aldığımızda 15 bin lira ediyor bu ailenin beslenmede sadece karbonhidrata harcayacağı.

Doğrudur, ülkenin 1/3'ü obez. Neyi etkiliyor? Tabii ki hayata katılmayı etkiliyor. Bakın, burada görüyorsunuz, Meclis tamamen boş, büyük ihtimalle vücut kitle indekslerine baktığımız zaman, birçoğunun obez olduğunu ve odalarında oturduklarını görürüz çünkü hayatın her dönemini etkiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen, buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Meclisi de etkileyecek tabii ki. O açıdan, ben, özellikle şu anda bakıyorum, birçoğu vücut kitle indeksi 30'un altında arkadaşlarımız burada; ben de gelirken ölçtüm, kendiminki de 27'ydi en son, kilolu sınıfına giriyorum, obez değilim ama etkiliyor; Turhan Bey söyledi, çocuk yapmayı etkiliyor.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - Siyasi obezite var.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı söylüyor çocuk azalması nedeniyle...

Neler yapılabilir? Aile bilgilendirilebilir evlenmeden önce, okulda çok önemli işler yapabiliriz, okul dışında öğretmenler çok önemli şeyler yapabilir. Bir aileye aile diyetisyeni, aile sosyal hizmet uzmanı atanabilir. Gerçekten, öğrendiğim, çıkardığım şu: 200-250 milyarlık bir harcama var, bunların birçoğu da sağlık harcamalarının yüzde 9'unun obezite eksenli olduğunu gösteriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Önemli bir şey. Biz burada öneriyi destekliyoruz. Gerçekten -Sayın Başkanın dediği gibi- bunun partilerüstü bir olay olduğuna inanıyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, bugün, siyasi hayatımıza emeğiyle, duruşuyla ve mücadelecî ruhuyla derin iz bırakan kıymetli yol arkadaşımız ve geçmiş dönem milletvekilimiz Sayın Hamit Geylani'yi kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşıyoruz. Siyasi mücadelesi boyunca ilkeli duruşundan asla taviz vermeyen Hamit Geylani'ye Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyoruz.

Değerli milletvekilleri, obezite genel olarak vücuda besinlerle alınan enerjinin harcanan enerjiden fazla olmasından kaynaklanan ve vücut yağ kitlesinin yağsız vücut kitlesine oranla artmasıyla açıklanan kronik bir hastalıktır. Vücut kitle indeksi 30'un üzerinde olanlar "obez" olarak tarif ediliyor fakat obezite artık yalnızca bir bireysel sağlık meselesi değil yoksullukla, kent yoksunluğuyla, eğitim eşitsizliğiyle ve neoliberal politikaların halk sağlığı üzerindeki tahribatıyla doğrudan ilişkili, sınıfsal ve yapısal bir sorundur. Bir insanın sağlıklı gıdaya erişimi lüks olmaması gerekirken bugün Türkiye'de sağlıklı beslenmek için doğal gıdaya ulaşmak pahalı, işlenmiş ve zararlı gıdalara ise daha ucuz ve kolay ulaşılır hâle gelmiştir yani sağlıklı beslenme bir tercih değil bir mecburiyet hâline gelmiştir. Obezite bireylerin yaşam tarzı tercihleriyle açıklanamaz. Sağlıksız gıdalara kolay erişim, düzensiz ve plansız kentleşmede hareket alanlarının daralması, fiziksel aktiviteye elverişsiz çevre koşulları ve özellikle dar gelirli yurttaşların

sağlıklı beslenmeye ulaşmakta yaşadığı zorluklar bu sorunun yapısal yönlerini açıkça ortaya koymaktadır. Obezite, aynı zamanda sosyal eşitsizliklerin, ekonomik adaletsizliklerin ve kamunun görevini yerine getirmemesinin bir yansımasıdır. Obezite kalp hastalıkları, diyabet, yüksek tansiyon gibi kronik hastalıkların ana nedenlerinden biridir. Ancak biz biliyoruz ki bu tablo yalnızca bireyin değil sistemin sorunudur. Halkın sağlığını korumanın piyasanın insafına bırakılamayacağını savunuyoruz. Obeziteyle mücadele ancak kamucu politikalarla, toplumun her kesimini gözetken sosyal sağlık stratejileriyle mümkündür. Unutmamak gerekir ki sağlık bir ayrıcalık değil bir haktır ve bu hakkı her yurttaş için erişilebilir, sürdürülebilir ve onurlu bir şekilde tesis etmek hükümetlerin ve iktidarların görevidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

HÜSEYİN OLAN (Devamla) - Tamam Başkanım.

Halk sağlığını hiçe sayan ve ticarileştiren politikaları değil insanı merkeze alan bütüncül çözümleri konuşmak ve tartışmak gerekir. Obeziteyle mücadele sosyal adalet mücadelesinin bir parçasıdır. Sağlık Bakanı Sayın Memişoğlu'nun dediği gibi, sokaktan kiloluların tespit edilerek sağlık merkezine yönlendirilmesi mantığıyla bu sorun çözülemez.

Bunun için "Yerel yönetimlerle iş birliği yapılarak sağlıklı yaşam alanları sağlanmalıdır, diyetisyenlerin ve beslenme uzmanlarının sağlık sisteminde etkin rol almaları sağlanmalıdır, sağlıksız gıdaların reklamlarına sınırlama getirilmelidir, okullarda obezite eğitimi verilmelidir." gibi önerileri sıralamak mümkündür diyerek Genel Kurulu selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Samsun Milletvekili Sayın Murat Çan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerine söz aldığım önerge toplumumuzu derinden etkileyen ancak ne yazık ki iktidarın gündeminde bir türlü yer bulamayan çok önemli bir halk sağlığı sorunu hâline gelen obeziteyle ilgili, gerçi ne halkı ne sağlığını önemseyişinizi biz biliyoruz. Dolayısıyla siyasi obezlere buradan konuşmama başlarken bir sataşma yapayım.

Yıllarca obezitenin cerrahi tedavisinde bulunmuş, şu anda da bir siyasetçi kimliğimle öncelikle şu tespiti yapmak istiyorum: Obezite, yalnızca bireysel bir sağlık sorunu değil sosyal politikaların, ekonomik tercihlerin ve yıllardır izlenen yanlış tarım ve gıda politikalarının doğrudan sonucudur. AKP iktidarı döneminde sağlıklı gıdaya erişim geniş halk kesimleri için bir lüks hâline geldi. Etiketler her gün zamlanırken sağlıklı, güvenilir gıda ürünlerine erişim ve temin etme olanakları giderek kısıtlanmış, sofralara meyve, sebze, tam tahıl gibi sağlıklı ürünler değil ucuz ama sağlıksız işlenmiş gıda ürünleri hâkim olmuştur. Bu durum, aynı zamanda iktidarın, yerli üreticiyi değil zincir marketleri, ithalat lobilerini ve büyük gıda tekellerini koruyan politikalarının kaçınılmaz sonucudur. Tarım Kredi Kooperatiflerinin raflarında bulunan ithal tarım ürünleri bunun kanıtıdır. Özetle, yanlış politikalar tarımı çökertti; çiftçiyi, üreticiyi perişan etti; vatandaşın alım gücüne darbe vurdu, millet de sağlığından oldu.

Değerli arkadaşlar, obezitenin bir diğer boyutu da çocukluk evresinde yaygınlaşan bir sorun hâlini almasıdır. Okullarda yeterli ve dengeli beslenme için hiçbir ciddi adım atılmıyor. Sağlıksız beslenmeyi özendiren reklamlarla, fast food kültürüyle çocuklarımız kuşatılmış durumda; çocuklarımızın dörtte 1'i yetersiz beslenme sorunuyla yüz yüze, yarıdan çoğu da sağlıksız besleniyor. Aileleri geçim sıkıntısıyla boğuşan çocukların beslenme çantasında olması gereken bir dilim peynir, bir yumurta, bir meyve artık lüks hâline gelmiş durumdadır. İktidar, evlatlarımıza bir öğün sağlıklı beslenme imkânı sunmayı bile gereksiz görüyor, doğuracağı sonuçları önemsiz görüyor halk sağlığı açısından. "Aile Yılı" diyorsunuz, güya aileye değer atfediyorsunuz ama çocuksuz olanları aile olarak dahi görmüyorsunuz. O çocuk da bu ailenin bir parçası ama onlara okulda bir öğün yemeği çok görüyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MURAT ÇAN (Devamla) - AKP iktidarı bu çocukları görmüyor, duymuyor çünkü saraydan bakınca açlık görünmüyor, açlık. Ejder meyveli menülerle dünya size tozpembe, dertüstü, muratüstü durumdasınız ama çocukların yemeği maalesef size fazla geliyor. Seçim meydanlarında, her gittiğiniz yerde vadettiğiniz hâlde yandaş müteahhitlere aktardığınız paranın binde 1'ini ayırmak bu kadar mı zor? Ekrem İmamoğlu'yla mücadele için harcadığınız 60 milyar doları bu çocukların sağlığına harcamaya gayret etseniz dünya çocukları kurtulur, sadece Türkiye değil dünya çocukları. (CHP sıralarından alkışlar) Okula aç gelen çocuğa sahip çıkmak, sağlıklı beslenme imkânı sunmak siyasi bir lütf değil insani bir görevdir; az önce burada sizden birisi insanlıktan bahsetti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT ÇAN (Devamla) - Özetle, obezite sadece bir beden meselesi değil adalet, eşitlik ve yaşam hakkı meselesidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Bayburt Milletvekili Sayın Orhan Ateş.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; obezite Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlıklı bozacak ölçüde vücutta anormal veya aşırı yağ birikmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu alanda yaygın olarak kullanılan beden kitle indeksinin 25 kilogram üzerinde olması fazla kiloluluk, 30 kilogram üzerinde olması ise obezite olarak tanımlanır. Obezite başlı başına bir hastalık olmanın yanı sıra fazla kilolu veya obez olmak hipertansiyon, Tip 2 diyabet, kalp damar hastalıkları ve bazı kanser türleri gibi pek çok hastalığı ve sağlık sorununu beraberinde getirmektedir.

Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması 2023 ülkemizde obeziteye ilişkin ölçüme dayalı en güncel verileri yansıtmaktadır. Araştırma sonuçları 15 yaş ve üzeri nüfusta ülkemizde yaklaşık her 4 kişiden 1'inin obez, yaklaşık her 3 kişiden 1'inin fazla kilolu olduğunu göstermiştir.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sebebi kim hocam, onu söyle;sebebi kim?

ORHAN ATEŞ (Devamla) - Dinle hocam.

2002 yılından bu yana sağlık sisteminde gerçekleştirdiğimiz büyük dönüşüm yalnızca hastalıkları tedavi etmeyi değil hastalıkları önlemeyi merkeze alan bir anlayışla şekillenmiştir.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Öyle olmadı Orhan Hocam...

ORHAN ATEŞ (Devamla) - Bu vizyonla Sağlık Bakanlığımızın öncülüğünde ülkemizde 2010 yılında uygulanmaya başlanan Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı çerçevesinde Obeziteyle Mücadele ve Fiziksel Aktivite Eylem Planı güncellenerek uygulanmaya devam etmiştir. Sağlık Bakanlığı tarafından sağlıklı hayat merkezleri, ilçe sağlık müdürlükleri ve toplum sağlığı merkezlerinde diyetisyenler tarafından ücretsiz olarak beslenme danışmanlığı hizmeti, fizyoterapistler tarafından fiziksel aktivite danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Okul çağı çocuklarımızın aile sağlığı merkezlerinde obezite taramaları yapılmakta, aile hekimleri tarafından her yıl öğrencilerin boy uzunluğu ve vücut ağırlığı takibi yapılmaktadır. Eğitim kurumlarımızda çocuklarımızın sağlıklı beslenme alışkanlığı kazanması için okul kantinleri düzenlenerek fiziksel aktivite saatleri artırılmıştır. Ambalajlı gıdalarda renkli etiket uygulamasına geçilerek vatandaşlarımızın daha bilinçli tüketim tercihleri yapmalarının önü açılmıştır. Şeker ve trans yağ kullanılmasına karşı önemli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Aynı zamanda, yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde şehirlerde yürüyüş yolları, bisiklet parkurları ve spor alanları yaygınlaştırılmıştır çünkü biz sağlığı sadece hastanede değil sokakta, okulda, iş yerinde inşa ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

ORHAN ATEŞ (Devamla) - Son olarak, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğümüzün başlatmış olduğu İdeal Kilonu Öğren, Sağlıklı Yaşa Kampanyası çerçevesinde, eş zamanlı olarak tüm il ve ilçelerimizde 10 Mayıs-10 Temmuz 2025 tarihleri arasında 10 milyon vatandaşımıza ulaşip boy ve kilo ölçümleri yapılarak vücut kitle indeksinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Beden kitle indeksi normal aralıkta olmayan vatandaşlarımız sağlıklı hayat merkezleri, ilçe sağlık müdürlükleri, toplum sağlığı merkezi ve aile sağlığı merkezlerine yönlendirilmektedir ve burada gerekli tahlil ile tetkikler yapılarak beslenme ve fiziksel aktiviteye ilişkin sağlıklı yaşam önerilerinde bulunmaktadır.

Bu vesileyle, obeziteyle mücadelede sorumluluk alan tüm sağlık çalışanlarımıza, yerel yönetimlerimize, aile hekimlerimize ve bu sürece katkı sağlayan tüm kurumlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HALİL ELDEMİR (Bilecik) - Sayın Başkanım, konu mühim, karar yeter sayısı isteyelim efendim.

BAŞKAN - Karar yeter sayısı arayacağız.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yok.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.49

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

İYİ Parti grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Şimdi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- DEM PARTİ Grubunun, Muş Milletvekili Sümeyye Boz ve arkadaşları tarafından, kadınların sağlık sisteminde maruz kaldığı eşitsizliklerin araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

28/5/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28/5/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

28 Mayıs 2025 tarihinde Muş Milletvekili Sümeyye Boz ve arkadaşları tarafından, kadınların sağlık sisteminde maruz kaldığı eşitsizliklerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan -12130 grup numaralı- Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 28/5/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Çiçek Otlu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kadın sağlığı üzerine, toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerine konuşacağım.

Türkiye'de kadın sağlığı deyince aslında anne sağlığı anlaşıyor. Kadınlar -daha çok- bu topraklarda anne olması dışında, doğum yapması dışında yani üremesi dışında sağlık haklarını eritemiyor; eriştiğinde de ya ölüyor ya da yeteri derecede sağlık koşulları oluşturulmadığı için bir sürü hastalıkla boğuşmak zorunda kalıyor. Eğer erkek cinsiyetine göre, biyolojisine göre tıbbi sağlık incelemeleri yapılmıyorsa kadınların sağlık açısından koşulları daha fazla iyi olabilir.

Evet, kadınlar açısından sadece doğum ya da adet sancısı ya da menopoz koşulları konuşulduğunda da ya fısıldaşarak konuşuyoruz ya da yok sayarak konuşuyoruz. Eğer kadınlar doğum yapmışsa birkaç gün sonra eve gönderiliyor; kadının doğum sonrası rahatsızlıkları, ona bakım ihtiyacı olduğu AKP iktidarı tarafından görünmüyor. Zaten kadınların yok sayıldığı bu sağlık düzeninde kadınların kürtaj hakkı bu dönem içerisinde elinden alınmaya çalışılıyor. Doğum hakkı, kadının kendi bedeni üzerindeki hakkı ise gasbediliyor, "Doğal doğum." diyerek kadınların ölümüne göz yumuluyor. Eğer bu topraklarda bekâr bir kadınsanız, hastaneye gitmişseniz bekâr olduğunuz için Bilkent Şehir Hastanesindeki gibi muayene edilmiyorsunuz ya da muayene oluyorsanız ilk önce babanıza bir mail yollanıyor ya da bir mektup yollanıyor. Eğer bu ülkede bir trans kadınsanız hormon ilaçlarına ulaşamıyorsunuz ve kadın olarak gerekli herhangi bir muayene hakkınız olmuyor. Eğer bu ülkede bir Kürt kadınsanız dil bilmediğiniz için sağlığınıza ilgili herhangi bir sorunu, problemi dile getiremiyorsunuz ve sağlığınıza ilgili sağlık erişimine ulaşamıyorsunuz. Göçmen bir kadınsanız eğer, sadece dil sorunu değil yasal haklarınız olmadığı için bu sağlık hakkına kendi bakımınızdan ulaşamıyorsunuz. Eğer doğum kontrol hapı ya da spiral istiyorsanız daha çok parasal nedenlerle ulaşamıyorsunuz.

Eğer dikkat ediyorsanız kadınlarla ilgili her şeyi üreme sağlığı üzerinden dile getirdim. Bir kadın eğer "Yorgunum." diyorsa, "Rahatsızlığım var." diyorsa psikolojik olarak adlandırılıyor ve kadınlarla ilgili herhangi bir tedavi süreci başlatılmıyor. Kadınların birçoğu evinde çocuk bakımı, yaşlı bakımı yaptığı için ve eğer bir iş yerinde de çalışıyorsa evinde de iş yaptığı için yoruldukları görülüyor ve uykularını çok iyi alamadıkları için kadınlar birçok rahatsızlık yaşıyor. Eğer kalp rahatsızlığı varsa uzun yıllara dayalı tıbbi müdahaleler gerekiyor ya da sürekli hastaneye gitmek zorunda kalıyor ve kadınlar bakımından bu toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kalkmasını istiyoruz. Kadınlar bakımından, eğer erkekler tarafından şiddete uğramışsanız, bir kadına yönelik şiddet varsa, hastaneye gitmişse herhangi bir hastanede boşanmaması için rapor verilmiyor. Eğer kadınlar boşanmak istiyor ve bu, şiddeti yasallaştırıyorsa daha sonrasındaki yaşadığı travmatik koşullar için herhangi bir psikolojik destek verilmemektedir yani bu ülkede kadınlarla ilgili herhangi bir tıbbi sorunun çözülmesi için hiçbir koşul yaratılmıyor. Eğer bir kadın rahatsızlığını dile getiriyorsa zaten hastaneye gitme hakkı da en sonlarda yer alıyor. Yoksulsa çocuğunun bakımı için, beslenmesi için, giyinme ya da barınması için gerekli ihtiyaçları karşıladığı için kadınlar için hastaneye gitmek en son tercih oluyor. Zaten ulaşım pahalı olduğu için, hastanelerde de birçok şey ücretli olduğu için kadınlar sağlık hakkından yararlanamıyor yoksul oldukları için. Bu ülkede toplumsal cinsiyet eşitliğine göre sağlık politikalarının oluşturulmasını istiyoruz, bu ülkede kadın sağlık merkezlerinin açılmasını istiyoruz. Birçok yerde kadın hekim olmadığı için hastaneye gidilemiyor. Kadın hekimlerinin çoğaltılmasını istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ÇİÇEK OTLU (Devamla) - Bu ülkede kadınların en çok öldüğü hastalık kanser hastalığı. Rahim kanseri hastalığı konusunda bir bilinçlenmenin olması gerekiyor. HPV aşılarının ücretsiz olmasını istiyoruz. Bu ülkede kadınların ulaşamadığı spiral gibi, doğum kontrol hapı gibi hakların ücretsiz olmasını istiyoruz. Bu ülkede kadınların kendi istediği gibi doğum yapmasını istiyoruz, kürtaj hakkının tanınmasını istiyoruz. Trans kadınlara kendileri bakımından hormon ilaçların ücretsiz olmasını istiyoruz. Hapishanelerdeki kadınların tedavileri için gerekli ortamların oluşturulmasını istiyoruz yani toplumsal cinsiyet eşitliğine göre bir sağlık politikasının oluşturulmasını ve kadınların her türlü sağlık hakkına ulaşmasını talep ediyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Elif Esen.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonları başında bizleri izleyen aziz milletimiz; DEM PARTİ'nin araştırma önergesini çok değerli buluyor ve YENİ YOL Grubu adına kadın sağlığının toplumun genel sağlığı, halk sağlığı açısından önemini ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Tıp dünyasının, varsayılan erkek bedenine göre şekillenmiş standartlarına tabi olması kadın sağlığı açısından birçok sağlık sorununu körüklemiştir. Ne yazık ki klinik araştırmalar hâlâ büyük oranda erkekler üzerinden yürütülmektedir, birçok ilaç kadınlarda denenmeden ruhsat alınmaktadır. Oysa kadınlar sağlık süreçlerinde yalnızca erkeklerden farklı değil aynı zamanda kendi içlerinde de farklılaşan fizyolojik döngülere sahiptirler; ergenlik, doğurganlık, lohusalık, menopoz dönemleri. Takdir edersiniz ki her biri tıbbın dikkate alması gereken özgül dönemlerdir ancak biz ne görüyoruz? Kadınların hormonal yapıları, bağışıklık sistemleri, ağrı eşiği gibi kritik farklılıklar yok sayılıyor. Psikiyatrik ilaçlar erkeklerde test ediliyor, kadınlara aynı dozda veriliyor, sonuç; bağımlılık, aşırı sedasyon, hatta yaşam kalitesinin belirgin şekilde bozulması. Örneğin, bir uyku ilacı kadın bedeninde sabah uyanıklığını geciktirecek düzeyde uzun süre kalıyor, normal döngüyü bozuyor. Neden? Çünkü erkek fizyolojisine göre test edilip onaylanmış binlerce ilaçtan biri. Yine, ağrı kesicilerin büyük kısmı erkeklerde etkili olurken kadınların ağrı eşiğinin daha yüksek olması sebebiyle kadınlarda yetersiz kalıyor. Kadınlar sistematik olarak yanlış teşhislerle, eksik tedavilerle baş başa bırakılıyor.

Değerli milletvekilleri, çok önemli bir sağlık eşitsizliği olan HPV aşısı ülkemizde ücretli. Bu aşıya erişememek erkekleri değil sadece kadınları etkiliyor ve kanser yapıyor. Oysa bu aşı kadınları rahim ağzı kanserinden koruyan bilimsel bir devrim niteliğinde. Bakın, İskoçya HPV aşısını rutin takvimine alarak rahim ağzı kanserini yirmi yıl içerisinde neredeyse sıfırlamayı başardı, İspanya'da da benzer başarılar elde edildi, Türkiye'de ise aşıya ancak parası olan ulaşabilmekte, geri kalanlar ise ya hiç aşı olamamakta ya da aşı olup ücretini geri almak üzere mahkemeye başvurmak zorunda kalmakta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayınız lütfen.

Buyurun.

ELİF ESEN (Devamla) - Teşekkürler.

HPV aşısının ücretsiz ve yaygın uygulanması yalnızca kadın sağlığı için değil halk sağlığı ve kamu maliyesi için de kritik önemde. Bu aşının rutin uygulaması sağlanabilirse kanser tedavisi maliyetleri azalacak, sağlık sisteminin üzerindeki yük

hafifleyecektir. Üstelik rahim ağzı kanserinin önlenmesi doğurganlık oranlarının artmasına da katkı sağlayabilecektir. Aile yılında bunun da altını ayrıca çizmek isterim. Yani kadınların daha çok çocuk yapması için başta rahim sağlığı olmak üzere, sağlıklarının devlet tarafından desteklendiğini bilmeleri son derece önemli.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sözlerime son verirken kadın sağlığına adalet, toplumun bütününe sağlık demektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; DEM Grubunun kadın sağlığıyla ilgili önerisine girmeden önce gelin isterseniz bu ülkenin kız çocuklarının bedenine, geleceğine, ruhuna saplanan hançeri konuşalım. Bize kadın haklarından söz ediyorsunuz; iyi, güzel. Peki, 13 yaşında dağa kaçırılarak hayatı karartılan masum Elif kızın hakkı ne olacak? 15 yaşında kandırılarak eline silah verilen Zeynep'in başına gelenlerden kimi sorumlu tutacağız? O günahsız çocuklarımız, kızlarımız belki sizin için sıradan birer istatistik olabilir ama onlar bu memleketin öz evlatlarıydı. O çocukların aileleri, yıllardır, Diyarbakır Anneleri çadırlarında gözyaşı döküyor; kılınız dahi kıpırdamıyor. Şimdi kalkmış kadın haklarından söz ediyorsunuz. Vallahi, hiç kusura bakmayın, bu manada maalesef çağrınızı biz samimi bulmuyoruz. Kadim Anadolu'nun her daim feraset sahibi insanları sizin sadece kadına değil genel olarak insan hassasiyetine de inanmıyor. Çünkü bu millet kadın haklarının en çok sizin o yere göğe koyamadığınız dağdaki teröristler tarafından yok sayılıp istismar edildiğini gördü ve yıllarca da bizzat bunu yaşadı. Üzülerek hatırlatıyorum ki bugün bu ülkede son kırk yılda PKK terör örgütü tarafından şehit edilen 250'den fazla masum, günahsız kadın öğretmen var; onlar kadın değil mi? Şehit edilen Aybüke Yalçın'ı unuttuk mu? Neşe Alten öğretmeni unuttuk mu? Bırakınız sağlık hizmetine ulaşmayı, bu imkâna bile hiçbir şekilde sahip olamadılar. Tunceli'de kaçırılıp infaz edilen hemşire Gönül Öztürk neydi sizin için? Sıradan bir istatistiki bilgiye giren talihsiz bir kadın mıydı? Anadolu'nun ücra mezralarında gece yarısı baskınlarda sürüklenen, kaçırılan, öldürülen binlerce kadın ve kız çocuğu var. Hatırlatayım, yalnızca 93 ve 99 yılları arasında PKK tarafından düzenlenen baskınlarda katledilen sivil kadın sayısı 400'ün üzerinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Türkoğlu.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Ve siz bugün bu kürsüden bize kadının sağlık sistemindeki eşitsizliğinden bahsediyorsunuz. Ya, peki, kızlarını toprağa veren analar yüreğinde dağ gibi acıları taşımaya devam ediyor ve siz bir tek kelime bile o acıya ortak olmuyorsunuz. Önce, kadınlara yapılan terörist devşirme zulmünün, infazların, tacizlerin, tecavüzlerin hesabı sorulsun bu Mecliste; o zaman oturur diğer eksiklikleri de konuşuruz. Siz bu kürsüde eli kanlı bir örgütün arkasına saklanıp kadın haklarını savunuyormuş gibi yaparsanız biz de sizin geçmişe doğru bu sahtekârlığınızı yüzünüze vururuz.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Semra Dinçer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Önce şu gerçeği ifade etmek gerekiyor: Bu ülkede kadın olmak yalnızca ekonomik, sosyal ve siyasi alanda değil en temel insan hakkı olan sağlık hizmetlerine erişimde dahi mücadeleye dönüşmüş durumdadır. Biyolojik faktörlere bağlı olarak kadınların farklı sağlık hizmetlerine ihtiyaçları olmasına rağmen kadınlar erkeklerle aynı oranlarda sağlık hizmetlerine erişim sağlayamamaktadır. Bunun son örneği Ankara'da yaşanmıştır. 24 yaşında genç bir kadın Ankara Bilkent Şehir Hastanesi Kadın Doğum Polikliniğinde randevusu olmasına rağmen evli olmadığı gerekçesiyle doktoruyla görüştürülmemiştir yani AKP iktidarının gözünde genç bir kadının hasta olmaya bile hakkı yoktur. Sağlık Bakanlığı yaşananları sehven yapılmış olarak açıklasa da bu, kadınlar üzerinde sistematik bir baskının tezahürü olarak karşımızda durmaktadır.

Kadınlar sağlıkta eşit haklara sahip değilken "Aile Yılı" ilan ettiğiniz bu yılda kadının sağlık hakkının tartışmaya açık bir konu olmaması gerekir. Bu hak evli olup olmamasına, yaşlarına ve yaşam tarzlarına göre değişiklik gösteremez. Daha geçtiğimiz günlerde bir futbol maçında "Doğal Olan Normal Doğum" yazılı pankart kadınların doğum tercihleri üzerinde bile baskı kuran başka bir örnek olmuştur. Sağlık Bakanlığının bu tür uygulamaları bir sağlık kampanyası değil cinsiyetçi bir dayatmadır.

Değerli milletvekilleri, bugün, AKP iktidarı, hâline şükreden; hukuksuzluklara, eşitsizliklere, şiddete, tacize sesini çıkarmayan, bol bol doğuran ama nasıl doğuracağına da yine mevcut iktidarın karar vereceği makbul kadın figürü istiyor. Yaşam standartlarının her geçen gün zorlaştığı, mutsuzluğun had safhada olduğu; kadına, çocuğa şiddetin arttığı ve boşanma oranlarının yükseldiği bir ortamda vatandaş nasıl çocuk sahibi olsun? Bugün eğer doğurganlık düşüyorsa bunun sebebi kadınların ve aile fertlerinin ekonomik ve sosyal güvencelerindeki yetersizliklerdir. Kadınları toplumun her alanında baskı altına alarak bir çözüm üretemezsiniz. Kadınların özgürlüklerini ve mahremiyetlerini koruyan, sorunlarına çözüm üreten sağlık sistemini oluşturmali, sağlık politikalarını cinsiyetçi yaklaşımlardan uzak tutmalıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SEMRA DİNÇER (Devamla) - Biz kadınları AKP'nin gerici politikalarından kurtaracağız, eşitlik ve özgürlük mücadelemizi hayatın her alanında devam ettireceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Elâzığ Milletvekili Erol Keleş.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bizler için kadın, ailenin temeli, toplumun vicdanı, medeniyetimizin taşıyıcı sütunudur. Kimi zaman cefakâr bir anne, kimi zaman sabırlı bir eş, kimi zaman da hayatın her alanında emeğiyle iz bırakan bir mücadele insanıdır. İşte bu anlayışla, Sayın

Cumhurbaşkanımızın öncülüğünde, 2025 yılı Aile Yılı ilan edilmiştir. Güçlü bir toplum güçlü aileyle, güçlü aile ise kadının şefkati ve fedakârlığıyla mümkündür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ olarak iktidara geldiğimiz ilk günden bu yana "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışıyla sağlık alanında devrim niteliğinde reformlara imza attık. Kadınlarımızın sağlık hizmetine erişimini artırmak, biyolojik ve fizyolojik farklılıklarını dikkate alan kapsayıcı hizmet modelleri geliştirmek için ciddi yatırımlar yaptık. Bugün Türkiye'nin dört bir yanında kadınlarımız hayatlarının her evresinde önleyici, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerine hızlı, kaliteli ve ücretsiz bir şekilde ulaşabilmektedir. 2025 yılının ilk dört ayı içerisinde birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına yapılan toplam başvuruların yaklaşık yüzde 57,23'ünün kadın, yüzde 47,77'sinin ise erkek olduğunu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Sağlık Bakanlığımız tarafından kadın ve üreme sağlığına yönelik hayata geçirilen birçok program başarıyla yürütülmektedir. Bunlardan bazıları; 15-49 yaş kadın izlemi, gebe okulu, anne ölümleri, anne dostu hastanesi, kadın sağlığı eğitim programları ve bunlar gibi birçok programdan kadınlarımız faydalanmaktadır. Ayrıca, Ulusal Kansere Tarama Programı kapsamında kadına yönelik kanser tarama programıyla meme kanseri taramaları için 40-69 yaş kadınlara her iki yılda mamografi; rahim ağzı kanser taraması için 30-65 yaş kadınlarımıza her beş yılda bir HPV, DNA testi ve Smear testi; kalın bağırsak kanser taraması için 50-70 yaş bireylere iki yılda bir gaitada gizli kan testiyle ücretsiz kanser tarama testleri yapılmaktadır. Ayrıca, bu hizmetler ücretsiz olarak mobil tarama araçlarıyla kırsal ve dezavantajlı bölgelere de ulaştırılmaktadır.

2024 yılı içerisinde meme kanseri taraması yapılan 3,3 milyon kadın, rahim ağzı kanseri taraması yapılan 3,5 milyon kadın, kalın bağırsak kanser taraması yapılan 1,5 milyon kadın olmak üzere toplamda 8,3 milyon kadınıma kanser taraması yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

EROL KELEŞ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Kadınlar klinik araştırmalarda yer bulamıyor." deniliyor. Oysa ülkemizde yürütülen klinik araştırmalar Sağlık Bakanlığımızın sıkı denetimde etik kurallar ve bilimsel çerçeve içerisinde yürütülmekte olup cinsiyet, yaş ve risk grubu gibi tüm değişkenler hassasiyetle ele alınmaktadır. Kadınların sağlık sisteminde ihmal edildiği iddiası gerçekten uzak bir kurgudur. Mevcut politikalarımız kadınlarımızın onurlu, sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürmesi için kapsamlı şekilde yapılandırılmıştır. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da milletimizin her ferdine cinsiyet ayırımı yapmadan adil, kapsayıcı ve insan merkezli sağlık hizmeti vermeye kararlılıkla devam edeceğimizi belirtmek istiyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- CHP Grubunun, Denizli Milletvekili Şeref Arpacı ve arkadaşları tarafından, sanayicinin sorunlarının araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 28 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

28/5/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28/5/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Murat Emir

Ankara

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Denizli Milletvekili Şeref Arpacı ve arkadaşları tarafından, sanayicinin sorunlarının araştırılması amacıyla 28/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1223) sıra no.lu Meclis araştırması önergesinin diğer önerelerin önüne alınarak görüşmelerinin 28/5/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Şeref Arpacı.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanayicinin sıkıntılarını konuşarak araştırmak için karşınızdayım ve ülkenin en temel sorunuyla sözlerime başlamak istiyorum. Bu ülkenin sanayicisinin, esnafının, üreticisinin, çiftçisinin problemlerinin temelinde yaptığınız hukuksuzluklar ve haksızlıklar vardır. Parasal olmayan sorunları parasal tedbirlerle çözemezsiniz. Mehmet Şimşek gitse Keynes gelse faydası yok. Ekrem İmamoğlu ve tüm siyasiler tutuksuz yargılanmadığı sürece; iş adamları, sanatçılar, gazeteciler, öğrenciler yani toplumun her kesiminin ifade özgürlüğünü sağlamadığınız sürece, yargıyı bir sopa gibi kullandığınız sürece toplumun hiçbir kesiminin sorununu çözemezsiniz.

Pazartesi gününden beri Yeni Şafak gazetesinin manşetini konuşuyoruz. Neymiş? Ekonomide rasyonel çöküş varmış, faiz artmış, üretim düşmüş, sanayi durmuş. Bir yandan Yeni Şafak gazetesi, bir yandan Nihat Zeybekci ekonomi politikalarını eleştiren söylemlerde bulunuyorlar. Açık açık ifade edeyim: Koyun can, kasap et derinde arkadaşlar. Bugüne kadar neredelermiş

acaba? Sakın aldanmayın. Bu paylaşımları sanayiciyi, üreticiyi düşündükleri için yapmıyorlar, amaçları haziran ayında beklenen kabine değişikliği için pozisyon kapmak, başka da bir derterinin olmadığını düşünüyorum.

Gelelim sanayicinin derterine ve ihtiyaçlarına. İlk önce içinde bulunduğumuz durumu bir analiz edelim.

En büyük üç problem: Finansmana erişim, düşük kur politikası ve maliyet enflasyonu. İki sene önce yine bir araştırma önerisi vermiş ve bugünlere geleceğimizi o gün söylemiştim. Yatırım, istihdam, ihracat ve üretim diye çıktığınız yolda yaptığınız yanlışlar sebebiyle içinde bulunduğumuz yangını söndürmek için faiz artışı yeterli değil yapısal reformlar lazım demiştik.

Bakın, son dört ayda kapanan şirket sayısı 8 binin üzerinde. Kapanan şirketlerde yüzde 33'lük bir artış var, yeni açılan şirketlerde ise yüzde 9 bir düşüş var; makas yüzde 42. Yatırım eğilimine bakıyorsunuz, teşvik belgesi talepleri düşüyor, yatırım yok. Üretimin göstergesi PMI Endeksi yüzde 40'larda; yüzde 50'nin altı felakettir, biz iki senedir 40 ila 45 arası gidip geliyoruz. İstihdam, sanayiden hizmet sektörüne kaymış, sanayinin ekonomi içindeki payı yüzde 20'nin altına düşmüş. Arkadaşlar, sanayi yoksa savunma yok, üretim yok, ihracat yok; döviz yok, döviz. Satılık ya da kiralık fabrika sayısında büyük artış var; şu an 2.790 satılık fabrika var, bunlar da yeni yapılan binalar değil. Konkordato ve iflas erteleme taleplerinde büyük artış var. 2024'te toplam rakam 1.723 iken 2025 ilk dört ayda rakam 782 oldu bile. Şirket kârlılıkları düşüyor, şirketler zarar ediyor; borsadaki 552 şirketin 282'si zarar açıkladı. İhracat rakamları da sizi yanıltmasın; bugün sanayici, pazar ve müşteri kaybetmemek için ihracat yapıyor. Bu, sürdürülebilir değil. Kaçan balık büyük oluyor, giden bir daha geri gelmiyor. İthalata bağımlı bir ülkeyiz. "Ülkenin döviz fiyatı yanlış ise her şeyin fiyatı yanlıştır." dedik. Bakın, ayakkabı sanayicileri ne diyor? "Sektör ucuz ithalata teslim oldu. Mısır'dan ayakkabı ithalatı tam 1.400 kat arttı." Mehmet Şimşek'e de atıfta bulunuyor, diyor ki: "Vergi memuru gönderecek sanayici kalmayacak çok yakında." Sanayici diyor ki: "Sebebi olmadığımız bu krizden artık tek başına çıkmamız mümkün değil. Devlet desteği artık bir tercih değil, zorunluluktur."

Tekstilde Uzak Doğulu rakiplerimizden yüzde 60, Kuzey Afrikalı rakiplerimizden yüzde 45 pahalıyız. Resmî enflasyon rakamları baz alındığında dahi dolar bazında yüzde 30 ek maliyetlerimiz var. Bu fark; verimlilik, inovasyon ve markalaşma yatırımlarıyla telafi edilemeyecek boyutta. Mevcut ekonomi politikası sadece kuru baskılayarak enflasyonu kontrol altına almaya yönelik. Peki, geçen sene döviz sadece yüzde 16 artarken enflasyonunun yüzde 44 olmasını nasıl açıklayacaksınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

ŞEREF ARPACI (Devamla) - Doların 18'den 19'a yolculuğu yani yüzde 5 artışı tam on ay sürmüşken enflasyonunun yüzde 85 olmasını nasıl açıklayacaksınız? Döviz, günah keçisi olmuş, "carry trade"çilere gün doğmuş; bu uğurda ihracatçı bozuk para gibi harcanmış, ithalatçıları da zengin etmişsiniz.

Peki, sanayici ne istiyor? "Kur dönüşüm desteği en az yüzde 10 olmalıdır." diyorlar. Reeskont kredileri politika faizinin yarısı olmalı ve faiz dönem sonu tahsil edilmelidir, peşin değil. İstihdam desteği ölçek gözetmeksizin sektördeki tüm firmalara verilmeli, bu sayede tedarik zincirinde fason üretim yapan KOBİ'lerin iş alabilmeleri sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, unutmayın ki adaletin olmadığı yerde ekonomi de, üretim de, güven de olmaz. Sanayicinin sesi duyulmalı, haksızlıklar son bulmalıdır. Hukukun üstünlüğü tesis edilmeden kalkınma asla mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞEREF ARPACI (Devamla) - Ama en önemlisi, haksız, hukuksuz yere tutsak olan Ekrem İmamoğlu serbest bırakılmalıdır diyor, önergeme desteklerinizi bekliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Doğan Demir, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA DOĞAN DEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce 1980 yılında Çorum'da Alevilere yönelik gerçekleştirilen ve günlerce süren saldırılar sonucu katledilen 57 masum canımızı saygıyla anıyorum. Komşuyu komşuya, insanı insana düşürenlere, katliamcılara ve katliamcı anlayışa lanet olsun diyorum. Sivas'ta, Maraş'ta, Çorum'da kaybettiğimiz tüm canlarımız için, katledilen tüm insanlarımız için adalet arayışımız devam ediyor; unuttuk, unutturmayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; asgari ücretli çalışanlar, emekliler, küçük esnaf ve yoksulluk sınırının altında yaşayan milyonlar artan enflasyon ve hayat pahalılığı karşısında temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmaktadır. Gıda, kira, ulaşım ve enerji gibi kalemlerdeki yüksek artışlar sabit gelirli hanelerin alım gücünü çok ciddi şekilde düşürmüştür. Ülkemizde genç işsizlik oranı resmî verilerin çok üzerinde hissedilmekte, üniversite mezunları kendi alanlarında iş bulmakta zorlanmakta ve bu nedenle geçici güvencesiz işlerde çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durum gençlerin hem umudunu hem üretkenliğini törpülemektedir. Olumsuz ekonomik koşullardan en çok etkilenenlerden biri de hiç şüphesiz tarım ve hayvancılıkla geçinen küçük üreticilerdir. Girdi maliyetlerinin dövizle endeksli olması; mazot, gübre ve yem fiyatlarındaki artışlar bu kesimin üretimden kopmasına yol açmıştır. Oysaki bir ülkenin gıda güvenliği küçük üreticisinin ayakta kalmasıyla mümkündür.

Değerli milletvekilleri, ekonomik kalkınmanın ancak adil paylaşım ile anlamlı olabileceğini unutmamamız gerekiyor. Peki, bu olumsuz etkileri azaltmak için ne yapmalıyız? Bir, gelir adaletini sağlamaya yönelik politikalar bir an önce hayata geçirilmelidir. Asgari ücret yılda bir değil, enflasyon karşısında erimeyecek şekilde yılda iki kez revize edilmelidir, emekli maaşları açlık sınırının altında kalmamalıdır. Bununla birlikte, kamu harcamalarında israfa son verilerek sosyal desteklere kaynak aktarılmalıdır. İki, vergi sistemi yeniden düzenlenmelidir; dolaylı vergilerin payı azaltılmalı, doğrudan vergilendirme artırılmalıdır. Az kazananın çok, çok kazananın az vergi verdiği bir yapı adil olamaz. Vergi yükü geniş halk kesimleri yerine yüksek gelir gruplarına kaydırılmalıdır. İstihdamı artırıcı önlemler alınmalıdır. Özellikle, genç işsizliğini azaltmaya yönelik mesleki eğitim programları desteklenmeli, KOBİ'lere istihdam yaratmaları için vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu teşvikleri sunulmalıdır. Ayrıca, kadın istihdamını artırıcı kreş desteği gibi sosyal politikalar uygulanmalıdır. Tarım ve üretim desteklenmelidir. Çiftçinin maliyet yükünü azaltacak sübvansiyonlar sağlanmalı, tarım kredi borçları yeniden yapılandırılmalı ve çiftçiye doğrudan alım garantisi verilmelidir. Köyden kente göçü tersine çevirecek kırsal kalkınma programı teşvik edilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

DOĞAN DEMİR (Devamla) - Eyvallah Sayın Başkanım.

Kamu yönetimi şeffaf ve hesap verebilir hâle getirilmelidir, vatandaşın vergisiyle yapılan harcamaların hesabı verilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomik krizler sadece rakamsal değil toplumsal krizlere yol açıyor. Bu nedenle, ekonomi politikaları sadece bankaların bilançolarını, döviz rezervlerini değil çocukların beslenmesini, gençlerin umudunu, annelerin mutfağını, yaşlıların onurlu yaşamı daha düşünmelidir. Bizim görevimiz krizlerin yükünü halkın sırtına yüklemek değil bu yükü hafifletmektir, bunu başaramazsak büyüme rakamlarının halk nezdinde hiçbir anlamı olmayacaktır. Kalkınma sokaktaki vatandaşın sofrasına dokunmadıkça sadece kâğıt üstünde kalacaktır.

Bu vesileyle tüm siyasi partilere ve Hükümet yetkililere çağrıda bulunuyorum: Gelin, ekonomide sosyal adaleti önceleyen, toplumun tüm kesimlerini kapsayan bir ekonomik toplumsal mutabakat oluşturalım; krizleri fırsata değil dayanışmaya dönüştürelim diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Burak Akburak.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yüksek faiz politikalarının, sabit kur dayatmasının ve kemer sıkma uygulamalarının Türkiye ekonomisinin üretici kesimleri üzerindeki yıkıcı etkilerinden bahsetmek istiyorum bugün. 2025'in ilk dört ayında konkordato başvuruları rekor seviyeye ulaşmış, Borsa İstanbul'da işlem gören 552 şirketin 282'si yılın ilk çeyreğinde zarar açıklamıştır. Özellikle enerji, demir çelik ve beyaz eşya gibi stratejik sektörlerde faaliyet gösteren büyük sanayi kuruluşlarının zararları üretim ekonomisinin sistematik biçimde zayıflatıldığını ortaya koymaktadır. Buna karşın, en yüksek kârları yine bankalar açıklamıştır. Bu durum kaynakların üretimden kopararak faize yönlendirildiğini açıkça göstermektedir. İşletme kredilerinin yıllık faiz oranı yüzde 60'ın üzerinde seyretmektedir. Sanayicilerimiz yatırım yapamaz hâle gelmiş, kapasite kullanım oranı son bir yılda gerilemiştir. Aynı şekilde, kamu bütçesi de ağır faiz yükü altına girmiştir. 2025'in sadece ilk 4 ayında faiz ödemeleri 260 milyar lirayı aşmıştır. Bu, vergi gelirlerinin üçte 1'inin faize gittiği anlamına gelmektedir.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz hafta Hazine Bakanlığı tarafından Kredi Garanti Fonu'ndan açıklanan 30 milyar liralık destek sonrası tulumbaya su taşıma döneminin geçtiğini, artık tulumbayı reform etme zamanının geldiğini belirtmek istiyorum. Eğer tulumbanın altı delikse o suyla üretim canlanmaz, yatırım artmaz çünkü sorunlarımızın çözümü sihirli formüllerde ya da kısa vadeli kampanyalarda değil yapısal reformlardadır ve bu reformlar yalnızca teknik değil özellikle siyasi bir irade meselesidir. Bizim ihtiyacımız olan siyasi irade meselesi nedir? Bizim ihtiyacımız olan siyasi irade, güven veren bir hukuk düzeni; sade, öngörülebilir bir vergi sistemi, üretimi teşvik eden bir sanayi politikası, bankacılık sisteminin girişimciliği öncelediği bir finansal mimari ve liyakate dayalı; şeffaf, hesap verilebilir bir yönetim anlayışıdır. Ekonomik sorunları dile getirmek zayıflık değil bir sorumluluktur. Bu sorumluluğun gereği olarak çağrım şudur: Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlarının ideolojik önyargılardan uzak biçimde araştırılması ve reformların temelini oluşturacak ortak bir strateji belirlenmesi konusunda birlikte hareket etmemiz gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

BURAK AKBURAK (Devamla) - Unutmayalım, bugünün ihmal edilen işi yarının krizidir ama doğru teşhis varsa doğru tedavi de muhakkak mümkündür.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Sinan Çiftçiyürek.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİNAN ÇİFTÇİYÜREK (Van) - Sayın Başkan, sayın vekiller; saygıyla selamlıyorum sizi.

CHP'nin önerisi üzerinde DEM Grubu adına söz almış bulunuyorum.

2018'den beri devam eden ekonomik krizi ve bunun belli başlı göstergeleri olarak, topluma, halka yansıyan göstergeleri olarak yüksek enflasyonun, yüksek faizin ve tabii, Hükümetin aldığı tedbir olarak kemer sıkmanın ne demek olduğunu hepimiz biliyoruz ve esasında bunu en iyi bilen biz siyasetçiler değiliz; doğrudan doğruya enflasyon üzerinden mutfığa, pazara düşen yangını yaşayan halkın ta kendisidir yani emeklidir, işsizdir, asgari ücretlidir. Dolayısıyla faiz mi? Faizin ne olduğunu, ekonomiye nasıl yansıdığını size somut bir veri üzerinden anlatayım: Ben şimdi Tarım Komisyonundan geliyorum; zirai donla ilgili yapılan zarar tazmini 21 milyar Türk lirası olarak belirlenmiş, 11 milyarı ödenmiş. Peki, bütçeden ilk 4 ayda faize ödenen para ne kadar sayın vekiller? 725 milyar Türk lirası. Eğer bu paranın dörtte 1'i bile tarıma ayrılırdı belki bu mega felaketin önü alınırdı ve belki biz tarımsal üretimi bugün çok daha farklı boyutta konuşuyor olacaktık.

Şimdi, ekonomik krizin iflaslara yol açtığı, konkordatolara yol açtığı, küçük ve orta sermaye gruplarının iflasına yol açtığı doğrudur ama esas mesele o değil ki yani orta sermaye iflas etse bile onun var olan mülkiyeti, zenginliği şu veya bu şekilde onun kendisine ve torunlarını bile yeter ama ekonomik krizin esas yükünü yaşayan -demin de bir cümleyle bahsettim- işsizler, asgari ücretliler, emekliler; bunlar yaşıyorlar. Ya, bunlar ekmek alamıyorlar sayın vekiller. Siz gayet iyi biliyorsunuz, mahalleye pazara çarşıya gittiğiniz zaman bunu net olarak yaşıyorsunuz. Dolayısıyla meseleye esas sermaye açısından bakmamamız gerekir. Sermaye, büyük sermaye, başta bankalar olmak üzere kriz yıllarında bile dünyada ve Türkiye'de kârlarına kar katıyorlar; isteyen bankaların yıllık kâr oranlarına bakabilir, bu sene de bakabilir. O açıdan, bir şey daha söyleyeyim. Şimdi, dünya hızla şirketler demokrasisine doğru gidiyor. Ben 1999'da "Kapitalizmin Tarihsel Fiziksel Sınırları" diye bir kitap yazdım. Japonya Başbakanı, o zamanın eski Başbakanından bir alıntı aldım: Vallahi, Japonya Parlamentosu giderek bir müzeye dönüşüyor, biz büyük sermaye gruplarının kararlarını burada oyluyoruz diyor. Japonya az çok burjuva demokrasinin olduğu bir ülke, Japonya'da tablo bu ise...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

SİNAN ÇİFTÇİYÜREK (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Apple, Çin'deki iPhone fabrikasını Çin'den Amerika'ya getirmek için dört yılda 500 milyar dolar yatırım kararı almış. Sayın Hükûmete soruyorum, yetkilileri burada: Türkiye'nin zaten toplam bütçesi 300 milyar dolardır. Apple gibi bir şirket bile iPhone getirmek için dört yılda 500 milyar dolar yatırım kararı almış. Şirketler demokrasisini en net olarak Trump ile Elon Musk üzerinden biz yaşıyoruz. Dolayısıyla esas dikkat çekmemiz gereken sermayenin yol açtığı ağır zenginlik-yoksulluk ayrımıdır, orta sermaye iflası meselesi değildir bugün gündemde olan.

Çözüm olarak şunu söyleyeyim, zaman bitiyor: Ya, biz rızkı ithalatta görmemeliyiz Sayın AK PARTİ'liler, "Rızkın yüzde 95'i ya da 85'i ticarettir." deyip... Viranşehir'de -daha yeni haber aldım ben- Viranşehirli üretici mısır ekemiyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - ...ama Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki: Biz 3 milyon ton sıfır gümrükle mısır ithalatına izin verdik.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Gaziantep Milletvekili Mehmet Eyup Özkeçeci.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET EYUP ÖZKEÇECİ (Gaziantep) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin sanayicimizin sorunları ve ülkemizin ekonomik durumuyla ilgili olarak vermiş olduğu önerge vesilesiyle söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ olarak biz üretimin, sanayicinin, ihracatçının, emek veren her kesimin yanındayız, yanında olduk. Bizim siyasetimiz konuşmak üzerine değil millet için çalışmak ve çözüm üretmek üzerinedir. Elbette ki sanayicilerimizin bazı sorunlar olabilir, bunları sadece muhalefet dile getiriyor gibi bir algı oluşturmak hem mesnetsiz hem de haksızlıktır. Biz sahadayız, biz OSB'lerdeyiz, fabrikalardayız, ihracatçıların yanındayız. Sanayicimizle el ele vererek özellikle yüksek maliyet baskısını, enerji fiyatlarını ve finansa erişim sorunlarını kararlılıkla çözmekteyiz. CHP bu dengeli politikaları eleştirirken hangi alternatif çözümleri sunmaktadır? Popülist söylemlerle ekonomiyi yönetmek mümkün değildir.

Değerli milletvekilleri, sanayicimizin üretim maliyetlerini düşürmek için yerli enerji yatırımları hızla devam etmektedir. Finansmana erişimi kolaylaştırmak adına Kredi Garanti Fonu destekli krediler, ihracatçılara yönelik EXİMBANK olanakları genişletilmiştir. 2024 yılında EXİMBANK, ihracatçılarımıza her zaman olduğu gibi desteklerine devam etmiş ve edecektir. Sayın Cumhurbaşkanımızın tulumba metaforu Kredi Garanti Fonu'nun devreye alınarak yeniden enflasyonla mücadele için üretim ve sanayicimizin desteklenmesini ifade etmektedir. Özellikle KOBİ'lere yönelik olarak Kredi Garanti Fonu'nun desteğinin yeniden uygulanmasının iş dünyasının üretim çarklarının güvenle dönmesini sağlayacaktır. AR-GE, yeşil dönüşüm, dijital sanayiye yönelik rekabetçi teşvik programları hayata geçirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi ekonomiyi hep "kriz" başlığıyla konuşmak ister, oysa rakamlar açık ve nettir. Türkiye ekonomisi 2024'te yüzde 3,2 büyümeye gerçekleştirmiştir. 2025'in ilk çeyreğinde ihracatımız 65 milyar dolara, on iki aylık ihracatımız ise 263 milyar dolara ulaşmıştır. Sanayi üretimi toparlanmakta, kapasite kullanım oranı yüzde 75 seviyesine çıkmıştır. İstihdam tarihin en yüksek seviyelerine ulaşmış, 32 milyonun üzerinde çalışan kardeşimiz vardır ve en önemlisi enflasyonla mücadele de kararlılıkla devam etmektedir. Orta vadeli program ile mali disiplin ve para politikası uyumlu bir biçimde gitmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

MEHMET EYUP ÖZKEÇECİ (Devamla) - Sağ olun Başkanım.

Değerli milletvekilleri, CHP'nin vermiş olduğu önerge ne yazık ki sorunları çözmeye değil sadece algı yönetmeyi hedeflemektedir. Sanayicinin değil siyasetin dilini konuşmak... Derdin çözümü bu kürsüde laf yarışına girmek değil sahada millete millete birlikte yürümektir. CHP sürekli eleştiriyor ama maalesef çözüm önerisi sunmuyor. Eleştirdiği her uygulamanın alternatifi nedir, bunu duyamıyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Çözüm de önerdik.

MEHMET EYUP ÖZKEÇECİ (Devamla) - AK PARTİ olarak biz Türkiye'nin katma değeri yüksek, üretim yapan, dijitalleşen, teknolojiye dayalı, sanayiye geliştiren, gençlerini üretime, kadrolarını inovasyona yönelten bir yapıya kavuşturmak için gece gündüz çalışıyoruz. Bizim gündemimiz milletin gündemidir. Bizim önceliğimiz istihdam, yatırım, üretim ve ihracattır. Biz Türkiye'nin geleceğini koruyan, yatırımcı dostu ve halkın refahını önce önceleyen ekonomi politikalarını savunuyoruz. Ülkemizin kalkınma yolculuğu duraksamayacak, enflasyonla mücadelemizi karlılıkla sürdüreceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

5.- AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 2'nci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun 3 Haziran 2025 Salı günü birleşiminde Anayasa'nın 94'üncü ve TBMM İçtüzüğü'nün 10'uncu maddeleri uyarınca TBMM Başkanı seçiminin yapılmasına, bu birleşiminde TBMM Başkanı seçilinceye kadar tüm turların tamamlanmasına ve aynı birleşiminde 206 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına, Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine, 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 28/05/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim

Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu

Manisa

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Bastırılarak dağıtılan 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 2'nci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun;

3, 4, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25 ve 26 Haziran 2025 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve 4, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25 ve 26 Haziran 2025 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde saat 24.00'e kadar,

29 Mayıs 2025 Perşembe günü Birleşiminde 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

29 Mayıs 2025 Perşembe günü birleşiminde 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 30 Mayıs 2025 Cuma günü saat 14.00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşimde 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

30 Mayıs 2025 Cuma günü birleşiminde 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 31 Mayıs 2025 Cumartesi günü saat 14.00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşimde 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

31 Mayıs 2025 Cumartesi günü birleşiminde 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 1 Haziran 2025 Pazar günü saat 14.00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşiminde 212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

3 Haziran 2025 Salı günü birleşiminde Anayasa'nın 94'üncü ve TBMM İçtüzüğü'nün 10'uncu maddeleri uyarınca TBMM Başkanı seçiminin yapılması, bu birleşiminde TBMM Başkanı seçilinceye kadar tüm turların tamamlanması ve aynı birleşimde 206 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

çalışmalarını sürdürmesi;

212 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetveldeki şekliyle olması,

Önerilmiştir.

212 Sıra Sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3119)		
BÖLÜMLER	BÖLÜM MADDELERİ	BÖLÜMDEKİ MADDE SAYISI
1. Bölüm	1 ila 16'ncı Maddeler	16
2. Bölüm	17 ila 32'nci Maddeler	16
Toplam Madde Sayısı:		32

Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu

Manisa

AK PARTİ Grup Başkan Vekili

BAŞKAN - Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Grup Başkan Vekili Ali Mahir Başarır.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Değerli arkadaşlar, gördüğüm kadarıyla Adalet ve Kalkınma Partisi salı, çarşamba, perşembe günleri dışında cuma, cumartesi, pazar da çalışmak istiyor. Gerçekten gözlerim ıslandı, uygulandı.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Yaşardı denir ona.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Salı ve çarşamba, perşembe günü çalışmayan bir grup pazar günü nasıl çalışacak, ben çok merak ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Az önce AKP Grubu çıktı, karar yeter sayısı istedi. Niye istedi? Grubunu toparlamak için. Yahu, arkadaşlar, neredesiniz? Gerçekten bunu siyaseten söylemiyorum. Bakın, sizin aileniz, annemiz, babamız bizim burada yasa yaptığımızı düşünüyor, sabahlara kadar çalıştığımızı düşünüyor ama üzülerek söylüyorum, kanunu getiriyorsunuz, oy kullanmaktan acizsiniz.

Ben soruyorum: O yasayı biz getiriyoruz, biz muhalefet ediyoruz, o yasaya el kaldırmıyoruz, o yasayı onaylamıyoruz ama teklif sahibi olarak sizin burada olmanız gerekiyor; bu, 86 milyona borcunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Buradayız, buradayız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Bakın, ben size, evet, hesap soruyorum; 86 milyon adına hesap soruyorum, ben size oy veren seçmeniniz adına hesap soruyorum. Neredesiniz? Neredesiniz arkadaşlar? Niye gelmiyorsunuz?

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Buradayız! Buradayız! Buradayız!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Perşembe günü çalışacağız, cuma günü çalışacağız; ha, cumartesi, pazar da çalışacağız. Salı günü gelmiyorsunuz yahu. İnaniyor musunuz siz buna?

Şimdi, Türkiye'nin beklediği bir infaz yasası var; güzel. Nerede yasa? İnfaz paketi nerede? Yahu, soruyorum. On gündür bu ülkede "İnfaz, infaz, infaz geliyor." Nerede? Paket nerede? Yasa nerede Sayın Başkan? Nerede bu yasa?

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Adalet Komisyonunda!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Komisyonunda mı?

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Adalet Komisyonunda!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Emin misin?

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Eminim tabii!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - İşte, sen bu kadar biliyorsun.

Sayın Başkan, gördünüz mü?

Sayın Başkan, İYİ PARTİ Grubuna söylüyorum: Gördünüz mü? Nerede?

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi komisyonunda olduğunu söylesin!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Hangi komisyonunda?

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Adalet Komisyonunda!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Adalet Komisyonunda mı? Vah ki vah! Vah ki vah! Daha bunu muhalefetten gören kimse yok, paket gizli ama milyonlar haber bekliyor.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Adalet Komisyonunda yok bir şey, oradan geliyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Ne diyor? Bakın "Adalet Komisyonunda bir şey yok, oradan geliyor." diyor ama değerli milletvekili "Adalet Komisyonunda" diyor. İşte, Meclisin hâli bu; utanç verici bir durum. (CHP sıralarından alkışlar)

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Komisyona gelince göreceksin merak etme, merakını gidereceğiz senin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Sonra Meclise niye itibar etmiyor insanlar? Etmez. Bir kez daha söylüyorum, bakın, muhalefet, muhalefet grupları şu önünüzdeki yasaya oy vermiyor, destek vermiyor ama siz bu yasayı getiriyorsunuz, şu Meclise vaziyet etmiyorsunuz arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Bitireceğim Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Bir kez daha söylüyorum: Kendimize saygımız varsa, millete saygımız varsa, aldığımız maaşa saygımız varsa lütfen, teklif sahipleri gelsin, şurada otursun yoksa ha, halkın yüzüne bakacak yüzünüz yok diyeceğim ama zaten sokağa da çıkmıyorsunuz, maalesef ki çıkmıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Biz hep sokaktayız, kendinize bakın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Bu beyefendi görevini dört dörtlük yapıyor! Niye? Ne zaman sola dönsem laf atıyor. Sizi tebrik ediyorum, size teşekkür ediyorum. Çok başarılısınız!

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Ben de seni tebrik ediyorum çünkü iyi üfürüyorsun, nefesin kuvvetli; senin de nefesin çok kuvvetli, maşallah!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Gerçekten çok başarılısınız! Burada ne zaman dönsem laf atıyorsunuz. Her dönem böyle birisi oluyor ama şurada laf atanlar diğer dönem pek olmuyor. O yüzden laf atmayın, iş yapın, laf atmayın.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Allah'ın dediği olur, hiç sıkıntı yok. Biz bu devlete hizmet için varız. İş yapıyoruz, iş.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Meclise gelin, laf atmayın. Grubunuz sizin için yoklama istemek zorunda kalsın.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Biz iş yapıyoruz iş, sen lafı üfürüp geçiyorsun. Üfür!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hâlâ laf atıyor be.

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Mehmet Emin Ekmen, Mersin Milletvekili.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; grubum adına Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Pazar günü dâhil Meclisin çalışması arzu ediliyor. Bunun nedeni şaşırtıcı bir şekilde Anayasa'ya uyma çabası, çok da alışık olduğumuz bir şey değil. Daha geçen gün burada Hâkimler ve Savcılar Kuruluna yeni üye seçiminde Komisyon eylemli bir İç Tüzük ihlaliyle Anayasa'yı da yok sayarak bizi kendilerinin belirlediği 3 kişiye mahkûm edecek bir şekilde oylamaya götürdüler. Nedir bu Anayasa'ya uyma çabası? Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu iptal kararlarıyla ilgili sürenin 5 Haziranda doluyor olması. Peki, Anayasa Mahkemesi 5 Haziran tarihini bize ne zaman vazetti? 2023'ün Aralık ayında. 2023 Aralığının sonundan bugüne kadar, altı ay boyunca bu Genel Kurul sadece salı, çarşamba ve perşembe günleri usulüne uygun çalışmış olsaydı, bu kanun hükmünde karamameleri kanuna dönüştüren düzenlemeler çıkacak mıydı? Evet. Peki, biz niye çalışmadık? Bir kısmında AK PARTİ'li arkadaşlarımız burada 151 ya da 180 kişiyi hazır bulunduramadığı için, bir kısmında AK PARTİ'nin kongresi, hafta sonu kampı ve

benzeri çalışmaları olduğu için. Tabii, AK PARTİ kendi kongresi ve hafta sonu kampları için Meclisin tatilini isteyince yeri geldiğinde başka partiler de bunu istedi. Bir kısmında da yargısal faaliyetlerin siyaset üzerinde yarattığı stres ve muhalefetin şu kürsüde konuşma hakkının elinden alınması için biz çalışmadık. Yeri geldi, AK PARTİ ile MHP arasında paslaşmalar oldu, MHP'li arkadaşlarımız karar yeter sayısı istedi ve AK PARTİ'li arkadaşlar içeriye girmeyerek Meclisi kapattı. Peki, o gün bizi konuşturmak istemeyen iktidar bugün bizi pazar günü akşam saatlerine kadar, pazar günü akşam dâhil çalıştırmak suretiyle doğru bir şey mi yaptığını zannediyor? Yani açık konuşalım, yeteri kadar cephaneniz hazırsa biz cenge hazırız. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar) Yani burada 180 arkadaşımız düzenli olarak oturacaksa, tartışmalara katılacaksa, gereksiz bir şekilde laf atarak bir gerginlik yaratmayacaksa biz Meclisin bu şartlarda da olsa çalışıyor olmasına hazırız ama elimizde bir İç Tüzük var, bu İç Tüzük'ün vazettiği bazı kurallar var. Mesela bu gelen paket ve gelmesi arzu edilen paket dâhil bütün paketler niçin Plan ve Bütçeden geçiyor? Bu, Plan ve Bütçe Komisyonunun İç Tüzük'te belirlenmiş yetkileri arasında mıdır? Geçen yıl bu zamanlar biz bir infaz düzenlemesini Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmesi suretiyle yasalaştırdık değil mi? Bu kadar hukukçu arkadaşımız var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Adalet Komisyonunun çok değerli akademisyen bir Başkanı var. Adalet Komisyonunun kıymetli Başkanı ve AK PARTİ'li hukukçu üyelerinden dahi kaçırılarak bu Meclise getirilen bir düzenleme vardı. Şimdi, yeni bir infaz düzenlemesinin eşiğindeyiz, bu infaz düzenlemesi için de biraz bu hararet var yani "Bir an önce belli konuları aradan çıkartalım." diye. Peki, infaz düzenlemesiyle ilgili gelişmeleri nereden takip ediyoruz? Meclisin basın emekçilerinden, kulis haberlerinden takip ediyoruz. AK PARTİ MYK'de sunum olmuş, tartışma olmuş; soruyoruz, bilgiler bunu doğruluyor. Topu topu 10 madde buraya gelecek, belki de bu gidişle 10 madde de gelmeyecek. Bu 10 maddeyle ilgili olarak parti gruplarını toplayıp buralarda bir konsensüs yaratmak zor muydu? Lütfedip parti gurupları dahi ziyaret edilmiyor, "Şu arka tarafta yemek molasında konuşalım." deniyor. Yani bu, Meclisin ağırlığına, kalitesine uygun bir tablo mudur? Değildir tabii ki.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Bu önergeye elbette ret oyu vereceğiz ancak kabul edilmesi hâlinde de zaten - yürütme ile yasamanın arasında keskin sınırlar çizildiği iddia ediliyordu- AK PARTİ'li arkadaşlarımızı da bakanlıklarda memleket sorunları peşinde koşmaya değil burada Meclis yasama çalışmalarına katkıda bulunmaya davet ediyor olacağız diyor, teşekkür ediyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurul salonuna girerken Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan bir kanunla ilgili bir tartışma olduğuna şahit oldum, Genel Kurulumuzu da bu vesileyle bilgilendirmek istiyorum.

Şu anda Adalet Komisyonunda Karayolları Trafik Kanunu görüşülüyor. Tüm maddeler 32 madde ve kara yollarındaki cezaların artık 1-2-3 değil de 5'e, 10'a çıkan oranlarda artırılmasına dair kanunla ilgili tartışma var. Arkadaşlarımızın da söylediği gibi, tüm ülke, tüm kamuoyu nefesini tutmuş, televizyonlarda her gün "Adalet Komisyonuna bugün gitti, yarın gidecek." denilen infaz kanununu beklerken kanunla ilgili herhangi bir söz dahi yok; aynı tartışma orada da yaşanıyor.

Şimdi, cumartesi, pazar Meclis çalışacakmış, çalışmak istiyormuş; biz, İYİ Parti Grubu olarak tam kadro bayram günü dâhil çalışmaya hazırız ancak bugüne kadar da takip ettiğiniz gibi bu Meclis niye kapandı? İktidar yoklamada çoğunluk sağlayamadığından kapandı. Bu sebeple biz "Gelin, bu kanunlar bu şekilde aceleyle gelmez." diyoruz. Memlekette bir Adalet Bakanı var, ekim ayında dedi ki: "Yargı paketini bir iki haftaya Meclise sunuyoruz." En sonunda geldiği noktada sıkıştı, bir ay önce, bir buçuk ay önce dedi ki: "Biz Meclise sunduk." Sunduğu yer neresi? Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu. O gruptan da bu kanun bir türlü çıkmadı. Vatandaş, insanlar sizden umut bekliyor; sizin Bakanınızın sözüne güvenmiş, inanmış, umudu oradan doğmuş ve şu anda Adalet Bakanı piyasada yok ancak mikrofonlara yaklaştığında da sadece söylediği "Yargı bağımsızdır ve tarafsızdır." Bunun dışında, bu memleketin hiçbir sorununa çözüm üretmek için gayret sarf eden, elinden bir şey gelen bir Bakan yok. Bu sebeple, bakın, Karayolları Trafik Kanunu'nun en yakın yürürlüğe girecek olan maddesi iki ay sonra yürürlüğe girecek, bir kısmı bir yıl sonra yürürlüğe girecek. Hiçbir aciliyeti olmayan bir kanun ve o kanunun bugün anlaşıldı ki o Komisyona gönderilmesinin sebebi Adalet Komisyonunda iş var, gündeminde kanun var, bu sebeple Adalet Komisyonuna infaz kanunu gelemiyor. Bu sebepten dolayı biz şu anda Adalet Komisyonu üyeleri olarak orada nöbet tutuyoruz, Karayolları Trafik Kanunu'nu çıkaracağız. Bu arada, Hükûmetin ekonomiyi düzeltmesi için bütçeye ek bütçe yapıyoruz. O cezalardan bütçeye para girecek, memleket de rahat edecek. Ben bu durumu esefle kınıyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç. Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, şimdi, üç haftadır üst üste Anayasa Mahkemesinin bozduğu paketleri konuşuyoruz. Şu andaki torba yasa da böyle bir şey. Dördüncüsü de sırada, bu bitince dördüncüyü de konuşacağız. Şimdi "Bunları bir an evvel bitirelim." diye -Anayasa Mahkemesinin tanıdığı süre doluyor- çalışmayı uzatma önerisi var. Peki, uzatalım çalışmayı fakat şimdi bu yaptığımız işin ne olduğunu iyi anlayarak bunu uzatalım. Şimdi, bakın, Anayasa'ya aykırı düzenlemeler yapıyorsunuz, Anayasa'ya aykırı. Niye? Anayasa Mahkemesi bu kadar maddeyi niye getirdi önümüze bozarak? Çünkü diyor ki Anayasa'nın bir maddesi, mülga olan 91'inci maddesi: "Kanun hükmünde kararname ve Cumhurbaşkanı kararnameleriyle, siz aslında, kanunla yapılabilecek olan şeyleri düzenleyemezsiniz." Siz bunu düzenliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi'ne gidiyor bunlar, Anayasa Mahkemesi bozup geri gönderiyor ve şimdi bile isteye yapılan bu yanlışlığı, bu hukuksuzluğu düzeltmek için biz o kanun hükmünde kararname ve Cumhurbaşkanı kararnamesiyle çıkarılmış olanları kanun hâline getirmeye çalışıyoruz. Şimdi, bu yani bile isteye yapılan bir hukuksuzluk, birincisi bunu tespit etmemiz gerekiyor.

İkincisi: Anayasa Mahkemesi bunları bozana kadar bunlar uygulanıyor. Kaç yıl boyunca uygulanıyor, bozduktan sonra da uygulanıyor, bir yıl vakit vermiş Anayasa Mahkemesi yani bir hukuksuzluk daha. Yan yol buluyorsunuz, aslında bozulmuş olan veya bozulacak olan şeyleri kanun olarak uyguluyorsunuz, bu da bir hukuksuzluk; bunu da bir kenara yazalım.

Şimdi, üçüncüsünü söyleyeceğim. Sayın Başkan, siz buradasınız, size şikâyet de etmiş olayım bunu, hani önümüzdeki dönem de Başkan olacaksınız inşallah. Bu, belki düzeltilir.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Malum mu olmuş size?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) - Yani niteliksiz bir yasama yapıyoruz. Neden bunu söylüyorum? Bakın, bu üçüncü paket de böyle -şu anda görüştüğümüz- yarın ya da öbür gün görüşmeye başlayacağımız dördüncü paket de böyle. İçinde 4 ayrı komisyonda, ihtisas komisyonunda görüşülmesi gereken maddeler var ve bu maddeler o ihtisas komisyonlarına gitmiyor, Plan ve Bütçe Komisyonuna geliyor. Plan ve Bütçe Komisyonunda bu konuda bir liyakat yok, uzmanlık yok ama bunların hepsini Plan ve Bütçe Komisyonu görüşüyor, görüşmek durumunda kalıyor ve çok komik bir şey oldu en son Plan ve Bütçe Komisyonunda. Sayın Mehmet Muş İçişleri, Millî Savunma, Millî Eğitim ve Adalet Komisyonlarından yazı getirdi "Biz bu torba yasayla ilgili herhangi bir görüşme yapmayacağız." diye, Plan ve Bütçe Komisyonu bu gelen yazılara bağlı olarak bu torba yasayı görüşmek durumunda kaldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) - Tamamlıyorum.

Yani şimdi, bu 4 komisyon, gönderdikleri yazılarda neden bu torba yasayla ilgili bir görüşme yapmadıklarının da gerekçesini anlatmıyorlar. Yani işimiz çok onun için mi görüşemiyoruz? Bakıyoruz, bu komisyonların hiçbirinin önünde bir iş yok ya da biz bu işi anlamıyoruz, onun için mi görüşmüyoruz? O da yok. Yani bir gerekçe de yok, sadece usul yerine gelsin diye o 4 komisyon diyor ki Plan ve Bütçe Komisyonuna: "Biz görüşmüyoruz, siz görüşün." Yani böylece zımnın aslında bu 4 komisyon "Bu Plan ve Bütçedeki torba yasayı bizim görüşmemiz gerekir." demiş oluyor aynı zamanda. Yani burada da bir hukuksuzluk var. Lütfen Sayın Başkan, bu önümüzdeki dönemde bu işten vazgeçelim çünkü gerçekten bu kadar niteliksiz bir yasama faaliyeti olamaz, bunları söylemek istedim. Bunları yapmak için çalışmaya devam edelim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 68 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 68 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3077) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 210)¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştı. Şimdi birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır. Önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım. Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen
Mersin

Mehmet Karaman
Samsun

Elif Esen
İstanbul

Selçuk Özdağ
Muğla

Necmettin Çalışkan
Hatay

İrfan Karatutlu
Kahramanmaraş

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan
Mardin

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Yılmaz Hun
İğdır

Onur Düşünmez
Hakkâri

Ali Bozan
Mersin

¹ 210 S. Sayılı Basmayazı 27/5/2025 tarihli 91'inci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk sözü Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'ya veriyorum.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Yine bir torba yasa, yine Anayasa Mahkemesinden dönen kanun hükmünde kararname. Bugün içeriğinde Diyanet İşlerinin faaliyetleriyle ilgili birtakım değişiklikler var. Altmış yıllık hayatımda Diyanet İşleriyle bir kez ilişkim oldu. Ben bir tıp doktoruyum, otuz yıl önce hac için doktor görevlendirmesi olacaktı, ona başvurmuştum. Dedim ki: "İmam-hatip mezunuyum, biraz Arapça biliyorum, İngilizce biliyorum; tüm acillerde çalıştım, sağlıkta yöneticilik yaptım; herhâlde hacda faydalı olurum." 2 kişilik komisyona girdim, Diyanet İşlerinden arkadaşımız namaz kılıyordu, Sağlık Bakanlığında olan da "İlk yardım nedir?" dedi, otuz saniye beni dinledi ve dışarı çıkardılar. Dışarı çıktığımda bir başka deneyimli doktor arkadaş dedi ki: "Bu sefer torpili Din İşleri Yüksek Kurulundan buldum, bu kez gideceğim." Doğrudur, o arkadaş gitti, ben gidemedim. Diyanetle tanışmam bu şekildeydi. Bugün, kırk yıl sonra, ilahiyatı bitirmiş birisi olarak Diyanet İşlerini daha iyi anlıyorum, hantallaşmış, paslanmış, topluma dini öğretecek ne gücü ne sistemi irşad edecek... Sadece kendisi irşada muhtaç bir yapı, tekelci bir yapı. Diyanet Vakfını kullanarak paraya ulaşıyor. Kendisini eleştirenlere birtakım hediyeler; hac, umre ziyaretleriyle milyon dolarlık bütçesini devam ettiren bir yapı. İktidara uyarım: Demokratikleşen ve yenilenen ülkemizde belki de ilk neşter vurulması gereken en önemli kurumlardan bir tanesi de Diyanet İşleri.

Konuya buradan girdikten sonra, kendi memleketimle ilgili, Kahramanmaraş'ın deprem yaşamasıyla ilgili birkaç cümle etmek isterim. Devamlı anlatmaya çalışıyorum, söylediklerimin bir kısmı iktidar tarafından dikkate alınıyor, bir kısmı yokmuş gibi davranılıyor. Kahramanmaraş kadim bir şehir, nüfusu 1 milyon 200 bin, Türkiye'nin 19'uncu büyük kenti. Temel sorunları; ulaşım, kara, hava, demir yollarında sorun var, eğitim ve sağlıkta sorun var ama depremle birlikte imar noktasında yeni sorunlar oluştu. Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, halkın taleplerine çoğu zaman uzak kalmakla beraber, canının istediği yeri rezerv alan ilan ediyor, istemediğini "Rezerv alandan çıkardım." diyor; herhangi bir objektif dayanakları, gerekçeleri yok. Halkla bir koordinasyonsuzluk her kurumda devam ediyor; AFAD'ta, belediyede, Çevre ve Şehircilikte, Valilikte hepsinde devam ediyor. Şimdi, düşünün, yerinden dönüşüm için 31 Hazirana kadar süre verildi, sanki bu süre vahiymiş gibi "Değiştirmeyiz." diyor bürokrasi, hâlbuki daha vatandaşın ne idari ne de hukuki sorunları çözüldü; devam ediyor. Bu koordinasyonsuzluktan ve bu bilgisizlikten yapılan, TOKİ'de yapılan 8-10 bin konut şu anda açıkta, fazlalık var, vatandaş oraya gitmiyor, kendi yerinden dönüşümünü istiyor.

Maalesef esnaf sıkıntılı, 31 Mayıs'ta mücbir sebep yine bitecek. Esnaf diyor ki: "Seçin sıkıntılı olanları, lütfen bu mücbir sebebi uzatın." Bakalım iktidar bunları dinleyecek mi!

Depremi sadece imarla, sadece eğitimle, sadece sağlıkla ilgili sorunları yok. Bakın, o bölgede sosyokültürel sorunlar had safhada; ne Kültür Bakanlığı ne Gençlik ve Spor Bakanlığı ne Aile Bakanlığı -bütün görüşmelerime rağmen- kurumsal bir sistem kurmadılar; geçiştirici, palyatif tedbirlerle işi götürmeye çalışıyorlar. Kültür Bakanlığıyla bir yıl önce Mecliste görüşmüştüm, "Lütfen, deprem bölgesinde, özellikle şehrim Kahramanmaraş'ta kültürel faaliyetlere çok ihtiyaç var, insanlara moral motivasyon lazım." dedim, hiç oralı bile olmadı. Arkadaşımızın ya yüz yapısı öyle ya da davranışı öyle. Kahramanmaraş'ın çevresindeki bütün illere kültür yolu festivali yaptı; Adana'ya yaptı, Antep'e yaptı, Malatya'ya yaptı, Kayseri'ye yaptı, Maraş'ı atladı. Bakın, Maraş'ta ne doğru düzgün bir tiyatro var ne doğru düzgün bir müze var ne doğru düzgün herhangi bir sergi salonu var; hiçbir şey yok. 1 milyon 200 bin kişiden bahsediyorum. Yok, Kültür Bakanı yok, Kültür müdürü yok; hiçbir çalışması da Kahramanmaraş'ta yok, onu söyleyebilirim.

Bir başka konu, Gençlik ve Spor Bakanı; yurtları yapmadığı için iki yıl boyunca üniversite uzaktan eğitim yaptı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Devamlı) - Koskoca büyük şehirde, Kahramanmaraş'ta ne stadyum var ne kapalı spor salonu var ne yüzme havuzu var; hiçbir şey yok. Bakan geliyor "yapacağız" "ceğiz" "cağız" bu sıralar da gelmiyorlar da. Bakan nerede diye araştırdım; görüyorsunuz, baklava yeme ve yedirme partisinde, Dubai'de. Gelse de Kahramanmaraş'ı da görse; baklava yeme ve yedirme partisi var, utanç verici. Neye benziyor biliyor musunuz? ANAP'ın son dönemindeki papatya partilerine çok benziyor. Kahramanmaraş bütün bunlara rağmen basketbolda 1. Lig'e çıktı, futbolda da 3. Lig'den 2. Lig'e çıktı. (YENİ YOL, İYİ Parti, CHP sıralarından alkışlar) Maraş'a bekliyoruz. Ben bütün zorluklara rağmen Millî Mücadele'den bu yana bu başarıyı gösteren şehrim, basketbol takımı Başkanı Hikmet Gümüşer'e, futbol takımı Başkanı Gaffar Akarca'ya teşekkür ediyorum. Bu arada da bütün bu şeyimizi paylaşmak için bekliyoruz Gençlik ve Spor Bakanını.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Mardin Milletvekili George Aslan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ adına 1'inci madde üzerine söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, bugün hayatını kaybeden aydın, yazar ve 23'üncü Dönem Hakkâri Milletvekili Sayın Hamit Geylani'ye Allah'tan rahmet, tüm sevenlerine ve ailesine başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, 1'inci maddeyle, Diyanet İşleri Başkanlığına dinî içerikleri denetleme, mealleri gözden geçirme ve gerektiğinde bu içeriklerin yayımını durdurma gibi yetkiler verilmektedir. Aynı zamanda, dijital platformlardaki yayınlara erişimi engelleme konusunda da Diyanete doğrudan yetki tanınmaktadır. Kısacası, devletin din üzerinde var olan kontrolünü daha da artıran ve bu alandaki müdahalesini daha da derinleştiren, Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan laiklik ilkesine de aykırı olarak bir düzenleme getirilmektedir.

Laiklik, devletin tüm inançlara eşit mesafede durmasını ve herhangi bir dinî görüşü diğerlerine üstün tutmamasını gerektirir. Ancak Diyanet İşleri Başkanlığının yetkilerinin artırılması devletin Sünni İslam anlayışını merkeze alan bir politikada ısrar

edeceği anlamına gelmektedir. Bu da farklı din, mezhep ve inanç gruplarının dışlanmasına, kamusal hizmetlerden eşit biçimde yararlanmamasına ve inanç özgürlüğünün sadece belirli bir kesim için geçerli hâle gelmesine yol açmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de temel hak ve özgürlüklerin ihlali denildiğinde akla gelen ilk alanlardan biri ne yazık ki din ve inanç özgürlüğü alanıdır, bu sorunun merkezinde Diyanet İşleri Başkanlığı yer almaktadır. Diyanet kurumu yalnızca Sünni İslam anlayışına hizmet eden ve başta Aleviler, Hristiyanlar, Ezidiler olmak üzere diğer tüm farklı inançlara karşı sessiz kalan ya da dışlayıcı bir pratik içerisinde olan bir kurumdur. Cumhuriyet tarihi boyunca Alevi toplumu bu dışlayıcı politikanın en büyük mağdurlarından biri olmuştur. Türkiye'de Aleviler nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmalarına rağmen Diyanet nezdinde yok sayılmaktadır. Cemevleri ibadethane olarak tanınmamakta, Alevi inancı resmî din hizmetleri kapsamına alınmamaktadır. Milyarlarca liralık devlet bütçesiyle finanse edilen Diyanet Alevilere hiçbir şekilde hizmet sunmamış, aksine Alevilerin kendi inançlarını yaşama hakkına da dolaylı biçimde müdahale etmiştir. Zorunlu din derslerinde Alevi inancı ya tamamen yok sayılmış ya da çarpıtılarak sunulmuştur. Diyanet mali kaynaklarını yalnızca camiler, imamlar ve diğer dinî hizmetler için kullanmaktadır; Aleviler ise kendi ibadethanelerini, din görevlilerini kendi olanaklarıyla karşılamak zorunda bırakılmaktadır. Benzer şekilde, Türkiye'de yaşayan Hristiyan halklar yani Ermeni, Rum ve Süryaniler de Aleviler gibi ayrımcı uygulamalara maruz kalmaktadır. Özellikle dinî eğitim hakkı, ibadet yeri açma gibi haklar engellenmektedir. Mevcut kiliselerin onarımı ve restorasyonu bürokratik engellere takılmış, birçok kilisenin mülkiyeti de ellerinden alınmıştır. Anayasa'ya göre "Din ve inanç farkı gözetilmeksizin tüm yurttaşlar eşittir." deniliyor ancak Diyanete bağlı imam, müftü ve diğer din görevlilerine maaş verilirken Hristiyan din adamları, Alevi dedeleri ve Ezidi mirleri bu haktan yararlanamıyor. Oysaki Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesine aktarılan bütçede Alevilerin de Hristiyanların da Ezidilerin de ve diğer inanç gruplarının da payı var. Diğer bir konu da Diyanetin ötekileştirici dilidir. Diyanetin bazı hutbe ve yayınlarında Hristiyanlığa ve Hristiyanlara dair kullanılan dil dışlayıcı hatta zaman zaman düşmanlaştırıcı ifadeler içermektedir. Kimi zaman Alevilere yönelik de benzer bir dil kullanılmaktadır, bu dilin de terk edilmesi gerekir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Diyanet İşleri Başkanlığının mevcut yapısı ve uygulamaları Türkiye'nin çok kültürlü, çok inançlı ve çok kimlikli yapısına uygun değildir, bu da hem dinî özgürlüklere hem de toplumsal eşitliğe ve barışa da zarar vermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

GEORGE ASLAN (Devamla) - Bu nedenle, Diyanet kurumunca, tek bir din veya inancın değil, tüm inanç gruplarının talepleri dikkate alınarak çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir diyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Madde 1- 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının (e) bendi mülga edilmiş, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen (ğ), (h) ve (ı) bentleri ile altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

'ğ) Resmî kurumlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınları incelemek ve mütalaa vermek.

h) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dinî gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek.

ı) Kur'an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya resen incelemek ya da incelettirmek.'

'Beşinci fıkranın (ı) bendine göre yapılacak inceleme sonunda İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerin, Başkanlığın yetkili ve görevli yargı merciine müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir. Yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli yargı mercii bu yayınlı ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Bu kararlara ve Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli yargı merciine itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Toplatma ve imha, içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararlarına itiraz edilmiş olması, karara konu yayınların toplatılmasına, içeriğin çıkarılmasına ve erişimin engellenmesine engel teşkil etmez. Toplatma ve imha kararına konu yayınlar, bu karara süresi içinde itiraz edilmediği veya yapılan itiraz reddedildiği takdirde imha edilir.

Din İşleri Yüksek Kurulunun idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince yürütülür."

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Mühip Kanko
Kocaeli
Özgür Karabat
İstanbul

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa
Aysu Bankoğlu
Bartın
Okan Konuralp
Ankara

Cevdet Akay
Karabük
Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Okan Konuralp.
Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

OKAN KONURALP (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; metin üzerinden okunduğunda son derece masum, son derece haklıymış gibi görünen bir düzenlemeyle karşı karşıyayız.

Düzenlemenin özü, İslam dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından tespit edilen meallerin toplatılması. Konuya meraklı olmayan herhangi birine sorsanız "Sakıncalı olan meallere müdahale edilsin." diyebilir. Dahası, FETÖ ve benzer yapıların veya bu yapılarla ilişkili kişilerin ya da gramer düzeyinde bile Arapçası olmayanların meallerine yönelik toplatma kararı da alınabilir. Oysaki konuyla ilgili olanlar için tablo öyle değil. Bu düzenlemenin adını koyalım, üstelik Sayın Sırrı Süreyya Önder'i de özlemle anarak adını koyalım. Bu düzenlemenin adı, Sayın Önder'in cenaze namazını kıldırarak ve Sayın Başkanın da arkasında saf tuttuğu İhsan Eliaçık'ın "Yaşayan Kur'an, Türkçe Meal-Tefsir" adlı çalışmasını yasaklama, toplatma ve imha etme düzenlemesidir çünkü tahribe karıştırmış, tahribe karşı önlemiş gibi yapılan, aslında teville ve tefsire müdahale eden bir düzenlemeyle Sayın Eliaçık'ın çalışmasını yasaklamasının önünü açıyorsunuz. Hatırlayacaksınız, Sayın Eliaçık'ın eseri için 2023 Şubat ayında toplatma ve imha kararı alınmıştı. Neyse ki yapılan itiraza istinaden üst mahkeme toplatma ve imha kararının usul ve yasaya aykırı olduğuna hükmetti, kararı iptal etti. Özetle, Diyanet iki yıl önce İhsan Hoca'nın mealini yasa dışı yol ve yöntemlerle toplatmak, imha etmek istemişti, başaramadı. Diyanet'in iki yıl önce başaramadığını bugün sonuca ulaştırmak, Eliaçık'ın çalışmasını yeniden yasaklamak ve imha etmek için akademik ve inanç özgürlüğüne aykırı bir adım atılıyor, üstelik kitabın internetteki baskılarına erişim engeli getirmenin de önü açılıyor.

Sayın milletvekilleri, bu düzenlemeyle sadece Eliaçık'ın değil ülkemizin köklü ilahiyat birikiminin de pek çok değerli ismi hedefe konuluyor. Örneğin, mesleki hayatının neredeyse tamamını FETÖ'yle mücadeleyle geçirmiş, FETÖ'yü Haşhaşi olarak nitelendiren ilk isim olan Profesör Doktor Mustafa Öztürk'ün "Meal ve Tefsir"i de bu kanun maddesiyle yasaklanma tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. Mustafa Öztürk, Eliaçık'ın mealinin yasaklanmasının ardından yaptığı açıklamada "Olay patlak verince yani Eliaçık'ın mealini yasaklanınca içerden beni aradılar, yaklaşık 10 ila 12 mealin daha raporunun tutulduğunu söylediler." bilgisini kamuoyuyla paylaşmıştı. İddialara göre, raporu tutulan mealler arasında Mustafa İslamoğlu'nun, Mehmet Okuyan'ın, Mehmet Muhammed Esed'in, Süleymaniye Vakfı'nın hatta Edip Yüksel'in de mealleri var. Yani bu düzenlemeyle, Eliaçık'ın, Öztürk'ün ve diğer değerli ilahiyatçıların meallerinin yasaklanmasına kanunilik kılıfı getirmiş olacaksınız. Peki, yasaklama arzusu neden kaynaklanıyor? Makam otosunun derdine düşmüş, başında bulunduğu kurumun itibarını yerle bir etmiş, halkın yoksulluğuna kör, sağır, dilsiz bir zat tarafından yönetilen Diyanet ve Din İşleri Yüksek Kurulunda etkin bir yapı var ve -adını koyalım, ağırlıklı olarak İsmailağa- kendi İslam yorumlarıyla uyuşmayan meal ve tefsirlere yönelik bir süre avı başlatmış durumda. "Din" diyerek "iman" diyerek topladıkları milyarlarca doları paylaşmak için rezilce bir kavgaya tutuşmuş olan Menzil de bu süre avında İsmailağa'ya destek çıkıyor. Sadece kendi din anlayışlarını yaygınlaştırmak için mal mülk kavgalarının, post kavgalarının üstünü örtmek için de İhsan Eliaçık ve adını andığım diğer ilahiyatçıların tabu yıkan meallerine savaş açıyorlar. Özetle, İsmailağa'nın öncülüğünde, sadece kendi belirlediği dinî kuralları topluma dayatmakla kalmayan, İslam'ın farklı yorumlarının sahibi ve mensubu ilahiyatçılara, akademisyenlere de gözdağı vermek isteyen bir anlayışla karşı karşıyayız. Oysaki farklı yorumlara, farklı düşüncelere karşı olabilirsiniz ancak bunun yolu kitap toplatmak, kitap imha etmek değildir. Aksi takdirde, bu çağda kitap toplatmak bu çağın engizisyonu olur ki bu yanlışla düşülmemelidir. Meal yasaklayan iktidar olarak tarihe geçmeyin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

OKAN KONURALP (Devamla) - Bir diğer deyişle, dinin belirli bir yorumu bireysel ve toplumsal yaşam için zorlayıcı bir norma veya yargısal içtihadı dönüşmemelidir. Cumhuriyetimizin laik, demokratik bir hukuk devleti olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda, ilgili maddenin bu hâliyle Anayasa'nın 24'üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarıyla güvence altına alınan kanaat ve düşünceye sahip olma, inanç, düşünce ve kanaatleri nedeniyle kınanmama, suçlanmama hakkı ile Anayasa'nın 13'üncü maddesiyle bağlantılı olarak 26'ncı maddesine ve Anayasa'nın 10'uncu maddesine aykırı olduğunu düşünüyoruz.

Son olarak, malumunuz, Umberto Eco'nun "Gülün Adı" romanı, komediye adanmış yasak bir el yazması üzerinden kilise otoriterliğini sorgulayan bir Orta Çağ anlatısıdır fakat nihayetinde -romanda da belirtildiği gibi- komediyi savunanlar kazandı. Bu bağlamda, altı yüz yılın ardından kitap yasaklayan bir iktidar olarak tarihe geçmeyin, kendinizi özellikle gençlere güldürmeyin.

Teşekkür ederim. (CHP, DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Kabul edilmiştir.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Kabul edildi, çoğunluk var.

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin çerçeve hükmüyle değiştirilmesi öngörülen 633 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin (ı) bendinde yer alan "ya da incelettirmek" ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Yüksel Arslan

Ankara

Adnan Şefik Çirkin
Hatay

Burhanettin Kocamaz

Mersin

Rıdvan Uz
Çanakkale

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Hatay Milletvekili Adnan Şefik Çirkin.
Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Hatay) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Üzerinde konuştuğumuz maddeyi olumlu bulmakla beraber iki noktada çekincemiz vardır, izninizle onu arz etmek istiyorum. Birincisi, dinî yayınların talep üzerine incelenmesi konusu. Bu yayınlar talep üzerine değil Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından resen incelenmelidir yani vatandaşın talebine bırakılmamalıdır. Mahzurlu, hatalı bir yayının şurada durması ve bir talep olmazsa incelenmemesi toplumda sıkıntı yaratabilir.

Diğer konu, bu incelemenin gerekirse özel kişiler ve özel kurumlarca yapılabilmesi; bunu da İYİ Parti olarak mahzurlu buluyoruz. Din İşleri Yüksek Kurulunun riyasetinden, incelemesinden geçmeyen çalışmaların tartışmaya neden olacağı kanaatindeyiz.

Sayın milletvekilleri, bu vesileyle Diyanet İşleri Başkanlığı Kurumu hakkında da görüşlerimizi yine müsaadenizle ifade etmek isteriz. Diyanet İşleri Başkanlığı toplumun tamamına hitap eden yani Emniyet Genel Müdürlüğü nasıl Türkiye'nin 86 milyon nüfusuna hitap ediyorsa Diyanet İşleri de sadece Müslümanları değil ülkemizde yaşayan Hristiyan olan vatandaşlarımızı da aslında ilgilendiren bir kurumdur tutumlarıyla, tavırlarıyla, yayınladığı genelgelerle ve mensuplarının beyanatlarıyla.

Bir Diyanet İşleri düşünün ki önemli günlerde, kurucusu olan Atatürk'ü anmaktan imtina eder. Ya, bu sadece AK PARTİ dönemine mahsus da bir şey değildir. AK PARTİ döneminde bu biraz artmıştır ama geçmişte de böyledir. Bir Diyanet İşleri düşünün ki müftüsü halkımızın önemli oranda, önemli bir bölümünün sevdiği bir sanatçının cenazesinden sonra, cenazesinin arkasından edebe aykırı laflar eder. Bir Diyanet İşleri düşünün ki imamı, Hatay'da biz deprem yaralarını sarmaya uğraşırken ve acı içinde günlerimizi geçirirken, depremdeki cenazelerin hangisinin kokup hangisinin kokmadığını ifade eder sanki kendini çok ilgilendiriyormuş ve de biliyormuş gibi. Yani daha başka şeyler de söylüyor da bunu burada söylemeye terbiyem müsaade etmiyor. Bir Diyanet İşleri düşünün, bir başka imamı hatta vaizi Hatay'ın Fransızlar tarafından yirmi yıl işgal edilmesini kutsar ve döner, bu da yetmezmiş gibi "Hatay Araplarıdır." der, "Hatay bir Arap şehridir." der. Bu, vaiz; bu, Diyanetin vaizi.

Sayın milletvekilleri, Hatay'da yüz binlerce Arap vardır, doğrudur. Bu Arapların kendisi Türk milletinin bir ferdi olduğunu söyler, hiçbir zaman hiçbir Arap çıkıp da "Hatay Araplarıdır." dememiştir ve Araplar da aynı Aleviler gibi Hatay'ın kurtuluşuna emek etmiş insanlardır, yüksek vatan sevgisiyle donanmış insanlardır. Bu insanlar ağzını açmazken bu densizin bu sözlerine karşılık ne yapar Diyanet İşleri? Soruşturma açar, başka bir şey yok. Bunların hiçbirinin görevden atıldığını ne gördük ne duyduk. Sayın milletvekilleri, bunların hepsi Müslümanlara ve Müslümanlığa ve kabul ediniz ki AK PARTİ'ye mal edilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Devamla) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bunun yanı sıra şunu da ifade etmek isterim: Diyanet Kur'an kursları açmakla övünür; açsın, övünsün; çocuklara açtığı Kur'an kurslarına biz de çocuklarımızı gönderdik ama oradaki fahri eğiticilerin hakkını vermez, bunların sigortasını yatırmaz, bunları 8-9 bin lira maaşla çalıştırır. Bu vicdani midir? Değildir. Bu, esasen Allah bilir ama devasa bir bütçenin içinde bizce haramdır sayın milletvekilleri, hak yemek ve kul hakkıdır.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.27

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.21

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

2'nci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Şimdi aynı mahiyetteki ilk 2 önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen
Mersin

Mehmet Karaman
Samsun

Elif Esen
İstanbul

Necmettin Çalışkan
Hatay

Selçuk Özdağ
Muğla

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan
Mardin
Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Yılmaz Hun
İğdır
Onur Düşünmez
Hakkâri

Ali Bozan
Mersin
Ömer Faruk Hülakü
Bingöl

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz sırası İstanbul Milletvekili Sayın Elif Esen'e ait.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; sizleri YENİ YOL Grubumuz ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada, Diyanet İşleri Başkanlığının görev ve yetkilerine dair yapılan düzenlemeleri konuşuyoruz. Konu bir yasal metin değişikliği gibi görünse de aslında meselemiz çok daha derin ve toplumsal; devletin, Diyanet İşleri Başkanlığıyla vatandaşına sağlayacağı din hizmetlerini nasıl sunduğu, bu hizmetlerin ne kadar şeffaf, ne kadar adil, hakkaniyetli olduğu. Kuran-ı Kerim basım ve yayım kriterlerinin anayasal güvence altına alınmış bir yapı tarafından belirlenmesi hem dinî bütünlüğün korunması hem de kamu gücünün sınırlarının netleştirilmesi açısından son derece önemli. Arapça zengin bir dil, bir kelimenin Arapçada yaklaşık 60 kadar farklı anlamı olabiliyor cümle içinde. Diyanet İşleri ve Diyanet Vakfı meallerine bakalım ve Nisa suresi 34'üncü ayetin mealini inceleyelim. Çok şaşırtıcı bir mealle karşılaşıyoruz "Kadınları dövün." diye tercüme edilmiş; buna mukabil farklı meallere baktığımızda, Bayraktar Bayraklı, Süleymaniye Vakfı, Mehmet Okuyan ve kiminin tekfir bile ettiği rahmetli Yaşar Nuri'nin meallerine baktığımızda ise darp, darabe fiilinin "uzaklaştırmak" olarak tercüme edildiğini görüyoruz. Şimdi, AK PARTİ'li ve MHP'li kıymetli vekillere soruyorum: Diyanetin işine gelmeyen mealleri toplatmasını nasıl açıklayacaksınız? Buradan, kadınların dövülmesi konusu bu kadar hassas ve asla kabul edilemezken siz buna nasıl cevaz vereceksiniz? İşte, bu tür hassas düzenlemelerin yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırı biçimde yönetmelikle değil doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kanunla yapılması gerekmektedir. Anayasa'nın 6'ncı ve 7'nci maddeleri uyarınca bu yetkinin yürütme organına devri hukuken sakıncalıdır, normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmektedir.

Yine, son yıllarda Diyanet İşleri Başkanlığı hakkında magazinел haberler, hac organizasyonlarında yaşanan olumsuz gelişmeler sık sık ülke gündemimize düştü. Hac ve umre organizasyonlarını düzenleyen, yönlendiren tek kurum Diyanet İşleri Başkanlığı ancak bir süredir Diyanet eliyle yapılan hac organizasyonlarının fahiş fiyatlarla gerçekleşmesi, hacı olmak için belli şartları sağlayan ve kendilerine farz ibadet olan kişilerin bu ibadeti gerçekleştirmelerinin önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Tekelci ve müdahaleci yönetim anlayışıyla hac hizmeti, rekabetin tüketildiği bir sistemle pek çok vatandaşımız için maliyetlerin orantısız artmasına, hizmet kalitesinin düşmesine sebep olmaktadır ve denetimden gittikçe uzaklaşan bir kurumun insafına bırakılmaktadır farz olan hac ibadeti.

Hac vazifesini yapmak isteyen vatandaşlarımızın geçen yıl Suudi Arabistan'da son derece zor günler yaşadığını hepimiz biliyoruz. Otel baskınlarına uğradılar, ağır cezalar yediler ve sınır dışı edildiler. Bu bir diplomatik skandaldı, evet. Üstelik hatırlarsınız, iddialara göre bu vatandaşların Suudi makamlara bizzat bizim Diyanet yetkilimizce ihbar edildiği de o zaman söylendi ve kısa bir süre sonra da manşetlerde "Türk hacıları Suudilere şikâyet eden Diyanet görevlisi görevden alındı." haberlerini duyduk.

Bir başka sorun da kurda kazanmasa da binlerce dolar fazla ödediğinizde size bu hak tanınıyor. Neden bu hakkı tanıyor kurda çıkmaya da Diyanet? Madem sayı sınırı var, niçin bir kısım kontenjan yüksek meblağlara satılıyor? Bunun açıklamasını bekliyoruz.

Hac organizasyonlarının devlet eliyle, adalet anlayışıyla düzenlenmesi gereği daha çok vatandaşın bu ibadete erişiminin kolaylaşması açısından önemli. Keza, Diyanet İşleri Başkanlığı farklı gelir gruplarından Müslüman vatandaşlara bu hizmeti sunmak zorunda. Aynı zamanda özel sektörün de bu organizasyonların içinde rekabet piyasası koşullarına göre var olması fiyat dengesi açısından önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

ELİF ESEN (Devamla) - Olur Sayın Başkan.

Aslında belki de bugün tartışılacak konulardan en önemlisi Sayıştay denetiminden çıkılması. Diyanet İşleri gibi hem yüksek bütçeli hem de manevi sorumluluğu, hakkın hukukun gerçekten işlemesi gereken bir kurum neden Sayıştay denetiminden çıkmak ister? Gerçekten çok düşündük, sebebini bulamadık. Oysa Sayıştay denetimi, gereğince yapıldığında, kamu kaynaklarının nasıl harcılandığını, kamu adına yapılması gereken hizmetlerin ne kadar etkin, ne kadar şeffaf ve adil yürütüldüğünü anlamak bakımından çok önemli bir kontrol mekanizması. Başkanlık denetimi ya da Cumhurbaşkanlığı aracılığıyla yapılacak denetimler Sayıştay denetiminin yerini tutmaz, şikâyet üzerine işler ve yetersiz kalırlar. Peygamberi "emin" olarak çağrılan bir ümmetin Diyanet İşleri Başkanlığı da "emin" olarak bilinmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerindeki ikinci konuşmacı Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen kıymetli halklarımız; bugün bir kez daha bir torba yasa teklifiyle karşı karşıyayız. Yine, içerisine onlarca farklı ve birbirleriyle ilgisiz düzenlemeler yerleştirilmiştir. Yine, denetimden uzak, toplumsal tartışmaya kapalı ve hızla yasalaştırılmak istenen bir metinle karşı karşıyayız. Bu yasa sadece torba biçiminde değil, zihniyeti de torba biçimindedir. Ne hukuka sadakati var ne de halkın ihtiyaçlarına duyarlılığı. Zaten iktidar, Meclisi bir yasa fabrikasına çevirmiş durumdadır ama bu fabrika halk için değil saray için, yandaş için, sermaye için üretim yapıyor; komisyonlar

işlevsizleştirilmiş, muhalefetin katkı sunma kanalları kapatılmış, halkın talepleri sistemli şekilde yok sayılmıştır. Yasama organı, artık, yürütmenin iradesinde onaylanan bir biçimsel yapıdan ibaret.

Değerli milletvekilleri, bu yasa teklifi, içerdği düzenlemelerle halkın derdine derman olmuyor. Ekonomik kriz derinleşmiş, hayat pahalılığı halkın en temel ihtiyaçlarını karşılamaz hâle gelmiştir. Ekmek fiyatı dahi gündelik bir hayatta kalma mücadelesinin sembolüne dönüşmüştür. Gençler işsizliğe mahkûm edilmiş, evlerini değil ülkelerini terk etmenin yollarını arıyorlar. Kiralar memur maaşlarını bile aşmış, barınma temel bir hak olmaktan çıkıp lüks hâline gelmiştir. Emekliler market raflarına bile yaklaşamaz durumda. Kadınlar hem toplumsal şiddetle hem kurumsal ihmalle baş başa bırakılmıştır. Çocuklar ise yoksulluk, eğitimsizlik ve geleceksizlik içinde büyümektedirler. Peki, bu torba yasada bunların hangisine dair bir düzenleme var? Buradan soruyorum: Gençlerin istihdamına dair bir umut sunuluyor mu? Kadınların yaşam hakkını önceleyen bir adım atılıyor mu? Emeklilerin insanca yaşamasını sağlayacak bir düzenleme mi getiriyor? Hayır. Bu yasa teklifinde halkın değil, iktidarın ihtiyaçlarına cevap veriliyor. Yargı kararlarını hiçe sayan bir anlayışla hazırlandığı yetmezmiş gibi, daha önce iptal edilen hükümler başka başlıklarla tekrar Meclise getiriliyor. Bu, yurttaşlarla dalga geçmektir. Bu, hukuka meydan okumaktır. Biz torba yasa pratiğini reddediyoruz. Çünkü bu yöntem, hesap verilebilirliği ortadan kaldırır. Çünkü bu yöntem, halktan kaçırılan, gece yarısı operasyonlarla yasalaştırılan düzenlemelerin aracı hâline gelmiştir. Çünkü bu yöntem, halkın iradesini değil, sarayın talimatlarını esas almaktadır.

Değerli milletvekilleri, maalesef, torba yasa pratiği bu iktidarın yönetim biçimi hâline gelmiştir ancak biz bu yönetimi kabul etmiyoruz, bu uygulamayı meşru görmeyeceğiz, bu düzeni kabul etmeyeceğiz çünkü halk bizden sadece temsil değil, direnç, ses ve mücadele bekliyor. Ne çiftçinin borçları konuşuluyor ne işçinin alın teri ne emeklinin geçim mücadelesi ne de toplumun barış zemini. İktidar halkın gerçek sorunlarını görünmez kılmak istiyor ancak biz hatırlatmaya devam edeceğiz. Bu Meclis sarayın değil halkın Meclisi olmalıdır. Bu kürsü sermayenin değil emekçinin sesi olmalıdır. Bu yasa iktidarın değil halkın yararına şekillenmelidir. O nedenle, bu maddeye ve bu yasa teklifinin tümüne de "hayır" diyoruz çünkü bu ülkenin emekçileri, kadınları, gençleri, emeklileri, çiftçileri sahipsiz değildir; biz buradayız, onların sesi, güvencesi ve dayanışma eli olmaya devam edeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Çeşitli İşler (Devam)

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Ege Üniversitesi AR-GE Topluluğu öğrencilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Ege Üniversitesi AR-GE Topluluğundan öğrenci evlatlarımız, kardeşlerimiz, mühendislik fakültesi öğrencileri buradadır; kendilerini selamlıyoruz. (Alkışlar) Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Kendilerine hayatlarında başarılar diliyorum.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 68 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3077) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 210) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Karar yeter sayısı istiyoruz efendim.

BAŞKAN - Karar yeter sayısı arıyoruz, şu anda karar yeter sayısı yok.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.33

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.46

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerine verilen, İstanbul Milletvekili Elif Esen ve arkadaşları ile Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü ve arkadaşlarının aynı mahiyetteki önergelerinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi önergeleri tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - İhtilaf var burada.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Karar yeter sayısı yok.

BAŞKAN - İhtilaf vardır, elektronik cihazla oylamaya geçiyoruz.

Süreniz üç dakika.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Şimdi okutacağım 2 önerge de aynı mahiyettedir.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar

İzmir

Burhanettin Kocamaz

Mersin

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Rahmi Aşkın Türeli

İzmir

Özgür Karabat

İstanbul

Aysu Bankoğlu

Bartın

Adnan Şefik Çirkin

Hatay

Yüksel Arslan

Ankara

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Cavıt Arı

Antalya

Eylem Ertuğ Ertuğrul

Zonguldak

Rıdvan Uz

Çanakkale

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Mühip Kanko

Kocaeli

Cevdet Akay

Karabük

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin 2'nci maddesi Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun yapısına ve işleyişine dair düzenlemeler içermektedir. Elbette Kur'an-ı Kerim gibi kutsal bir metnin doğru ve eksiksiz bir şekilde basılması, yayılması inanç ve ifade özgürlüğüne saygı temelinde güvence altına alınmalıdır. Ancak madem burada Diyanet İşleri Başkanlığını ilgilendiren düzenlemeler yapıyoruz, o zaman sormadan geçemeyiz: Fahri Kur'an kursu öğreticilerinin yıllardır süren mağduriyeti ne olacak? Fahri Kur'an kursu öğreticilerine neden on beş yıldır kadro ve özlük hakları verilmiyor? Diyanetin bu emektar insanları yıllardır ek ders karşılığı KPSS, DHBT, mülakat gibi tüm şartları yerine getirerek görev yapmalarına rağmen yok sayılıyor. Onlar âdeta birer taşeron din görevlisi gibi görülüyor, ne kadro hakları var ne de emeklilik güvenceleri. Buradan sesleniyorum: Mademki Diyanete mevzuat düzenliyorsunuz, o zaman bu haksızlığı da düzeltin.

Değerli arkadaşlar, şimdi madem bu kürsüde hakikati konuşuyoruz, o zaman bir başka meseleye de dikkat çekmek zorundayım. Bugün, bu ülkede "terörsüz Türkiye" diye bir hayal pazarlanıyor ama kusura bakmayın, lafla peynir gemisi yürümüyor. Siz "Terörü bitirdik." diyorsunuz; peki, sorarım size: Kandil hâlâ orada mı? Hâlâ orada. Peki, oraya giden yollar kapanmış mı? Hayır. Sınırlarımız delik deşik mi? Evet. Kim giriyor, kim çıkıyor, bilen var mı? Yok. Afgan mı geliyor, Suriyeli mi geliyor, uyuşturucu mu geliyor, kaçak mı geliyor; kimse bilmiyor. Suriye'nin kuzeyinde terör koridoru kuranlarla kapalı kapılar ardında ne pazarlıklar yapıldığını millet biliyor mu? Bilmiyor ve en acısı ne biliyor musunuz? Bu milletin vergisiyle alınan tankla tüfekte sınırda terörle mücadele eden Mehmetçik'imiz kan ter dökerken Meclis çatısı altında çıkıp "Teröristbaşı barış elçisi." diyenlere iktidar ses etmiyor, üç maymunu oynuyor. Böyle bir düzende siz hangi terörle mücadeleden bahsediyorsunuz? Milletin aklıyla dalga mı geçiyorsunuz? Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu ne dedi? "Biz İYİ Parti olarak, bu ülkenin birliğini, bütünlüğünü tehdit eden terör örgütlerinin gölgesine bile düşmeyiz. Kimse bizden teröristbaşına güzelleme beklemesin."

Bizim durumumuz budur; açık, net ve kararlı ama mesele sadece sınırda, dağda bitmiyor ki. Bu ülkede asıl terör milletin cebine çöken enflasyondur. Bu ülkede asıl terör 17 bin lira maaşla geçinemeyen emekliye "Biraz sabret." diyen zihniyettir. Bu ülkede asıl terör işsizliktir, borç batağıdır. Bu ülkede asıl terör adaletin mumla arandığı, hukukun kukuk olduğu bir düzendir. Pazarda yarım kilo meyve alamayan babaya "Terörü bitirdik." desen ne olur, demesen ne olur... İşte bu yüzden milletin gündemi ile iktidarın gündemi arasında uçurum var. Siz sadece yandaş müteahhitlerinize milyarları aktarırken işçiyi, emekliyi, çiftçiyi, esnafı unuttunuz. Bu ülkenin dört bir yanında kapanan dükkânları, borç batağına saplanmış aileleri, çaresizlik içinde intihar eden insanları unuttunuz. İşte sizin gerçek terörünüz bu çünkü bilmiyorsunuz, çünkü halktan koptunuz. Gelin, milletin gerçek gündemini konuşalım. Gelin, bu ülkenin gençlerine nasıl iş bulacağımızı, üreticisine nasıl nefes aldıracağımızı, emeklisine nasıl insanca bir yaşam sunacağımızı konuşalım. Ama gelmiyorsunuz, Meclise bile gelmiyorsunuz, yoklamalarda yoksunuz, sorumluluk almıyorsunuz.

Gelin, sadece el kaldırıp indirmeyin; çalışın, tartışın, çözüm üretin, beraber üretilim. O yüzden, gelin, o koltukların hakkını verelim.

Bu millet size "Kaç kere el kaldırdınız?" diye değil "Hangi derde derman oldunuz?" diye soracak; bunu da unutmayın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde görüşmeler yaptığımız Diyanet İşleri Başkanlığının ne amaçla kurulduğunu hatırlatmak istiyorum.

Diyanet İşleri Başkanlığı 3 Mart 1924 tarihinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kurulmuştur ve aynı gün Şeriye ve Evkaf Vekaleti kaldırılmış, yerine laik cumhuriyet rejimiyle uyumlu bir şekilde din hizmetlerini kamu hizmeti olarak yürütmek üzere Diyanet İşleri Başkanlığı tesis edilmiştir.

Atatürk, Diyanetin rolünü şu sözlerle ifade etmiştir: "Din lüzumlu bir müessesedir. Dinsiz milletlerin devamına imkân yoktur fakat bu hakikat dinin istismar edilmesine, alet edilmesine cevaz vermez. Din, temiz vicdan işidir." Bir başka konuşmasında da "Bizde din işlerini gören Diyanet İşleri Başkanlığı vardır. Bu teşkilat, cumhuriyetin dinî alandaki temsilcisidir. Bu teşkilat, halkın dinî ihtiyaçlarını karşılar ama siyasetle asla uğraşmaz." demiştir.

Değerli milletvekilleri, cumhuriyetin kurucu iradesi, dini siyasete alet etmeyen, halkın manevi ihtiyaçlarını karşılayan ama devleti şeri kurallara göre değil hukuk devleti ilkesiyle yöneten bir anlayışla Diyaneti yapılandırmıştır. Ancak bugün geldiğimiz noktada, Diyanet, Atatürk'ün çizdiği bu rotadan ciddi bir şekilde sapmıştır; kurumsal yapısı siyasallaşmış, söylemleri toplumu ayırıştırma noktasına getiren bir hâl almış, kamu kaynaklarını şeffaflıktan uzak bir şekilde kullandığı iddiasıyla da güven sarsıcı bir hâl almıştır.

Bizim görevimiz, Diyaneti kurucu ilkelerine yani laiklik, liyakat ve şeffaflık esaslarına geri döndürmektir. Diyanet sadece bir inanç kurumunun değil aynı zamanda laik cumhuriyet rejiminin bir kurumu olmalıdır. Ancak son yıllarda Diyanet İşleri Başkanlığı ve Başkanı Ali Erbaş'ın eylemi ve söylemleri bu kurucu vizyonla ciddi bir çelişki içerisinde. Diyanet, Atatürk'ün çizdiği rotadan saparak laiklik ilkesine aykırı bir şekilde siyasallaşmış ve toplumu kutuplaştırıcı bir noktaya evrilmiştir maalesef. Öyle bir noktaya gelmiştir ki minbere kılıçla çıkıp insanlara gözdağı veren hatta ülkenin kurucu değerlerine üstü kapalı bir şekilde lanet okuyan, sürekli skandal sözlerle gündeme gelen bir Başkan Diyaneti yönetmektedir. Dolayısıyla da böyle bir Başkanın yönettiği kurum nasıl halkın vicdanına seslenecek? Böyle bir Başkanın yönettiği Diyanetin içinde de cami kürsülerinde sıcak siyasete girerek her gün siyasetçilere ayar veren, bu yüzden de toplumun nefretini kazanan, sosyal medya fenomeni olmaya hevesli din görevlilerimizin söylemleriyle mi olacak? "Annenizin diz kapağına fazla bakmayın, hâllenirsiniz." diye vaaz veren şeyh bozuntularıyla mı olacak? "Kadın kocasından dayak yiyorsa Allah'a şükretmelidir, Allah 'Dövün.' diyorsa vardır bir hikmeti." diyen, "6 yaşındaki çocuk evlenebilir." diyen alçak zihniyetle mi olacak bu iş? Eğer biz çocuklarımızın dinle ilişkisini önemsiyorsak; çocuklarımızın, gençlerimizin dinden uzaklaşmasını dert ediyorsak başkalarının dinle ilgili bir şey söylemesine gerek yok, en çok zarar dinle ilgili bu tür konuşmalardan geliyor, asıl zarar din adına konuşan bu insanlardan geliyor, asıl zarar din adına iş gören bu tiplerden geliyor. Gerçekten ciddi sıkıntıdır bu. Ve Türkiye'de öyle bir grup oluştu ki maalesef, tasavvuftaki anlamından çok uzak bir şekilde, dinimizin temel ilkelerinden çok uzak tarikat yapıları maalesef cirit atıyor. "Ancak sana kulluk ederiz ve senden yardım isteriz." diye temel bir düsturu olan ve bu düsturu beş vakit namazda defalarca tekrar edilmesini isteyen bir dinde müritlerinden koşulsuz sadakat bekleyen tarikat şeyhlerinin yeri olabilir mi değerli milletvekilleri? Ama o kadar çoklar ki sürekli çoğalıyorlar hem de cesaretle çok konuşuyorlar. İsrafa ve şatafata düşkünlüğüyle Diyaneti, dolayısıyla dinimizi sürekli tartışma konusu hâline getiren Ali Erbaş varken Türkiye'de siz başka suçlu aramayın. Hele hele biri var ki akıllara zarar; müfredatın her yerine, olur olmaz her yerine din bilgisini sokuşturarak dindar nesiller yetiştireceğini zanneden ancak işin sonunda hem bilgisiz hem dinsiz nesiller yetişmesine sebep olacak olan Yusuf Tekin varken suç başka yerde aramaya hiç gerek yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, üzerinde konuşmak üzere kürsüye çıktığım 2'nci maddeye bakıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

2'nci maddeye baktığımızda, Kur'an meallerini Din İşleri Yüksek Kurulunun denetimine bırakan ve sakıncalı görülen çevirileri mahkeme yoluyla toplatma ve imha ettirmeye imkân tanıyan bir düzenleme bu. Ancak acı bir gerçek var ki toplumumuz dinî bilgileri İslam'ın ana kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'in meallerinden değil de özellikle sosyal medya ortamlarında kendilerini dinî lider olarak adlandıran, çakarlı arabalarla fink atıp halkın saf dinî duygularını istismar ederek servetlerine servet katan soytarılarardan öğrenmekte. Asıl bunları kontrol altına alıyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önermeleri aykırılık sırasına göre işleme koyacağım.

Aynı mahiyetteki önermeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Elif Esen

Necmettin Çalışkan

Mersin

İstanbul

Hatay

Selçuk Özdağ

Mehmet Karaman

Muğla

Samsun

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Yılmaz Hun

Ali Bozan

Mardin

İğdır

Mersin

Onur Düşünmez

Dilan Kunt Ayan

Ömer Öcalan

Hakkâri

Şanlıurfa

Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önermelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeler üzerinde ilk konuşmacı Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz yıl hac organizasyonunda yaşanan bazı sorunlarla ilgili olarak bu kürsüde 2 kere konuşma yapmış, bir basın toplantısı düzenlemiş, bir de soru önergesi vermiştim ancak Diyanet uzunca bir süre bunların hiçbirine cevap vermediğinde Plan ve Bütçe Komisyonunda şöyle demiştim: Yaklaşık kırk beş yıldır her cuma sizi dinliyoruz ama siz bizi bir kere bile dinlemediniz.

Şimdi Burhan İşliyen Hoca burada, mecburen bizi dinliyor, ben de böyle belli başlı konulara hızlıca değinmek istiyorum. Bunlara değinirken de Burhan İşliyen Hocanın şahsına dair hüsnüniyetimizi ve bu sorunları birinci dereceden ele alacağına dair inancımızı ifade ederek söylemek istiyorum.

Belli başlı tespitlere geçmeden önce, bu yıl ilk defa düzenlenen Ankara İslam Sanatları Fuarı'nın çok başarılı bir organizasyon olduğunu, ilk kez düzenlenmiş olmasına rağmen gerek katılım gerek dizayn gerekse de sonuçları itibarıyla başarılı bulunduğunu ifade etmek istiyorum. İnşallah, önümüzdeki yıllarda bu fuar kendini geliştirerek ve özellikle İslam sanatlarına ilgi duyan sanatçıları merkezine alarak büyüyecektir.

Bazen Diyanetin hutbeleri eleştiriliyor; bizim de geçmişte doğrusu Diyanetin hutbelerini hayata değinmemek, toplumsal sorunlara ve çürümeye dokunmamak boyutuyla eleştirdiğimiz oluyordu ama yakın zamanda, özellikle son birkaç aydır Diyanet hutbelerinde toplumsal sorunların ifade ediliyor olmasını da kıymetli bulunduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Yine bir hac sezonundayız; Diyanet kendi vazifesini yapmaya çalıştı, Türk Hava Yolları en pahalı biletleri sattı, orada en iyi oteller kiralandı. Dünyada en pahalı hac organizasyonunu yapıyoruz ama maalesef bu yıl da hac vizesi olmadan Türkiye'den çıkışlar engellenmedi, oysa İçişleri ve Dışişleri Bakanlığı bunu birlikte engellemeliydi. Hac vizesi olmadan Türkiye'den çıkış yapan hacıların başına neler geleceğini bir kez daha hep birlikte maalesef yaşayıp göreceğiz.

Kıymetli Hocam, işimiz gereği sürekli geziyoruz. Bugüne kadar ben cuma günü cami çıkışında yardım kutusunun önünde makbuz veren 10 kişiyi görmedim desem herhâlde ne mübalağa etmiş olurum ne de yalan söylemiş olurum. Her zaman orada bir sergi olur, bir kutu olur, insanlar da yardım eder fakat basit bir makbuz olsa ve bu makbuz sonucu insanlar verdiğinin kayda geçtiği kanaatine erse iyi olmaz mı? Diyelim ki ben az sayıda görmüş olayım ama bu bir kurala dönüşse ve Fatih Camisi örneğinde olduğu gibi o makbuzsuz para toplayanlar zimmetine para geçirmiş olmaktan dolayı yargılanmasa bu iyi olmaz mı yani bunun bir kural ve kaideye dönüşmesi gerekmez mi?

Az sonra söyleyeceğim konuyu, doğrusu, zihnimde 10 kere kurgulamaya çalıştım, sonra birkaç kişiye danıştım ama bir çıkış yolu bulamadım. O yüzden şimdi size en ham hâliyle söyleyeceğim. Ben devletin dinî alana müdahalesine karşı olan birisiyim, dinî alanın sivil kalması gerektiğine inanan birisiyim, Diyanetin de vazifesinin dinî alanlara müdahale olarak tanımlanmasına karşıyım ama karşımızda koca bir sorun var, o da bidat, hurafe ve sapkınlıktan beslenen birtakım yapılar. Mesela, Kıymetli Hocam, bir zat çıkıp "Ben buraya şeyhimin ölmediğini ilan etmek, onun kabrişerifinden tasarrufunun devam ettiğini söylemek üzere geldim." dediğinde Diyanetin en basit hâliyle buna bir ilmî reddiye yayınlaması gerekmez mi? Yani bu sorun FETÖ örneğinde olduğu gibi nereye gelip dayandığında -işte, Peygamberler Efendimiz, malumunuz, birtakım olimpiyatlara katılıyordu vesaire- MGK'nin gündemine girdiğinde mi gündeminize gelecek yoksa Diyanet buna önden birtakım tedbirler almalı mı? Hocam, YouTube'a girin, TikTok'a da girin; canlı yayın yapan mehdi hazretlerini göreceksiniz -sayısı da 1 değil 3 var, 5 var, 10 var- takipçileri de var. Peki, bu mehdi hazretlerinin durumuna ilişkin Diyanetin bir tutum alması gerekmez mi? Yani biz ne zaman, bu insanlar tamamen kriminal bir vaka olduğunda mı ilgileneceğiz? Yoksa Diyanetin askeri yok, polisi yok, jandarması yok, kendi alanlarına dikkat etsin ama bu sorunlar hangi aşamaya geldiğinde biz ilgileneceğiz? Dinî duyguların istismarıyla holdingleşmiş yapılar var. Birisi vefat ediyor -Allah rahmet eylesin- geride kalanlar canlı canlı kameraların önünde mal paylaşım kavgasına giriyor ve bunun insanları dinden nasıl uzaklaştırdığını hepimiz sahada birlikte görüyoruz. Diyanetin bu tip olaylar karşısında ilmî bir tutum koyması, bunlara reddiye yayınlaması, hutbelerinde bunlara değinmesi gerekmez mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamlı) - Şimdi, bir başka İslami yapılanmayla ilgili operasyon ihtimalinden bahsediliyor. Peki, bu bir günde mi buraya geldi? Bugüne kadar bu yapıyla ilgili sorunlar var ise -vardır demiyorum- Diyanet niçin tutumunu kamuoyuna mal etmemiştir? Cinsel saldırı suçları her yerde olabilir, her yerde olabilir ama bir Bursa örneği var; herifin birisi bütün müritlerine mütemadiyen cinsel saldırıda bulunmuş ve bu konuda aldığı ceza Yargıtayda kesinleşmiş. Peki, hepimizin aldığı nefesten haberdar olan devletimizin istihbaratı gibi Diyaneti de bütün müritlerine düzenli olarak cinsel saldırıda bulunan bu zat hakkında Bursa'da o güne kadar niçin bir şey söylememiş? Yani Diyanet bu tip konularda ne zaman, nasıl, nerede devreye girecek? Doğrusu bu hususların biraz daha detaylı olarak konuşulmasında fayda görüyorum.

Teşekkür ederim. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, Değerli Genel Kurul; ekranları başında bizi izleyen tüm halkımızı en derin duygularla selamlıyorum.

Bu hafta içerisinde Meclisteki görüşmeler, Mecliste yaşanan trafik bizim açımızdan çok önemlidir. Yeni bir sürecin başladığını Meclis Başkanımız belirtiyor, sorumluluğun artık Mecliste olduğunu belirtiyor; tarihi bir söylemdir, kıymetlidir, yüz yıllık meselenin çözümü için Meclis aktif bir rol oynayacak. Tabii ki uzun süredir inisiyatifler alınmıştır, herkes bu süreçle ilgili fikirlerini beyan etmiştir, Türkmen Beyi de fikrini beyan etmiştir; barıştan, kardeşlikten, çözümden, yeni sürecin nasıl inşa edileceğinden bahsetmiştir; kıymet veriyoruz, değer biçiyoruz. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan inisiyatif almıştır, "En büyük projem bu olacaktır." demiştir, bu da bizim açımızdan kıymetlidir. Tabii ki en büyük proje büyük barıştır, yüz yıllık barıştır; bu toplumun tamamını birleştirmektir, tüm farklılıkları bir araya getirmektir. Tabii ki ana muhalefet de Sayın Özgür Özel de bu sürece destek olacağını belirtmiştir, biz buna da anlam biçiyoruz. Tabii ki bir damar da vardır, barışın karşısında direnen, "Barış olmaz." diyenler de var; onları da anlayışla karşılıyoruz, onların da hassasiyetini göz önünde bulundurmalıyız ve bu yolda yürümeye devam etmeliyiz.

Değerli halkımız, bilirsiniz, 2015'ten sonra çok ağır bir süreci yaşadık, o süreçte Taybet İnan'ın -bir anne- cenazesi yedi gün sokakta kaldı. Aile cenazenin hayvanlar tarafından tahrip olmaması için, cenazenin zarar görmemesi için yedi gün gece gündüz nöbet tuttu. Oğlu Mehmet İnan açıklama yapıyor: "Biz barışı destekliyoruz; acı çekmemize rağmen, büyük problemler yaşamamıza rağmen bu sürecin arkasında duruyoruz." Bunlar kıymetli şeylerdir, anlamlı şeylerdir.

Cemile Çağırğa 10 yaşındaydı; 2015 sürecinde Cizre'de, çatışmalarda yaşamını yitirdi. Aynı annenin bir çocuğu da yaşamını yitirmişti, "Bu çocuklarım kucağımda yaşamını yitirmişti." demişti. Cemile on bir gün buzdolabında kalmıştı, sokağa çıkma yasakları vardı, cenazesi buzdolabında on bir gün muhafaza edilmişti. Cemile'nin annesi Emine ana da "Biz bu süreci destekliyoruz. Büyük acılar, büyük problemler yaşamamıza rağmen bu süreç barışla noktalanmalıdır." diyor. Bunların hepsi kıymetli şeylerdir, anlamlı şeylerdir.

Biz bu süreci örgütleyiyoruz, bu süreç için çalışıyoruz, çalışmaya da devam edeceğiz. Belirttiğimiz gibi, tehlikeli bir damar var; manipülasyon yapıyor, nobran bir dil kullanıyor, racon kesiyor, zaman zaman küfürler de ediyor. Tabii ki bunların çok da iyi karşılanacak tarafı yoktur ama bu barışın onlara da faydası var, çözümün onlara da faydası var; diyalogun herkese faydası vardır. Kırk bir yıldır devam eden çatışma zemininin, şiddet zemininin bir tarafta tutulmasının, tasfiye edilmesinin, yerine çözümün konuşulmasının kime zararı olabilir? Fikirlerin konuşulmasının kime zararı olabilir? Demokrasinin kime zararı olabilir? Farklı dillerin, farklı inançların kime zararı olabilir? Hiç kimseye zararı yoktur. Meclis Başkanı Sayın Kurtulmuş da bahsetmişti, 2 trilyon dolar hem maddi hem manevi bu ülkeye bedeli vardır. Tabii ki zorlu bir süreçtir, anlıyoruz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sebebi kim, sebebi? Sebebi kim?

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Yaşamını yitiren insanlar da vardır, binlerce insan yaşamını yitirmiştir; ben ayırım yapmıyorum, can candır, hepsi bu ülkenin evladıdır.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Kim vurdu? Kim vurdu, kim? Açıklasana!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Bu, kardeş kavgasıdır. Bu kardeş kavgasını durdurmak bu Meclisin görevidir.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Utanmadan konuşuyorsun!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - İnisiyatif alınmıştır.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - 50 bin kişinin canını alıyorsunuz, şehit ediyorsunuz; utanmadan çıkmış konuşuyorsunuz Meclisin kürsüsünden!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Bu inisiyatifin karşısında durmamak lazım, barışı savunmak lazım, çözümü savunmak lazım.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ayıptır be!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Buradan siyaset üretilmez, buradan siyaset çıkmaz. Sizin evlatlarınız belki rahattır ama bu ülkenin evlatları yaşamını yitirdi, bu ülke bedel ödüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım.

Buyurun.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Bu ülkenin evlatları yaşamını yitiriyor. Burada siyaset mi yarıştıralım, kimin kanı daha kırmızıdır mı diyelim? Bunlar yanlış şeylerdir. Anlıyoruz, söyleyecek çok şeyiniz yok. Buradan belki bir damar oluştururuz, siyaset üretiriz deriz; bunun size de faydası yok. Bu toplumun, 85 milyon insanın bu sürece dört elle sarılması gerekiyor. Binlerce insan yaşamını yitirmiş, bir kişi daha eklenmesin bu yaşam yitirmeye. Biz bu sürecin arkasındayız, yanındayız, içindeyiz. Dört elle sarılıyoruz barışa, özgürlüğe, kardeşliğe; çözüme aşkla sarılıyoruz ve amaca ulaşması için de çalışmamızı yürüteceğiz, tüm halkımızla da bu süreci örgütlemeye devam edeceğiz.

Tekrardan ekranları başında bulunan tüm halkımızı en derin duygularla selamlıyorum.

Herkese iyi akşamlar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 3- 633 sayılı Kanunda bulunan 7 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentleri, (ç) bendinin (1) numaralı alt bendi ile (f) bendinin (11) ve (13) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"3) Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve kampları, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları ve benzeri yerlerde işbirliği esasına göre manevi danışmanlık ve din hizmetleri sunmak.

4) Yazılı, görsel, işitsel ve dijital medya vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak."

"6) Göçmen, engelli, bağımlı, afetzedede gibi desteğe muhtaç kesimlere yönelik manevi danışmanlık hizmetleri yürütmek."

"8) Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak, vekâletle kurban organizasyonu gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bu kapsamdaki hizmet ve faaliyetlerini denetlemek.

9) İhtiyaç duyulan yerlerde okuma salonu, aile ve dinî rehberlik merkezi, gençlik çalışmaları merkezi ve benzeri yerler açmak ve bunlarla ilgili işleri yürütmek."

"1) Toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla gerçek ve elektronik ortamda basılı, sesli, görüntülü eserler ile Türk İslam Sanatlarını geliştirmeye, tanıtmaya yönelik eserler hazırlamak, hazırlatmak, bunları inceleyerek yayımlamak, süreli yayınlar yapmak ve gerektiğinde ücretsiz yayın dağıtmak, dinî bakımdan daha teferruatlı incelenmesi gereken eserleri Din İşleri Yüksek Kurulunun olumlu görüşünü aldıktan sonra yayımlamak, kütüphane açmak."

"11) Başkanlıkça düzenlenen yardım kampanyalarını organize etmek, cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek."

"13) Başkanlık tarafından yönetilen cami, mescit ve Kur'an kurslarının müştemilatındaki yerlerin kiralanması, işletilmesi veya işlettirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek."

Veli Ağbaba
Malatya
Cevdet Akay
Karabük
Aysu Bankoğlu
Bartın

Ahmet Vehbi Bakırloğlu
Manisa
Mühip Kanko
Kocaeli

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Özgür Karabat
İstanbul
Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Malatya Milletvekili Veli Ağbaba.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Maalesef, Malatya'yla ilgili son dönemde konuşmaya çıktığımda hep ilk söz "Geçmiş olsun Malatya." diyorum. Bugün de Malatya'mız büyük felaketle karşı karşıya kaldı maalesef, çok büyük bir sel oldu Malatya'da. Biliyorsunuz, Malatya'da ve bölgemizde 6 Şubat depremi yaşandı, ardından 12 Nisan don felaketi yaşandı, bugün de 28 Mayıs sel felaketi var. Hakikaten durum çok ciddi arkadaşlar, durum çok ciddi. Şöyle resimde de göstereyim size; Malatya'da birçok merkez, çevre yolu, diğer bölgeler, alt geçitler; hepsini su basmış durumda ve maalesef birçok araç selin altında kalmış. Biraz önce bir mimar arkadaşımız aradı, ağlamaklı sesle "Depremi yaşadık, evimizi kaybettik; şimdi sel yaşıyoruz, aracımı kaybettim. Maalesef ne yapacağımızı şaşırmış durumdayız. Kent âdeta yönetilmiyor." diyor. Buradan da söylüyorum: Maalesef kent âdeta yönetilemiyor hâlâ. Depremden beri normalleşme yaşanabilmiş değil. Gelin, Malatya'da, caddelerde arabanızı kullanın; maalesef arabalarla böyle, köy yolunda mısınız, Malatya şehir merkezinde misiniz bilemezsiniz.

Değerli arkadaşlar, bakın, Malatya'nın en prestijli caddeleri... Birçoğunuz duymuşsunuzdur; tarım arazilerinin yoğun olduğu, sonradan imara açılan Bostanbaşı bölgesi, bizim "prestijli" dediğimiz yerlerden, bölgelerden biri. Oradaki Yüzakı Bulvarı - hemen karşısında bir büyük park yapıldı- yeni Yeşilyurt yolu, Tecde yolu; bunların hepsi yeni yerleşime açılmış ve çok inşaat var, bunların tamamını sel bastı. AVM'nin yanındaki dükkânları sel bastı, iş yerlerini sel bastı, araçlar selin içerisinde kaldı ama kent maalesef yönetilemiyor. Depremden iki yıl geçmiş, yerel seçim üzerinden de bir yıl iki ay geçmiş ama bunu gören yok, bunu bilen yok, bundan anlayan yok. Tek yaptıkları şey maalesef, TOKİ'nin yapmış olduğu inşaatlarla övünmek.

Değerli arkadaşlar, Malatya'daki yerel yönetimler, bırakın sınıfı geçmeyi, maalesef çakıldılar. Onlar çakıldı ama bedel ödeyen Malatyalı fakir fukara oluyor. Esnaf depremden beri konteynerde. Konteynerleri su basmış, dükkânları su basmış, evleri su basmış, araçlar suyun altında kalmış; maalesef kentte müdahale eden, tedbir alan kimse yok. Arkadaşlar, meteoroloji diye bir şey var, bunun böyle olacağı... Onu da söyleyeyim: Meteoroloji Bölge Müdürü bizim bütün itirazlarımıza rağmen başka bir ile kaydırdı. Ya, yağmurun yağacağı, yağışın olacağı üç gün önceden, dört gün önceden belli. Kardeşim, tedbir alsana; sen ne işe yarıyorsun, sen ne işe yarıyorsun? Yani hakikaten şehirde yaşayan birisi olarak içim acıyor. Malatya şehri âdeta yönetilemiyor, Malatya şehri maalesef kötü durumda.

Değerli arkadaşlar, şimdi, biliyorsunuz; Malatya, Adıyaman, Hatay, Maraş, Antep'in Nurdağı ve İslâhiye ilçelerinde, tüm ısrarlarımıza rağmen, 2022'de cirosu 2,5 milyon ve altı olan iş yerleri mücbir sebep kapsamına alındı; 2,5 milyon. Değerli arkadaşlar, 2,5 milyonun bir kıymeti kalmadı. 2,5 milyon dediğiniz ne? Bir bakkal bile 2,5 milyon ciro yapıyor. Şimdi, bu, 31 Mayıs'ta sona eriyor. Buradan, varsa vicdanları, AK PARTİ'lilere, AK PARTİ'ye, Hükûmete seslenmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, mücbir sebep ne için ilan edildi? Deprem olduğu için. Peki, hayat normalleşti mi? İş yerine kavuşan bir esnaf var mı? Hâlen 3 binin üzerinde esnafımız sıftah etmeden konteyner kentlerde yaşamını sürdürmeye çalışıyor. Şimdi, siz bu mücbir sebebi de sona erdirirseniz vergisini, SSK'sini, BAĞ-KUR primlerini bu insanlar nasıl ödeyecek? Arkadaşlar, depremin üzerine bir de don felaketi yaşandı, don felaketi. Bakın, cumartesi günü Tarım Komisyonu Malatya'ya gidecek, orada göreceksiniz, yemeye ürün yok, yemeye; bir ağaçta bir tane kayısı yok, bir tane badem yok, bir tane ceviz yok, erik yok, kiraz yok. Değerli arkadaşlar, Malatya yerle bir olmuş ve maalesef mücbir sebep 31 Mayıs'ta sona eriyor. Buradan bir kez daha haykırıyorum: Hem depremi yaşamış hem donu yaşamış, bugün de sel felaketini yaşamış Malatya ve deprem bölgesinde mücbir sebebi uzatın, sizden rica ediyorum, lütfen. Bu siyasi bir konu değil, bu ekmek meselesi. Lütfen, bu mücbir sebebi uzatın, uzatın, uzatın. Değerli arkadaşlar, esnaf sizin gözünüzün içine bakıyor.

Değerli arkadaşlar, Kurban Bayramı yaklaşıyor. Maalesef -dün de konuştum- artık bir emeklinin 14.469 TL'yle kurban alabilmesi mümkün değil. Değerli arkadaşlar, emekli eskiden koç alıyordu, şimdi koçun boynuzunu alamaz. Şimdi, AK PARTİ'li arkadaşlar sık sık "Almanya, Avrupa bizi kısıyor." diyor; vallahi buna katılıyorum, Avrupa bizi kısıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bakın, Ali Erbaş'ın Diyaneti... Yurt dışında yaşayan bir vatandaş kurban parası olarak 5.400 lira ödeyecek, yurt içinde 13 bin TL. Aynı şey Kızılay için de geçerli. Kızılay yurt içinde 13.250 TL'ye kurban başışı alıyor, yurt dışında ne kadar alıyor? 5.250 TL. Almanya bizi kısıyor, arkadaşlar, Almanya bizi kısıyor. Değerli arkadaşlar, bakın, maalesef bu memlekette, bizim ülkemizde kurban çok daha pahalı. Peki, neden? Almanya'daki asgari ücret de bizim 4 katımız arkadaşlar. Bu memleketin fakirine, fukarasına sevap işlemeyi bile pahalı yaptınız arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Avrupa'daki Müslümanlar Türkiye'deki Müslümanlardan daha ucuza kurban kesiyor; hayat pahalı, sevap bile pahalı burada, sevap bile pahalı arkadaşlar. Maalesef, millete Kurban Bayramı'nı kutlatmıyorsunuz ve ülkeyi yönetemiyorsunuz.

Bu duygularla Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Adnan Şefik Çirkin
Hatay

Yüksel Arslan
Ankara

Rıdvan Uz
Çanakkale

Burhanettin Kocamaz
Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 3'üncü maddesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlarım.

Teklifin 3'üncü maddesiyle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararına istinaden Din, Eğitim ve Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüklerinin görevlerinde değişiklik yapılıyor. Maddeyle ayrıca, öğrenci yurtlarında, gençlik kamplarında, eğitim, sosyal hizmet ve ceza infaz kurumlarında, sağlık kuruluşlarında manevi danışmanlık ve din hizmetinin yaygınlaştırılması planlanıyor. Fikirde kulağa hoş gelen ancak uygulamada sorun yaratacak bir düzenleme için, belirtilen kurumlarda hizmet verecek personelin ilahiyat veya imam-hatip mezunu olmasını yeterli bulmuyoruz. Tıpkı öğretmenler gibi mesleki yeterliliğin dışında bu hizmeti verecek personellerin de yeterli düzeyde genel kültür, pedagojik formasyon, psikolojik danışmanlık ve sosyal hizmet bilgisi gibi kriterleri de taşıması gerektiğine inanıyoruz; aksi takdirde bu durum suistimallere yol açacaktır.

Değerli milletvekilleri, demokrasinin gereği olarak bizler millet adına elbette hesap soracak ve denetim yapacağız. İktidar olarak sizler ve devletin kurumları da millete hesap vermekle mükellefsiniz. Bu yıl 130 milyar lira bütçeyle 6 bakanlığa fark atan Diyanet İşlerinin Başkanı bütçe görüşmelerinde ne yazık ki yoktu, Komisyona da gelmedi. Bugün Diyanet İşleri Başkanlığını ilgilendiren maddeleri görüşüyoruz, bakıyoruz, Genel Kurulda kendilerini göremiyoruz. Bu durum hem hukuki hem de siyasi bir sorumsuzluktur, millî iradeyi yok saymaktır. Zannediyoruz ki son on yıldır bütçedeki payıyla rekor kıran kurumun başkanı lüks otel çıkarmalarından, tasarruf paketini delen makam arabası sevdasından, yüksek harcamalardan ve başkanlık bünyesinde istihdam edilen sayıları 143 bine ulaşan personelden bahsedilsin istemediği için Meclise bir türlü teşrif etmiyor. Diyanet, yedi yıldır kendi müfettişleri ile Cumhurbaşkanının görevlendirdiği denetim elemanları tarafından denetleniyor. Madem öyle, Sayıştay gibi denetim kurumları niçin var? Ne işe yarar? Hac ve umre faaliyetleriyle ilgili işlemleri ve harcamaları Sayıştay denetiminden kaçırarak, Meclisten gizleyerek hangi kamu yararını gözetiyorsunuz? Hac ve umre gibi organizasyonlar bağımsız denetim kapsamında olmazsa kaynakların doğru kullanıldığından biz nasıl emin olacağız? Sayıştay toplumun ortak çıkarlarını korumak için var. Teklifin aksine, kamu kaynaklarının etkin ve adil bir şekilde kullanılması için Sayıştayın korunması, denetim kapsamının ve etkinliğinin artırılması gerekiyor. Kimse yanlış anlamasın, Diyanet İşlerinin güçlü olmasını mutlak surette en çok biz isteriz. İYİ Parti olarak bizlerin itirazı, Diyanet İşlerinin şeffaflıktan uzak, hesap vermekten kaçan bir yapıyla yönetilmesinedir; keyfî muafiyetlerle donatılmış bir kuruma dönüştürülmesine, siyasi mekanizmaların uygulamalarına sonuna kadar kapı aralamasınadır.

Atatürk'ün kurduğu Diyanet İşleri Başkanlığının her defasında Atatürk'ü anmaktan imtina etmesi nedir? İnancı ve kul hakkından bahseden bir kurumun liyakati ve ehliyeti esas almadan mülakat rezaletine, torpil ve adam kayırmacılığına devam etmesi nedir? "Dindar nesil yetiştireceğiz." derken ateist, deist yetiştirmeye başladınız. Bugün, kendini Müslüman hissetmeyenlerin, özellikle gençlerin sayısında büyük bir artış var. Bunlar, bizlere Diyanetin etkinliğini ve fonksiyonunu sorgulatan şeylerdir. Gelin, burada, Genel Kurulda bunların hepsini düzeltelim. Nasıl olsa torba büyük. Bu sakat düşünceleri değiştirerek, hazırladığımız önergelerde ne varsa görüşerek kabul edelim. Aksi hâlde, haramla abat olanın kahriyle berbat olacağı kaçınılmaz olacaktır.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü madde üzerinde 3'ü aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen
Mersin

Mehmet Karaman
Samsun

Elif Esen
İstanbul

Selçuk Özdağ
Muğla

Necmettin Çalışkan
Hatay

Haydar Altıntaş
İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Yılmaz Hun

Ali Bozan

Mardin
Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa
Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Iğdır

Mersin
Onur Düşünmez
Hakkâri

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa
Cavit Arı
Antalya

Cevdet Akay
Karabük
Mühip Kanko
Kocaeli

Aysu Bankoğlu
Bartın
Özgür Karabat
İstanbul
Barış Bektaş
Konya

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İzmir Milletvekili Haydar Altıntaş.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dün, 27 Mayıs, Türkiye Cumhuriyeti'nde demokrasiye kastedilen bir ihtilalin yıl dönümüydü. Türk milleti bu ihtilalden büyük, derin yaralar, derin acılar alarak çıktı. 26 Mayıs 1960 günü bu sıralarda 421 Demokrat Parti milletvekili Türk milleti adına yasama görevini ifa etmekteyken 27 Mayıs gecesi -adına ne söylenirse söylensin- uzun süre gizli gizli, sinsice yaptıkları bir hazırlıkla ve etraflarına kattıkları birtakım sivil ayaklarıyla ve birtakım politikacıları da yanlarına alarak adına "Millî Birlik Komitesi" denilen bir cunta hareketi bir ihtilal gerçekleştirerek o günün Hükümetini ve bütün milletvekillerini apar topar aldı, götürdü ve bunları Yassıada'da bir yere koydu. Hemen arkasından Yassıada mahkemeleri görülmeye başlandı, ne yazık ki bu mahkemeler esnasında bu cunta hareketini yapanlara "devrimci" bu cuntanın ortaya koyduğu harekete de "devrim" deme hastalığı başladı. Türkiye yirmi yıl, devrimci cuntanın ortaya koyduğu ihtilal hareketine de "devrim" diyerek bununla oyalandı ve yaptıkları işlemin sonunda 27 Mayıs tarihini bayram olarak ilan ettiler. 27 Mayıs bizim şahsımızda bir matem günü, ihtilalcilerin ve cuntacıların şahsında ise bayram günüydü. Dolayısıyla siyasette kutuplaşma da bu dönemde alabildiğine hızlandı ve şimdi de doruk noktasına erişmiş bulunmaktadır. İhtilale muhatap olduğu gün Adnan Menderes 62, Fatin Rüştü Zorlu 51, Hasan Polatkan 45 yaşındaydı. Yassıada duruşmaları on bir ay sürdü, on bir ayın sonunda "Sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor." diyen hâkimler kararlarını açıkladılar; 15 idam, 31 müebbet ve gerisi de muhtelif cezalara çarptırıldı. Başta İngiltere Kraliçesi olmak üzere, bütün dış dünyadan yapılan "Bu devlet adamlarını asmayın." itirazına rağmen alalecele 15 Eylül 1961'de, kararların açıklanmasından bir gün sonra idam cezaları infaz edildi. O gün rahatsızlığı sebebiyle idam edilemeyen Adnan Menderes bir gün sonra idam sehpasına götürülürken kendisine hayâsızca prostat muayenesi yapılmaktan bile geri durulmadı. Dolayısıyla cezalar infaz edildikten sonra, bu katliama maruz kalan insanların evlerinin kapılarına infaz ilanları yapıştırıldı. Adnan Menderes ve arkadaşlarının idam edildiği ipin parası bile kendilerinden istendi. Dolayısıyla bu iş, Türk milletin bağına derin yaralar meydana getirmiş ve ayrıca dezenformasyonun dik âlâsı uygulanarak Demokrat Partili siyasetçilerin 7 uçak dolusu altınla yurt dışına kaçmak üzereyken Eskişehir'de yakalandıkları ve bazı gençleri öldürerek kıyım makinelerinde kıyıp buz dolaplarında sakladıkları iddia edilecek kadar şeni iddialar ve iftiralara atılmaya devam edilmiş. İşte, bu tarihte, burada yapılan yargılamaların sonunda asılan devlet idi, yargılanan milletin hakimiyetiydi; dipçik ve postal darbeleri altında ezilen de Türk milletiydi.

Bu iktidarın suçu neydi? Atatürk döneminde yarım kalan işlemlerin devamı için -yol yok, su yok, okul yok, hastane yok, postane yok- yarısı aç, yarısı susuz, yarısı sefil milleti medeniyetle karşı karşıya getirmektir. Bu hareketin sahipleri yapılan her şeye rağmen millete hiçbir zaman için küsmeyerek "Demokrasi aksamam." diye ihtilalin arkasından yapılan bir koalisyon hükümetinde Cumhuriyet Halk Partisiyle ortak hükümet kurdular ve bu ihtilal süreçlerinde -1960, 1971, 1980 ve 28 Şubatta bitmek tükenmek bilmeyerek her ihtilalin muhatapı da Demokrat Parti, Adalet Partisi ve Doğru Yol Partisi olarak- Türk demokrasisi ve Türk milleti uzun süre telafi edemeyeceği hadiselerle karşı karşıya kaldı ve bu işin acısını ve azabını çekmek durumundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Bu esnada, bu hareketi yürütenler millete hiç küsmedi, milleti arkasına alarak, milletin sorunlarını çözmek için var güçleriyle millet yolunda hizmet ettiler ancak bunun dışında politika yapanlar milleti karşılarına alarak millete karşı siyaset yaptılar.

Bugünkü iktidarımız da bir darbeye işbaşına geçmiş olmamasına rağmen şu anda milleti karşısına alarak millete karşı bir hareket sunmakta ve bu hareketin yanlış olduğunu herkese buradan ilan etmek zorundayız. 2021 yılında, bütün bunlardan sonra Yassıada'ya "Demokrasi ve Özgürlük Adası" denilerek hatıralar beton altına gömüldü ve orada "Katre Island" diye bir otel meydana getirildi.

14 Mayısı demokrasi bayramı olarak kutlayalım diye verdiğimiz kanun teklifi de Mecliste beklemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Adnan Menderes'in idam sehpasında son sözü şu olmuştur: "Hayata veda etmek üzere olduğum şu son dakikada hiç pişman değilim, kimseden şikâyet etmiyorum, yeter ki ülkem ve milletim sağ olsun. Çocuklarıma esenlikler diliyorum."

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Allah rahmet eylesin.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Mersin Milletvekili Ali Bozan.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ağabeyimiz, yoldaşımız, barışın elçisi sevgili Sırrı Süreyya Önder'i rahmetle, minnetle anmak istiyorum ve onun taziyesinde Adıyaman'da şahit olduğum bir diyalogu, bir sohbeti anlatmak istiyorum. Taziye için Adıyaman'dayız, taziyenin 3'üncü günü. Taziye boyunca, sabahtan akşama kadar, taziye, başsağlığına gelen hemşehrilerimize, yurttaşlarımıza hizmet eden bir kardeşimiz, bir Adıyamanlı hemşehrimiz taziye evinin girişinde oturuyor. O esnada bir genç geliyor yanına "Ağabey, çok yorulunuz, elinize, emeğinize sağlık, üç gündür ayaktasınız." diyor. O taziye, başsağlığına gelen hemşehrilerimize hizmet eden diğer hemşehrimiz ise şunu söylüyor: "Olur mu öyle şey, seve seve yaptık. Keşke Sırrı ağabey için elimizden gelen başka bir şey olsaydı da onu yapsaydık." Sonrasında bilirsiniz, Sırrı ağabey birçok insana dokundu, birçok insana faydası oldu. Herkesin Sırrı ağabeyle çok güzel anıları vardı. O esnada, işte, üç gün boyunca oradaki hemşehrilerimize hizmet eden arkadaşımız da anlatıyor, "Sırrı ağabeyle bir anımı paylaşacağım." diyor. "Eşim ağır hastaydı, Adıyaman'da doktor doktor, hastane hastane gezdik, çare bulamadık; çıktık gittik Ankara'ya. Ankara'da yine hastane hastane, doktor doktor gezdik ve durumun çok kritik olduğu, beyinde tümör olduğu söylendi. 'Ameliyat olması gerekiyor, ameliyattan da şansı yüzde 10.' dedi. Ne yapacağımı bilemedim. Kimsem yok, Ankara'da kimseyi tanımam; yer bilmem, yurt bilmem ve aklıma Sırrı ağabey geldi, hemşehrımız geldi, dünya görüşlerimiz farklı ama yanına gidersem beni çaresiz bırakmaz." diyor ve çıkıp Meclise, rahmetli Sırrı ağabeyin yanına geliyor. Sırrı ağabeyin odasında oturuyor, hâl hatır soruyorlar, dertleşiyorlar, derdini anlatıyor Sırrı ağabeye. Sırrı ağabey diyor ki: "Sen ta Adıyaman'dan buraya kadar kalkıp gelmişsen, Meclise gelmişsen bu Mecliste bulunan her milletvekilinin görevi senin derdine derman olmak. Eğer bugün ben senin derdine derman olamazsam bu benim ayıbımdır. Eğer bugün bu Meclis senin derdine derman olamazsa bu Meclisin ayıbidir." Ve ayrılıyorlar, Sırrı ağabey, hemşehrimizin telefon numarasını alıyor, hemşehrımız hastaneye gidiyor ve diyor ki: "İki saat sonra telefonum çaldı, arayan sevgili Sırrı Süreyya Önder'di, hastaneye gelmişti." Hangi katta, nerede olduğunu soruyor, gidiyor yanına. Yanına gittikten sonra aileyle görüşüyor, doktorla görüşüyor, tekrar hemşehrimizin yanına geliyor, diyor ki: "Sevgili hemşehrım, ablamızın durumu hiç iyi değil, durumu kritik, ameliyat olması gerekiyor ama ameliyat için ailenin rızasının alınması gerekiyor. Aile rızası olmadan ameliyata alamıyorlar." Yine, hemşehrımız diyor ki: "Ben kime nasıl anlatacağım durumun bu kadar kritik olduğunu?" Telefonu eline alıyor ve kızını arıyor ama kızına anlatmakta zorlanıyor. Bu esnada Sırrı Ağabey telefonu alıyor arkadaşımızın elinden ve kızına anlatmaya başlıyor, diyor ki: "Ablamızın durumu kritik, ameliyat olması gerekiyor. Durum sizin için çok zor ama ben de sizin bir kardeşinizim, bence ameliyat olsun." Telefondaki kız "Tamam, ameliyat olsun." diyor. Diğer kızını arıyorlar, o da ikna oluyor ve işte, o "medet" diye, "çare" diye, "derdine derman" diye Meclise sevgili Sırrı Süreyya Önder'in yanına gelen hemşehrimizin üzerindeki yük de kalkıyor. Ameliyata alınıyor, ameliyatı başarıyla geçiyor. Bunu o gence anlatıyor, diyor ki: "Şu an eşim çok şükür çok iyi, sağlığı yerinde ve biz bunu sevgili Sırrı Süreyya Önder'e borçluyuz."

Değerli arkadaşlar, bunu niye anlattım? Şundan kaynaklı, diyorum ki: İşte, o taziye evinde üç gün boyunca başsağlığına gelen yurttaşlara hizmet eden arkadaşımız ile o genç arasında geçen diyalogdan hepimiz bence feyzalalım, hepimiz bence bundan ilham alalım ve diyorum ki: İnsanlara dokunmak, insanların dertlerine derman olmak bizim elimizde, iktidarıyla muhalefetiyle hepimizin elinde. Sevgili Sırrı Ağabeyimizin dediği gibi, biz sana yardımcı olamazsak bu, bu Meclisin ayıbidir, hepimizin ayıbidir. Halka yardımcı olamazsak, halkın dertlerine derman olamazsak bu, milletvekili olarak hepimizin ayıbidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

ALİ BOZAN (Devamla) - Tamamlıyorum.

Biz milletvekilleri olarak, biz Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak halkı çaresiz bırakamayız, halkı çaresiz bırakmamalıyız. Gelin, hep birlikte halkın gerçek gündemlerine dönelim. Mesela, asgari ücrete ara zam yapılmasını hemen gündemimize alabiliriz, emeklilere yaşanabilir bir ücret için hep birlikte çalışabiliriz, onuncu yargı paketini hızlandırabiliriz; yine, toplumsal barışa amasız fakatsız tüm gücümüzle hizmet edebiliriz. Bu durum bu Meclisin elindedir, bu milletvekillerinin elindedir. Karar Meclisin, karar bizim, karar hepimizin.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Ağzına sağlık Ali Bey.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı Konya Milletvekili Barış Bektaş.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün size Konya'nın karşı karşıya olduğu su sorununu, artan kuraklığı ve hatta çölleşme tehlikesini anlatacağım. Yine, AKP iktidarının bu tehlikeye karşı bir formül üretmek yerine, ayağı yere basan adımlar atmak yerine yalnızca altı boş vaatlerle nasıl algı yarattığını gözler önüne sereceğim.

Konya Ovası susuzluktan kavruluyor, ülkenin tahıl ambarı iktidarın vurdumduymazlığı yüzünden çorak bir çöle dönüşüyor. Peki, ne yapıyorlar? Billboardlarda, köprülerde afişlerle Konyalıları "Suyu dikkatli kullanın, su tasarrufu yapın." diyorlar. Buradan sormak istiyorum: Getirmedığınız suyun neresinden tasarruf yapalım? Tamamlanamayan Mavi Tünel'in sorumluluğunu tasarruf sloganıyla Konyalıları kesmek mi istiyorsunuz? Artık Mavi Tünel'in, bırakın tarımsal sulamayı, içme suyuna bile yetmediğini kabul edin. AKP iktidarı ciddiyetten uzak, beceriksiz politikalarını billboardlarla örtmeye çalışmaktan vazgeçmeli. On yıldır Konya'da ve milletvekili olduktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinin çatısı altında defalarca uyarı yaptım: "Konya'nın su sorunu var, yer altı ve yer üstü kaynakları yetersiz kalıyor, Mavi Tünel ve KOP tam bir aldatmacadır." dedim. Bu yüzden 3 bin obruk oluştu. Ben bunları söylerken AKP'li siyasiler tamamlansa dahi Konya'nın, bırakın tarımsal sulamasını içme suyunu dahi ancak karşılayacak Mavi Tünel'le yurttaşları oyalamaya devam ettiler. Şimdi sormak istiyorum: Mavi Tünel, Konya Ovası projesi ne oldu? Hani gürül gürül sular akacaktı? Hani Konya'nın elli yıllık su ihtiyacını çözmüştünüz?

Sayın milletvekilleri, bu iddialar benim iddialarım değil AKP iktidarının vaatleri. 2013 yılında kendi ağızlarıyla Mavi Tünel ile Konya'nın elli yıllık su sorununu çözdüklerini iddia ettiler. Peki, elli yıllık su sorununu çözdüyseniz, neden bütün Konya'yı "Suyu tasarruflu kullanın." diye afişlerle donatıyorsunuz? Eğer bu elli yıllık suyu tamamlamadıysanız neden boş vaatlerle Konyalıları kandırdınız? Hâlen durumun ciddiyetinden, Konya'nın içinde bulunduğu vahim durumdan haberdar değilsiniz. Konya kapalı

havzasında yıllık yağışla biriken su miktarı 4,3 milyar metreküp, oysa kullanılan su miktarı 6,5 milyar metreküp. Yani 2 milyar metreküpten fazla Konya Ovası'nda su yer altı kaynaklarından, yedi sekiz bin yılda biriken fosil kaynaklardan temin ediliyor. Bu da eskiden yerin 30-40 metre altından çıkarken şu an 250-300 metre derinlikten çıkıyor ve suyun tuz oranı her geçen gün artıyor. Öyle ki iktidarın şeffaflıktan uzak, bu durumu gizlemeye yönelik politikalarının delili de şudur: DSİ 2007'den bu yana Konya'daki yer altı su derinliğini kamuoyuyla paylaşmıyor yani AKP'nin bilinçsiz tarım yaklaşımı yedi sekiz bin yılda biriken yer altı su kaynaklarını dahi tüketti ve âdeta Konya tarımının geleceğini yok etti. Akşehir Gölü, Ereğli Akgöl sazlıkları gibi onlarca göl kurudu, Türkiye'nin en büyük tatlı su gölü olan Beyşehir Gölü can çekişiyor. Bunlarla ilgili çevresel zararları saymak için ayrı bir konuşma gerekli.

Peki, çözüm ne? Çözüm afişlerinizde ve billboardlarınızda değil çözüm bilimde, planlamada ve akılda. Yirmi üç yıllık AKP iktidarı boyunca ürün deseni planlamadınız, münavebe sistemi uygulamadınız, az su tüketen bitkileri teşvik etmediniz. Bunun yerine günübirlik, ortamı kurtarmaya, günü kurtarmaya yönelik, kuraklık tehdidini görmezden gelen politikaları ilan ettiniz. Geç kaldığınız ürün deseni oluşturmanın, teşvik ve münavebe uygulamanın dahi artık problemi çözmeyeceği bir noktaya gelindi. Konya'nın geniş ve verimli topraklarının yalnız Mavi Tünel ve KOP projeleriyle sulanması artık mümkün değil çünkü Mavi Tünel tamamlansa dahi 418 milyon metreküp sulama sadece Konya ve Karaman'ın içme suyunu karşılayacak bir durumda. Artık iktidarın Mavi Tünel ve KOP aldatmacasıyla Konya'yı oyalamaktan vazgeçmesi şart. Artık yapılması gereken Konya Ovası'na başka havzalardan su transferini sağlayacak güçlü ve kalıcı bir projeyi hayata geçirmek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

BARIŞ BEKTAŞ (Devamla) - Artık yapılması gereken Konya için acil eylem planı oluşturmak ve kanal Konya'yı harekete geçirmek. Sözün kısası, Konya'yı içi boş vaatler, billboardlar, afişlerle değil Konya'nın ihtiyacı su, Konya'nın ihtiyacı kanal Konya'dır. Konya'nın geleceğini kurtaracak adım budur. Kanal İstanbul'a yoğunlaşmış iktidarı kanal Konya'ya yoğunlaşmaya davet ediyorum.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) - Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet, bir yoklama talebi var.

Sayın Murat Emir, Sayın Özgür Karabat, Sayın Öztunç, Sayın Kara, Sayın Akay, Sayın Timisi, Sayın Yontar, Sayın Kış, Sayın Tahtasız, Sayın Karagöz, Sayın Ertuğrul, Sayın Suiçmez, Sayın Işık Gezmiş, Sayın Ağbaba, Sayın Taşkın, Sayın Bektaş, Sayın Çakırözer, Sayın Arı, Sayın Genç, Sayın Türel.

Değerli arkadaşlar, yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.55

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.14

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin), Mustafa BİLİCİ (İzmir)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde verilen aynı mahiyetteki önergelerin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyor ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 68 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3077) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 210) (Devam)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Aynı mahiyetteki önermeler kabul edilmemiştir.

210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin çerçeve hükmüyle değiştirilmesi öngörülen 633 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinin beşinci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar
İzmir
Adnan Şefik Çirkin
Hatay

Yüksel Arslan
Ankara
Rıdvan Uz
Çanakkale

Burhanettin Kocamaz
Mersin
Turan Yaldir
Aksaray

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NİLGÜN ÖK (Denizli) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Aksaray Milletvekili Sayın Turan Yaldir.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

TURAN YALDIR (Aksaray) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün "terörsüz Türkiye" adı verilen yeni sürecin aslında bir taviz süreci olduğunu üzülerek ifade etmek istiyorum. Sözde "barış" olacak diye kol kola girdiğiniz, Türk milletine şirin göstermek için uğraştığınız PKK, uyuşturucu ticaretinden çocukları dağa kaçırmaya kadar her türlü kirli işe bulaşmış eli kanlı bir terör örgütüdür, DEM de onun siyasi uzantısıdır. Buradan açıkça ilan ediyorum: Kim ki Kürtleri istismar edip onlara düşmanlık ediyorsa şerefsizdir, kim ki bu milletin evlatlarının kanından besleniyorsa alçaktır, kim ki İsrail ve Amerika uşaklığı yapıyorsa hem alçaktır hem de şerefsizdir. Biz "PKK terör örgütüdür." diyoruz, siyasi uzantısı üstüne alınıp örgütün avukatlığını yapıyor. Biz "Apo bebek katilidir." diyoruz, siyasi uzantısı devlete "Katil." diyor. Biz paçavraya "Paçavra." diyoruz, siyasi uzantısı onu namus gibi sahipleniyor. Biz diyoruz ki "Kürtler bu toprakların da devletin de öz evlatları ve asıl sahipleri." ama siz bunu da istismar edip Kürtlere zulüm var iftirasına sığınuyorsunuz. Bir kez olsun ekmeğini yediğiniz devlete "Benim devletim." bayrağına "Benim bayrağım." diyemediniz. Neden öldürüyorsunuz? Neden anne ve babaları evlatsız, eşleri ve çocukları babasız bırakıyorsunuz? Öldürerek bir dava mı olur? Pis ve kirli davanıza bir de utanmadan Kürtleri alet ediyorsunuz çünkü sizin derdiniz Kürt kökenli vatandaşlarımız değil bu milletin birliğini bozmaktadır.

Sayın milletvekilleri, seçim bölgem Aksaray'da Kürt kökenli vatandaşlarımızın yaşadığı 40'a yakın Kürt köyü var ve ben o köylerde öyle vatansever, öyle imanlı insanlar tanıdım ki bir de bu kürsüden sözde Kürtlerin haklarını savunduğunu iddia edip gerçekte terörün sözcülüğüne soyunmuş olanlara bakıyorum ve şunu düşünüyorum: Benim tanıdığım insanlar esaslı Kürtler. Peki, siz nesiniz? Ne çekti elinizden Kürt vatandaşlarımız be!

Kıymetli milletvekilleri, evet, Türk devleti zaman zaman hatalar yapmıştır ama bu hatalar sadece Kürt kökenli vatandaşlarımıza yapılmamıştır. Devlet, Alevilere, muhafazakârlara, solculara, sağcılara, milliyetçilere ve en temelde Türklere de hatalar yapmıştır. Devlet, enkaz altında günlerce kalan vatandaşına yetişemeyerek; devlet, vatandaşına aylarca doktor ve ultrason randevusu veremeyerek; liyakatsizliği, yolsuzluğu, torpili ve kayırmacılığı hak görenleri görmeyerek ve yanlış politikalar nedeniyle fakirleştirdiği dar gelirli, işçisine ve emeklisine de hatalar yapmıştır. Velhasıl, bu örnekleri gece yarısına kadar konuşup çoğaltabiliriz. Her "Sorunum var." diyen devleti assın mı, kessin mi, dağa mı çıksın? Toplumun her kesimi bir şekilde bir dönem mağdur olmuştur, olmaktadır lakin hiçbir gerekçe Kürt kökenli vatandaşlarımızı istismar ederek dağa çıkılmasına, kundaktaki bebeği kurşun sıkılmasına sebep olamaz.

Sayın milletvekilleri, bu ihanete sadece İYİ Parti mi karşı çıkacak? Gazi Meclisteki diğer partilerin milletvekillerine sesleniyorum: Ateş sizin evinize düşmedi diye mi susuyorsunuz? Geceleri başınızı yastığa rahat koyabiliyor musunuz? Bu sessizlik evlatlarınıza bırakacağınız onurlu bir miras mıdır? Bizler barışa ve kardeşliğe asla karşı değiliz ama Türk ile Kürt küs değildir ki barışsın. Biz "Kürt" deyince Atatürk'ün dostu Diyar Ağa'yı hatırlarız, Kahraman Şehidimiz Fethi Sekin'i, Şehit Belediye Başkanı Hikmet Tekin'i hatırlarız, bin yıldır bu topraklarda kardeşçe yaşadığımız; vatan, millet ve bayrak sevdalı Kürt kökenli vatandaşlarımızı hatırlar, sayar ve severiz. Peki, siz kiminle, neyin çözümünü, neyin barışını yapıyorsunuz? PKK demek KCK, PYD, PJAK demektir. Onları dâhil etmeden neyin barışını yapacaksınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

TURAN YALDIR (Devamla) - Mademki terör örgütüyle bu kadar sarmaş dolaş olacaksınız, altı yıl mağarada esir tutulduktan sonra şehit edilen Astsubay Semih Özbey ve silah arkadaşları için neden kılınızı dahi kıpırdatmadınız?

Sayın milletvekilleri, çözüm, kapalı kapılar ardında kurulan masalarda verilen tavizlerde değildir. Çözüm, vatandaşına eşit hizmet götüren şefkatli ama kararlı bir devlettir.

Teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.
5'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.
Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Elif Esen

Necmettin Çalışkan

Mersin

İstanbul

Hatay

Selçuk Özdağ

Mehmet Karaman

Sema Silkin Ün

Muğla

Samsun

Denizli

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Yılmaz Hun

Ali Bozan

Mardin

Iğdır

Mersin

Dilan Kunt Ayan

Onur Düşünmez

Mehmet Kamaç

Şanlıurfa

Hakkâri

Diyarbakır

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NİLGÜN ÖK (Denizli) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Denizli Milletvekili Sema Silkin Ün.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, Diyanet İşleri Başkanlığımızın sorumluluklarına dair maddeler içeren bir kanun teklifini görüşüyoruz. Değerli bir mütefekkirimiz var, İsmail Kara, Diyanet İşleri Başkanlığını tanımlarken "din ile devlet arasında sıkışmış bir kurum" olarak tanımlar ve kuruma dair meselelerin varlığından, çeşidinden ziyade meselelerin konuşulma zemininin sakıncalarına işaret eder. Diyaneti ilmî bir kavram olarak tartışmamız gerekir, siyaset kurumunun ideolojik mücadele aracı olarak tartışılmaktan uzak tutulması gereken bir kurum. Bu yaklaşımla da kanun teklifinde özellikle 2'nci maddenin yeniden değerlendirilmek üzere, ilmî bir zeminde tekrar tartışılmak üzere metinden çıkarılmasını teklif ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önceki gün siyonist işgalin baş mimarı Netanyahu, ilk kiblemiz Mescid-i Aksa'nın altına kazdıkları tünellerin başında kameraların karşısına geçti ve oradan âdeta İslam dünyasına meydan okuyarak Kudüs'ün tamamını işgal edeceklerini ilan etti; evet, tünellerin altından bu ümmete gözdağı vermeye kalktı. Uzmanlar diyor ki: Mescid-i Aksa artık her an yıkılabilir. Peki, dört yüz yıl boyunca Kudüs'ü adaletle, izzetle yöneten bir medeniyetin mirasçıları olarak bizler ne yapıyoruz? Ne yazık ki cevabı hüznle ve öfkeyle veriyoruz: Hiçbir oyun değiştirici hamlemiz yok maalesef. Netanyahu'nun tünellerin başında yaptığı konuşmada arkasında görülen çelik yapılar dikkat çekiyor ve bir soru hepimizin içini yakıyor: O çeliğin hammaddesi acaba Türkiye'den mi gitti? Ve daha da canımızı yakan cevap: Bu soruya hiç kimse gönül rahatlığıyla "hayır" diyemiyor, siz de diyemiyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, dışarıda Kudüs parçalanırken içeride neler oluyor peki? Millet yüreğindeki yangını söndürmek için karınca misali elimden ne gelir diye çabalıyor. Peki, devletin kolluk kuvvetleri nasıl muamele ediyor? İsrail'e mühimmat taşıdığı iddia edilen gemiyi protesto eden Anadolu Gençlik Derneği mensubu gençler bir geceyi nezarete geçiriyor. Adana'da ABD Konsolosluğunu protesto eden kadın gözaltına alınıyor. Ankara'da İsrail Büyükelçiliği önünde oturma eylemi yapan bir kadın yerlerde sürükleniyor ve bunun gibi daha nice örnekler her gün karşımıza çıkıyor bu protestolarda. Soruyorum size, bu eylemlerden hangisi şiddet içeriyor? Hiçbiri. Peki, bu müdahalelerin sebebi ne? Filistin'i sadece siz mi konuşmak istiyorsunuz arkadaşlar, sadece sizin seçtiğiniz zamanda, sizin uygun gördüğünüz mekânda, sizin ağzınızdan ve sizin belirlediğiniz dozda mı getirilecek Filistin'le alakalı olan zulüm? Batı başkentlerinde Filistin lehine eylemler yapılıyor, alkışlıyorsunuz; aynı protestolar Ankara'da olunca kadınları yerlerde sürüklüyorsunuz. Batı'da polis müdahale edince kınıyorsunuz, bizde olunca sessizliğe gömülüyorsunuz. Bu çifte standardı gören milletin aklıyla dalga mı geçiyorsunuz? Bu ülkenin kadınları sadece vicdanlarıyla, sadece elindeki pankartlarıyla direniyorlar ama gördükleri muamele sanki onlar savaş suçlusu. Bu tavır İsrail'e güven, Filistin'e korku vermekten başka hiçbir işe yaramıyor. Açıkça soruyorum: Bizim ülkemizde İsrail'in güvenliğini teminat altına alan yasalar mı uygulanıyor? Gazze'den gelen görüntülerle zaten milletimizin yüreği paramparça, bir de siz kendi evladına cop, biber gazı ve kelepçeyle yaklaşıyorsunuz ve sakın kimse çıkıp "Bunlar münferit hadiselerdir." demesin. Ortada sistematik bir el, karanlık bir el, kirli bir niyet var; Filistin'e destek vermeyi kriminalize etmek isteyen, bu ülkenin vicdanını susturmak isteyen bir akıl var. Ben buradan o akla sesleniyorum: Bedeli ne olursa olsun bu milletin kalbi Filistin'le bir atmaya devam edecek. Yapacağınız hiçbir şey bu öfkenin önüne geçmeyecek, bu toprakların her karışında siyonist terör devleti telin edilmeye devam edilecek çünkü biz Kudüs'ü miras sayan bir milletin çocuklarıyız ve biz susarsak tarih susar, konuşursak ümmet ayağa kalkar diye inanıyoruz. İnsanlık bizden ayağa kalkmamızı bekliyor, sessizliğimizi değil. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Teklifin 5'inci maddesi üzerine söz almış bulunuyor, Genel Kurulu da saygıyla selamlıyorum.

5'inci madde hac menâsikini düzenliyor ama onun öncesinde doğrusu birkaç şey söylemek isterim. Diyanet İşleri Başkanlığının yetkililerine Kur'an-ı Kerim meallerini inceleme yetkisi veriliyor, "İslam'ın temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu kurul tarafından tespit edilmesi" gibi bir şey söyleniyor fakat bu maddeler buraya yazılırken "Kıstas nedir, bunun kıstası nedir?" diye bir belirleme yapılmamış yani bu, şu anlama geliyor: Diyanet İşleri Başkanlığı herhangi bir müfessirin tefsirini ya da herhangi bir alimin mealini kafasına göre işine gelmediğinde yasaklayabilir demektir. Bu, aslında resmî bir din anlayışı oluşturmaktır. Resmî din

anlayışı nedir? Benim gibi inanacaksın, benim cümlemlerle inanacaksın, benim tarzımla inanacaksın dayatmasını birlikte getirir, aynı zamanda düşünce özgürlüğünü kısıtlamaktır.

Şimdi değerli arkadaşlar, Kur'an-ı Kerim'de muhkem ayetler var, müteşâbih ayetler var ama daha önemlisi "nas" denilen bir şey var. Nas nedir? Apaçık olan, emir olan şey demektir. Şimdi bunun üzerinden daha geçen sene çokça konuşulan bir konuyu gündeme getirmek istiyorum ama "nas" denilen şeyi çiğnemek akidevi olarak insan için çok tehlikelidir ve dinden çıkar. O nedir? Örneğin hepimize öneriyorum, diyorum ki: Bakara suresi 279'uncu ayeti açın okuyun, diyor ki: "Eğer faizcilikten vazgeçmezseniz Allah'a ve Peygamberine savaş açmış olursunuz, onlar da size savaş açmış olur." Peki, ne oldu? Hayrettin Karaman diye birisi çıktı, dedi ki: "Kur korumalı mevduat denilen şey faiz değil." Bu resmen... Hatta Sayın Cumhurbaşkanı çıkıp "Faiz dediğimiz şey nastır ve ben burada durdukça bunu kabul etmiyorum." diyecek ama en nihayetinde çıktınız "nas"ı neshettiniz. Eğer Diyanet İşleri Başkanlığının burada konuya dair söyleyeceği bir şey varsa Hayrettin Karaman'a söylemesi gerekirdi, "Bu senin bahsettiğin konu nastır, o tartışma konusunun dışındadır." demesi gerekirdi.

Şimdi, buradan başka bir konuya daha gireceğim. Yani Diyanet İşleri Başkanlığı dini nasıl anlamış? Ben size bir anlaşmadan bahsedeceğim: Hudeybiye Antlaşması. Peygamber (AS) 1.400 sahabetiyle Medine'den Mekke'ye Hacca gider. Tabii, öncesinde farklı şeyler var, Hazreti Osman'ın gittiği, şehit edildiği haberleri var ama Mekkeliler bunu duyunca diyor ki: "Ya, bir gidin söyleyin. Bir gidin konuşun, bu şekilde Mekke'ye girerse Mekke kan gölüne döner." Giderler, Hudeybiye'de otururlar, Peygamber (AS) otururlar, Mekke heyet, diyor ki: "Bu şekilde olmaz, biz bir anlaşma yapmak durumundayız." Adı İslam tarihinde Hudeybiye Antlaşması olarak geçer, çok temel maddelerini buradan sıralayabiliriz. Peki, bu antlaşmaya sahabe gönül koyar, der ki: "Ya, bu antlaşmada bize hiçbir şey yok, biz bu antlaşmayı kabul etmiyoruz." Antlaşmanın altına "Muhammed Resulullah" yazmış. Mekke heyet diyor ki: "Eğer biz seni Muhammed Resulullah olarak tanısaydık buna gerek yoktu zaten." Peygamber (AS) diyor ki: "Doğru söylüyorlar, aslında doğru diyorlar, beni peygamber kabul etselerdi zaten bu kadar şeye gerek yoktu; silelim burayı." Hazreti Ali diyor ki: "Ben silmem." Hazreti Ömer diyor ki: "Ben bunu silen kellesini uçururum." Peygamber ümmidir, okuma yazma bilmiyor, diyor ki: "Bana gösterin, ben silerim." Ve gösteriyorlar, Peygamber (AS) o ibareyi siliyor, antlaşma imzalanıyor. Sahabe gönül koyuyor Peygambere. Peygamber eşine soruyor, diyor ki: "Ben ne yapayım?" Diyor ki: "Kurbanını kes, ihramdan çık, onlar senin sahabelerin, sana uyarlar." Bunu yapmasına rağmen sahabe gönül koyuyor ve onun üzerine ne iniyor biliyor musunuz? Fetih suresi iniyor...

(Hatip tarafından Fetih suresinin 1'inci ayetikerimesinin okunması)

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - Peki, bakın, değerli arkadaşlar, Fetih suresi nerede okundu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - Fetih suresi camilerde okutuldu, Kur'an'ın 114 süresinin içerisinde savaşa alet edilebilecek en son sure Fetih süresidir çünkü bir barış antlaşmasının üzerine inmiş, Peygamberin sahabesini uyaran bir suredir. İçeriğinde ne var? Savaş kaçınlarını yazıyor orada, siz giderken geride kalanların durumunu yazıyor ama Afrin'e girerken bütün camilerde Fetih suresi okundu. Diyanet İşleri Başkanı şunu diyemez miydi? "Ya, arkadaş, Fetih suresinin savaşa bir alakası yok. Bu bir barış suresidir, bu bir antlaşma suresidir." diyemedi. Niye? Dün de burada konuştum çünkü Diyanet İşleri Başkanlığının bu yetkisi yok; edildir, iktidarın memuru bir Diyanet İşlerinden bahsediyoruz. Ondan dolayı da diyoruz ki: Bağımsız bir Diyanet İşleri Başkanlığını savunuyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 5- 633 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamalar her yıl hac mevsimi sonunda Sayıştay ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığına görevlendirilecek denetim elemanları tarafından denetlenir. Sayıştay ve Cumhurbaşkanlığı tarafından görevlendirilecek denetim elemanları tarafından düzenlenen denetim raporları izleyen yıl Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesinin Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılacak bütçe görüşmeleri sırasında değerlendirilmek üzere Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilir.

Hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesi, Hac ve Umre Hesabının oluşturulması, bu hesapta yer alan tutarların harcanması, hac ve umre dönemlerinde hac ve umre faaliyetleri için yurt içinde görevlendirilen Başkanlık personeline sınav hizmetleri karşılığında ödenecek ücretler, Bakanlıklararası Hac ve Umre Kurulu ile Hac ve Umre Komisyonunun kuruluş, görev ve yetkilerine dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir."

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Özgür Karabat
İstanbul
Mühip Kanko
Kocaeli

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa
Aysu Bankoğlu
Bartın
Ali Öztunç
Kahramanmaraş

Cevdet Akay
Karabük
Cavit Arı
Antalya
Elvan Işık Gezmiş
Giresun
Ömer Fethi Gürer
Niğde

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NİLGÜN ÖK (Denizli) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Diyanet İşleri Başkanlığı hakkında konuşmak isterdim ama Sayın Vekilim Mehmet Bey kadar konuya hâkim olmadığım için hâkim olduğum birkaç şey hakkında söz söylemek istiyorum.

6 Şubat depreminden birkaç ay önceydi, bu kürsüde depremle ilgili konuşmuştuk ve şehrim Kahramanmaraş'ta büyük bir deprem beklentisi olduğunu söylemiştim, bir önerge üzerinde konuşmuştum. "Bir deprem gelirse perişan oluruz, bilim insanları 'Kahramanmaraş'ta beş yüz yıldır fay hatları hareketli değil.' diyorlar, o yüzden büyük bir deprem beklentisi var." demiştik. "Tebdir almak gerekir, depreme engel olma şansımız yok, hiçbir kul bu güce sahip değildir ama deprem öncesinde tebdir alınır, güçlendirmeler yapılır; deprem anına, deprem sonrasına yönelik birtakım çalışmalar yapılır." demiştik ama o zaman da bir kulaktan girdi, diğer kulaktan çıktı. Geldiğimiz noktaya bakıyoruz, maalesef, geldiğimiz noktada, deprem yaşandı, deprem bölgesindeki perişanlık da hâlâ devam ediyor; üzülererek söylüyorum, devam ediyor. Yapılmadı dersem yalan olur, yapılıyor, bir çalışma var, inşaatlar sürüyor, TOKİ konutları sürüyor ama eksik sürüyor. Sayın Cumhurbaşkanı "Bir yılda bütün konutlar teslim edilecek." dedi, iki küsur yıl, üç yıl geçti, hâlâ yarısı bile teslim edilebilmiş değil, maalesef değil.

Bakın, yerinde dönüşümle ilgili bir süre sınırı kondu, yerinde dönüşümle ilgili deniyor ki: "30 Haziranda son." Nedir yerinde dönüşüm? Mal sahipleri, toprak sahipleri bir müteahhitte anlaşıyorlar ve o müteahhit geliyor, binayı yapıyor; bunun için prosedür zaten dört, beş ay sürüyor. Değerli arkadaşlarım, yerinde dönüşüm süresinin 30 Hazirandan ileri bir tarihe ertelenmesi gerekiyor, uzatılması gerekiyor; bunu muhalefet anlamında söylemiyorum, size de çok geliyor bu talep yani bu talep deprem bölgesindeki milletvekili arkadaşlarıma da çok geliyor. O yüzden, yerinde dönüşümle ilgili yapılması gereken bir şey var: Mutlak ve mutlak surette 30 Haziran süre sınırının uzatılması gerekiyor, Sayın Bakanım bunu en azından yılbaşına kadar uzatırsa bölgede bir rahatlama olur.

Ayrıca, 2022 yılındaki cirosu 2,5 milyon TL'nin altında olan esnaf için mücbir sebep var idi yani doğru bir işti, birkaç kez uzatıldı. Ticaret insanları için 2,5 milyon artık büyük bir ciro değil; 2,5 milyonun altındakilerin mücbir sebep süresi de 30 Mayıs arkadaşlar, birkaç gün sonra bitiyor, bunun da uzatılması gerekiyor. Depremden büyük darbe yemiş olan, ardından zirai dondan büyük darbe yemiş olan, ekonomik kriz nedeniyle zaten perperişan olan vatandaşlarımız en azından bu mücbir sebep uzatılırsa bir miktar da olsa rahatlarlar diye bu konuda önerimizi getiriyoruz.

Bakın, değerli arkadaşlar, maalesef, köy evleri yapıldı. Örnek bir yer vereceğim: Andırın ilçemiz. Andırın'ın Geben beldesinde -eski belde, şimdi mahalle- yapılan köy evlerine gidin, vallahi de billahi de tallahi de yağmur yağdığı zaman o yağmurun tamamı evin içinde. Kontrolü mü yapılmamış, teslim alırken acaba TOKİ iyi mi bakmamış ama sonuçta evlerin hâli bu. Vatandaş deniyor ki: "Gir içeriye, otur." Bir de "Parasını öde." deniyor. Vatandaş parasını ödüyor, eve giriyor; kar kış bölgesi, yağmur yağıyor, kar yağıyor, perperişanlık içerisinde. Müteahhitlerden teslim alırken birazcık kontrolleri iyi yaptırın değerli milletvekilleri, sayın bakanlık; aksi takdirde vatandaş bundan çok büyük eziyet çekiyor.

Kuraklık vurdu bu sene, kuraklıkta Kahramanmaraş'ın çok ciddi bir su havzası vardır ama Kahramanmaraş'ın suyu Gaziantep'e gidiyor, Gaziantep'e verildi. Hadi "Eyvallah." dedik, içme suyu verilir ama Gaziantep'te bahçe sulamaya su gidiyor yani barajda 70 milyon metreküp su var, deniyor ki: Ya, bunun 20 milyonu barajın yaşaması için kalmalı. 50'nin 50'si de Antep'e gidecek, Fatma Şahin'e gidecek; Fatma Şahin bu suyu alacak, Antep'te park, bahçe sulayacak. Peki, Maraş'taki çiftçi ne olacak? Vermediler değerli arkadaşlar, Kahramanmaraş çiftçisine su verilmedi; kuyu açıldı, kuyudan çekildi, elektrik kullanıldı, kuyu dışında sular kullanıldı. Şimdi, Devlet Su İşleri o suyu vermediği hâlde "Sen bu parayı ödeyeceksin bana." diye çiftçinin boynuna binmiş durumda. Yazık ediyorsunuz, çiftçiyi perişan ediyorsunuz.

Sayın Başkanım, size de izin verirsiniz birkaç söz söylemek istiyorum. Sayın Meclis Başkanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) - Sayın Başkanım, 1996 yılından beri ben bu Parlamento çatısı altındayım; uzun yıllar Parlamento muhabirliği yaptım, bürokratik yaptım, galiba en çok gelip de Meclis açılışı, bütçe açılışı, bütçe kapanışı dışında bu koltukta oturan Meclis Başkanı sizsiniz. Bir rekor kırdınız, kutluyorum sizi, başarılar diliyorum tekrar. (CHP sıralarından alkışlar) Ama hani ben sizinle geçmişte televizyoncu olarak röportajlar da yapmıştım, programlar da yapmıştım. Bu kadar inat etmeye gerek yok bence Sayın Başkanım, kendinizi de yoruyorsunuz, gerek yok. Verin, şu hafta sonu da çalışacakmış, Gülizar Biçer Karaca Hanımefendi gelsin, şu son iki günü yönetsin, bu iş de tatlıya bağlansın. (CHP sıralarından alkışlar) Siz de daha fazla yorulmayın. Temsil makamındasınız, temsil göreviniz var, Türkiye'yi temsil ediyorsunuz; başka Meclis başkanları belki gelecektir, gidecektir, misafirlerimiz olacaktır. Zamanınızı burada Başkan Vekillerinin yapacağı bir görevle boşuna geçirmeyin diyorum. Bu önerimi dikkate alırsanız da mutlu olurum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyorum Sayın Öztunç.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin çerçeve hükmüyle değiştirilmesi öngörülen 633 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "Başkanlık" ibaresinden sonra gelmek üzere ",Sayıştay" ibaresinin fıkraya eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar
İzmir
Rıdvan Uz
Çanakkale

Adnan Şefik Çirkin
Hatay
Burhanettin Kocamaz
Mersin

Yüksel Arslan
Ankara
Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NİLGÜN ÖK (Denizli) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Hakan Şeref Olgun.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada, utanmadan, sıkılmadan, kamu kaynaklarının nasıl hoyratça harcandığını perdelemek için önümüze getirilen bir düzenleme üzerine konuşacağım.

Hac ve umre hizmetlerinin Sayıştay denetimi kapsamı dışına çıkarılmasını öngören bu 5'inci madde Diyanetin hesap vermekten kaçış biletidir. Soruyorum size: Neden korkuyorsunuz? Hangi usulsüzlüğün, hangi yolsuzluğun üzerine örtüyorsunuz ya da örteceksiniz? Diyanetin bütçesi bugün birçok bakanlıktan fazla. Diyanet İşleri Başkanlığının 2025 yılı bütçesi tam 130,1 milyar TL. Evet, yanlış duymadınız, 130 milyar lira. Peki, bu devasa bütçe nereye gidiyor? İşte, bu sorunun cevabını verecek, bu bütçenin hesabını soracak olan kurum Sayıştaydır. Ama siz ne yapıyorsunuz? Hesap vermek yerine Sayıştayı kapı dışarı ediyorsunuz. Peki, neden? Çünkü biliyorsunuz ki o kapı açılırsa altından neler çıkacak. Çünkü Diyanet yalnızca bir ibadet kurumu değil aynı zamanda bir para akış merkezi hâline gelmiş durumda ve işin en kritik ayağı Türkiye Diyanet Vakfı. Bakın, Türkiye Diyanet Vakfı bugün devasa bir mali güce sahip ama bu gücün nasıl kullanıldığı, hangi ellerde harcandığı kocaman bir sır perdesi altında bulunuyor. Kamuoyuna yansıyan iddialar ortada; milyonlarca liralık lüks araç alımları, vakıf üzerinden yapılan usulsüz ihaleler, kurban bağışlarının nereye gittiğinin meçhul olması, hac ve umre organizasyonlarındaki torpil, kayırma ve şeffaflıktan uzak uygulamalar.

Sayın milletvekilleri, bu madde "denetimi kapat, yetkiyi saraya bırak" denilerek bu milletin alın terine, kutsal değerlerine ve inanç dünyasına ihanet eden bir düzenlemedir. Diyanet Vakfı ne; bir hayır kurumu mu, bir ticaret merkezi mi? Diyanet İşleri Başkanlığının ve bağlı Türkiye Diyanet Vakfının faaliyetleri kamuoyunda uzun süredir ciddi tartışmalara konu olmaktadır, özellikle basına yansıyan iddialar milletimizin vicdanını sızlatacak boyuttadır. İddialara göre Diyanet Vakfının iştiraklerinden biri olan GİNTAŞ İnşaat 2023 yılında yaklaşık 364 milyon TL tutarında kamu ihalesi almıştır. Bu ihalelerin hangi usulle, hangi şeffaflık kriterleriyle verildiği konusunda kamuoyuna yeterli bilgi sunulmamıştır. Yine, kamuoyuna yansıyan haberlerde Diyanet Vakfı yönetiminde bulunan bazı isimlerin birden fazla maaş aldığı yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır; bu konuda net ve şeffaf bir açıklama yapılmış değildir. Basında yer alan haberlere göre, 2023 yılında hac organizasyonlarında fahiş fiyat artışları, otel skandalları ve ulaşım problemleri yaşanmış, vatandaşlarımız büyük mağduriyet yaşamış, buna karşın Diyanet yetkililerinin VIP otellerde konakladığı iddia edilmiştir. Ayrıca, daha önceki yıllarda kurban bağışlarının bir kısmının Et ve Süt Kurumuna satıldığı, bağışların doğrudan ihtiyaç sahiplerine ulaşmadığı yönünde birtakım iddialar gündeme gelmişti. Tüm bu iddialar, Diyanet gibi kamusal bir kurumun ve ona bağlı vakfın Sayıştay gibi bağımsız bir denetim mekanizması olmadan faaliyet yürütmesinin ne kadar tehlikeli olduğunu ortaya koymaktadır. Biz, bu iddiaların üzerine gidilmesini, araştırılmasını, şeffaf bir şekilde kamuoyuna açıklanmasını beklerdik ama siz ne yapıyorsunuz? Sayıştayı devre dışı bırakıp yetkiyi tamamen Cumhurbaşkanına bırakıyorsunuz. Allah aşkına Sayın Cumhurbaşkanının hiçbir işi yok, çok boş vakti var da Diyaneti de mi o denetleyecek? Milletin ibadetini, umudunu, kurbanını, fitresini yönetirken bile şeffaflıktan korkan bir anlayış bu ülkeye hayır getirmez. İbadetin olduğu yerde hesap sorulamazlık olmaz; hacda da kurbanda da fitrede de milletin bir kuruşunun hesabı sorulmak zorundadır. Bu mesele sadece Diyaneti değil kamunun bütün kaynaklarını yönetme anlayışınızın bir yansımasıdır.

Yaptığımız iş şudur: Milletin hakkını, hukukunu olmadan kullanmak, sonra da bize güvenin demek. Kusura bakmayın, güven dediğiniz şey hesap vermekten doğar. Bu yanıltan dönün ve derhâl bu maddeyi geri çekin diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı madde üzerinde 2'si aynı istikamette olmak üzere 4 önerge vardır. Önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen
Mersin

Elif Esen
İstanbul

Necmettin Çalışkan
Hatay

İsa Mesih Şahin
İstanbul

Selçuk Özdağ
Muğla

Mehmet Karaman
Samsun

Mustafa Bilici

Van

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan
Mardin

Yılmaz Hun
İğdır

Ali Bozan
Mersin

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Onur Düşünmez
Hakkâri

Zülküf Uçar
Van

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NİLGÜN ÖK (Denizli) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz İstanbul Milletvekili Sayın İsa Mesih Şahin'e aittir.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, dün 27 Mayıs'ın yıl dönümüydü. Milletin kürsüsünden altını çizerek ifade ediyorum ki 27 Mayıs zihniyetine karşı bizim tarafımız her zaman milletimizin tarafıdır, millî iradenin tarafıdır; demokrasinin, hukukun tarafıdır. Darbenin iyisi kötüsü olmaz. Bu nedenle, tüm darbeleri, tüm darbecileri bu kürsüden kınadığımı ifade etmek istiyorum. Bu vesileyle, merhum Başbakanımız Sayın Adnan Menderes, Sayın Fatin Rüştü Zorlu ve Sayın Hasan Polatkan'ı saygı ve rahmetle anıyorum.

Tarafı olduğumuz milletimizin, millî iradenin önemli bir beklentisini bu konuşma vesilesiyle buradan ifade etmek istiyorum. Adalet reformundan, yargı reformundan bahsediyorum. Yargı reformuna çalışıyorsunuz değerli iktidar partisindeki arkadaşlarımız - en sonunda söyleyeceğimi en başta söyleyeyim- dağ fare doğurmasın. Evet, milletimizde önemli bir beklenti oluşturduunuz; dağ fare doğurmasın. Evet, Sayın Cumhurbaşkanımızın geçen sene bu vakitlerde ifade ettiği önemli bir ifade vardı, "siyasetin normalleşmesi", "siyasetin yumuşaması" ifadesini kullanmıştı. Esasında, önemli bir adımdı diye düşünüyorum. Ben, öncelikle Türkiye'de hukukun normalleşmesi gerektiğine inanıyorum, bir hukukçu olarak Türkiye'de Türkiye'nin en önemli sorununun hukuk sorunu olduğunu düşünüyorum. Ülkemizde hukukun tesis edilebilmesi için geniş kapsamlı bir adalet reformuna ihtiyaç olduğunun altını çizmek istiyorum. Yargı paketi çalışmalarının da bu adalet reformu kapsamında yürütülmesi elzemdir. Türkiye'nin adalet sorunuyla ilgili iki hususa dikkat çekmek istiyorum: Birincisi, yargı organının yapısal sorunları; ikincisi, kitlesel mağduriyet yaşanan adalet sorunları. Yargı organının yargılamaların uzaması, mahkemelerin iş yoğunluğu, yargı mensuplarının liyakat sorunu, yargı organı üzerindeki şaibeler gibi önemli yapısal sorunları vardır ve bu yapısal sorunlar çözülmek zorundadır. Yine, kitlesel mağduriyetlere dönüşen önemli adalet sorunlarına da çözümler üretilmesi önemli bir beklentidir.

Değerli milletvekilleri, ben bu kitlesel mağduriyetlere kısa kısa değinmek istiyorum: Öncelikle vatandaşa oluşan "cezasızlık algısı" kavramını da ortadan kaldıracak şekilde adil, eşitlikçi ve gerçekçi bir infaz rejimi düzenlemesi yapılması büyük bir ihtiyaçtır. Bakın, iki husus önemli. 31 Temmuz Covid düzenlemesiyle ilgili bu Meclisten büyük bir beklenti var. İki yıl önce bu vakitlerde sizi uyarmıştık "Bakın, burada yanlış yapıyoruz." demiştik. "31 Temmuz 2023 itibarıyla hükümlü olma" şartını koydunuz, esasında olması gereken suç tarihinin esas alınmasıydı. Aynı ceza, aynı suça farklı infaz rejimi uygulamaları yapıldı ve burada bir eşitsizlik söz konusu oldu. Dolayısıyla 31 Temmuz Covid düzenlemesinin yeni yargı paketinde suç tarihini esas alacak şekilde düzenlenmesi önemlidir.

Yine, mükerrer suçlar 4'te 4 uygulamasıyla ilgili bir beklenti var. Burada da mükerrer suçlarda 2'nci defa suç işleyenler cezasını yine çekecek ama en azından cezasını 3/4 şeklinde çekecek şekilde bir düzenleme önemlidir.

Uzlaştırma kurumunun kapsamının genişletilmesi bir beklenti. Sayın Bekir Bozdağ Adalet Bakanıken bu konuda bir çalışma yapılması gerektiğini ifade etmişti. Uzlaştırma kurumunun kapsamının genişletilmesi yargı organının işleyişini hızlandıracaktır, yükünü de azaltacaktır, bu şekilde faydalar olacaktır.

Yine, karşılıksız çek yasasıyla ilgili bu Mecliste bir düzenleme yapılmalıdır. Bizim savunduğumuz görüş ekonomik işlemlere ekonomik cezalar, ekonomik tedbirler uygulanmalıdır, garantili çek gibi ekonomik tedbirler uygulanmalıdır.

Süresiz nafaka uygulamasıyla ilgili Meclise bir kanun teklifi sundum. Bu konu toplumsal hayatın önemli bir sorunu diye düşünüyorum. Yoksulluk nafakasının süresinin tarafların evlilik süresi, eğitim, meslek durumu, sağlık durumu, nafaka alacaklısının çalışabilir olup olmadığı, çocuk sayısı ve çocukların yaşı gibi durumlara göre hâkim tarafından takdir edilmesi gerektiğini; bunun için hakkaniyetli bir düzenleme yapılması gerektiğini bir kere daha ifade ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (Devamla) - Mülakat uygulamasını çok dile getirdim. Mülakat uygulamasının kaldırılması da yargı reformunun önemli bir parçası olmalıdır. Yine, KHK mağduriyetinde "suçlu ile suçsuzun ayrılması" ilkesi kapsamında bu soruna, bu sosyal yaraya bir çözüm bulmak zorundayız. Suçsuz olanların görevine iade edilmesine, adil olmayan yargılamalara da bir kere daha buradan dikkat çekmek istiyorum.

Belediye şirket işçilerinin özlük haklarının yetersiz olduğunu defalarca ifade ettik. Bu konuda da bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ifade ediyorum.

Emeklilik sisteminde, gelecek nesilleri borç altına sokmayacak şekilde; adil, eşitlikçi, uygulanabilir yeni bir sistem inşa edilmesi gerektiğini de ifade etmek istiyorum.

Bu duyularla, çıkarılacak yargı paketinin bayramdan önce çıkarılmasını, milletimize çifte bayram yaşatılmasını ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Van Milletvekili Zülkür Uçar.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Öncelikle Değerli Genel Kurulu ve değerli halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Öcalan'ın 27 Şubat'ta yaptığı barış ve demokratik toplum çağrısı, daha doğrusu manifestosundan bu yana tarihî bir sürecin içindeyiz. Bu süreç, bin yıllık Türk-Kürt ilişkilerini yeniden kardeşlik zeminine çekmenin sürecidir. Sürecin menzili, barış ve demokratik toplum hedefidir. Bu, bütün halkların eşit ve özgür şartlarda ortak yaşamasının inşa edilmesi demektir. Yapılacak kanunlar, atılacak adımlar, kurulacak söylemler hatta alacağımız nefes dahi bu amacın gereklerine uygun olmak zorundadır. Bu, yaşamsal önemdedir çünkü Kürt halkı için de Türk halkı için de sürecin başarısı telafisi olamayacak kadar büyük bir önem taşımaktadır, hakikat budur. Sayın Öcalan ısrarla "toplum sözleşmesi" diyor. Yukarıdan dayatmalarla, iktidar ve menfaat hesaplarıyla bu sürecin başarıya ulaşamayacağını farkında çünkü. Toplumsal dinamiklerin dâhil olduğu bir yöntem

benimsenmek zorundadır. Bunun ön şartı ise tanımadır; toplumu dili, kimliği ve tarihiyle tanımadır. Bu sürecin başka bir bakımdan tanımı da şöyle yapılabilir: Bu süreci bin yıllık Türk-Kürt ilişkilerinin son yüz yılının öz eleştirisi olarak kabul etmemiz gerekmektedir.

Değerli arkadaşlar, modern devlet aklının yıkıcı etkileri her alanda yaşanmaktadır. İktidar ve sermaye hesapları toplumun kaderi hâline gelmiştir. Toplum, tarihi ve kimliğiyle birlikte dar bir grubun hesaplarına kurban edilmiştir. Adaletle eş değer tutulan hukuk kuralları da bu yıkıcı aklın normlarına dönüşmüştür. Bu hukuk kurallarının her birinin altında yatan dinamik ise güç ve sömürü etkileşimidir. Bu kuruluş kodu bütün devlet kurumlarına, bürokrasiye, yargıya ve hatta topluma dahi etki etmiştir. Demokratik toplumun inşası için bu anlayış ve işleyişin aşılması şarttır. Bu yıkıcı ve atıl akla bulaşmamış, özgür düşünebilen ve demokrasinin hem teorisini hem de pratiğini bilen öznelere ihtiyaç vardır.

Değerli arkadaşlar, bugüne kadar siyasi tutsakların tahliye edilmeleri gerektiğini ifade eden herkes hukuki ve etik gerekçelere vurgu yaptı. Bu, doğrudur. Siyasi tutsakların tahliye edilmesi hukuken de vicdanen de bir zorunluluktur ancak mevcut süreç açısından çok daha acil bir zorunluluk da vardır, o da demokratik toplumun inşasıdır. Evet, siyasi tutsaklar demokratik toplum inşasının doğal öncüleridir. Tutsaklıkların ilk anından başlayarak her biri, amansız bir okuma, yoğunlaşma, düşünme ve öğrendiklerini yaşamsallaştırma arayışına girdi. Bunun sonucunda her bir siyasi tutsak derin bir entelektüel, ahlaki ve politik bir birikime ulaştı. İddia ediyoruz, onlar mevcut sosyal bilimleri katbekat aşan bir hakikat bilgisine sahiptirler. Sayın Öcalan'ın dediği gibi, zindanda tahammül gücünün tek ilacı hakikat algısını geliştirmektir. Zaten zindan özgürlük içinse orada büyüyecek olan hakikat algısıdır. Bu hakikat bilgisi tarih, toplum ve siyasete dair en doğru çözümlere ulaştırdı onları. Demokrasinin teorisi ve pratik imkânları da bizzat onlar tarafından bilince çıkarıldı ve test edildi. Bu gerçekliğin tarihte birçok örneği vardır, Antonio Gramsci bu örneklerinden birisidir, Mahatma Gandhi bu örneklerden birisidir, Nelson Mandela bu örneklerden birisidir ve bu örneklerin hepsini aşan bir derinleşmeyle demokrasinin en ileri teorisini geliştiren Sayın Öcalan bu örneklerin başında gelmektedir.

Değerli arkadaşlar, demokratik toplum bu coğrafyanın geleceğinde bir kaderdir, buna uygun davranmak ve konuşmak da her birimizin etik sorumluluğudur. Bu sorumluluğumuzun bir gereği de tutsakların demokratik toplum adına bir an önce özgürleşmesi gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Devamla) - Bu ülke yıllardır demokrasiyi zindanda hapsediyor ama şimdi hapisanelerde büyüyen demokrasi kültürünü topluma ulaştırma zamanıdır. Bu, hem barışın iyi niyet adımı, adaletin gereği hem kardeşlik hukukunun pekiştirilmesi hem de demokratik toplumun inşası için zorunlu bir adım olacaktır. Toplum bayram öncesi tutsakların özgür bırakılmasını istiyor ve biz de diyoruz, bu beklentiği Meclis olarak karşılayalım, zindanların kapısı açılsın.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkanım, oylama öncesi karar yeter sayısı istiyoruz efendim.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime üç dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.05

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 22.15

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerine verilen aynı mahiyetteki önermelerin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi önermeleri tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Gördüğüm kadarıyla Meclis Genel Kurulunda karar yeter sayısı var ama itiraz eden var mı?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Oylama, oylama...

BAŞKAN - Tamam, peki, oyluyoruz.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Sayın Başkanım, ihtilaf yok Divanda efendim.

BAŞKAN - Sistem açıldı, ihtilaf vardır, onun için oylamaya gidiyoruz.

Oylama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeler kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Diğer önermeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 6 - 633 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınların Din İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığı elde edilen gelirler," ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir
Aysu Bankoğlu
Bartın

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa
Cavıt Arı
Antalya

Cevdet Akay
Karabük
Özgür Karabat
İstanbul

Mühip Kanko
Kocaeli

Mahmut Tanal
Şanlıurfa

Elvan Işık Gezmiş
Giresun

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NİLGÜN ÖK (Denizli) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Evet, 6'ncı madde üzerine söz aldım. 6'ncı maddede esasen olay "özel kişi veya kuruluşlarca" yerine aslında "kamu kuruluşlarını" demesi lazım. Bence o "kuruluşlar" kelimesi yetersiz "kamu" ibaresinin eklenmesi lazım. "Kamu kuruluşlarının incelenmesi talep edilen dinî yayınların Din İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığında elde edilen gelirler" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır. Doğru ibare çünkü Anayasa Mahkemesinin kararı bu yönde, bunu iptal etmişti çünkü burada "Devlet kurumu ticari işletme mantığıyla hareket edemez." deniliyor, buna alet edilmemesi lazım. Bu anlamda doğru ama orada "kamu" kavramı eksik, o "kamu" kavramının o kurumların önüne getirilmesinde fayda var. Onun için bence bunun bu şekilde düzeltilmesi gerekir. Bunun bu şekilde düzeltilmesinin bir pratik faydası daha var: En azından Diyanetin gelir sağlama motivasyonu açısından onun bağımsızlık ilkesine de aykırı düşer. Bu anlamda bu sakıncalar bu şekliyle giderilmiş durumda.

Ama esasen biz baktığımız zaman gerçekten Diyanet görevini yapıyor mu, amacı doğrultusunda bu amaca hizmet ediyor mu? Öncelikle, Diyanet İşleri yetkilileri burada, millet hacca gittiği zaman oradaki Türk vatandaşlarımızı neden şikâyet ettiniz de o otellerin sığınak yerlerinde, çatılarda gizlendiler? Bu insanlar, vizelerini alarak bir sene öncesinden, altı ay öncesinden -Diyanetin hac bedeliyle ilgili belirlediği rakamlar çok yüksek olduğu için- gidiyor, vizelerini alıp gittikten sonra siz Diyanet olarak diyorsunuz ki: "Efendim, Türkiye'nin yüzde 10 hacca gitme kotası var. Bu yüzde 10 kotasını siz aşmışsınız, siz -onun için- bizden izin almadan gitmişsiniz." Siz kalkıyorsunuz, Türk vatandaşını orada şikâyet ediyorsunuz. Bu, Diyanetin varlığıyla bağdaşır mı; bu, inanç özgürlüğüyle bağdaşır mı? Yani onun için ben sizi halka şikâyet ediyorum. Öncelikle, vatandaşımıza takdir ettiğiniz o hac ücretleri çok yüksek. Çok yüksek olduğu için vatandaş altı ay öncesinden gidiyor, orada ev kiriliyor, orada otelde kalıyor; sizin takdir ettiğiniz, tespit ettiğiniz o değere yine yanaşmıyor yani o değeri siz nereden buluyorsunuz? Burada kota nedeniyle koymuş olduğunuz o değerlere Diyanet ticari kâr mantığıyla bakıyor. Diyanet Kurumumuz ticari kâr mantığıyla yönetilecek olan bir kurum değildir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu anlayışınızdan vazgeçmenizi istirham ediyorum.

İkinci bir sorun: Orada gözaltına alınıyor o insanlar. Mekke'den uzaklaştırılıp sınıra kadar getiriliyor, orada aç susuz, sefil bırakılıyor; dinimiz buna izin verir mi? Bu yapılan iş dinle bağdaşır mı? Yani sizin en hassas olmanız gereken bu konuda maalesef gereğini yapmıyorsunuz.

Başka bir konu şu: Bizim taşımış olduğumuz nüfus cüzdanlarımızda "Dini: İslam" ibaresi yazıyordu. AK PARTİ tarafından... "Dini: İslam" ibaresi eski nüfus cüzdanlarında varken yeni nüfus cüzdanlarından "Dini" ibaresini çıkardılar. Diyanet olarak niye karşı çıkmadınız? Varlığınız ne?

Bir başka konu: Domuz etini bu ülkede kasaplık et hâline getirdiniz, domuz etini kasaplık et hâline getirdiniz. "Tek tırnaklı çiftlik hayvanı" dediniz. Peki, Diyanet bu konuda nerede? Niye hareket etmiyorsunuz? Siz kalkıp... "Tek tırnaklı çiftlik hayvanı" diye domuzun eti kasaplık et hâline geldi, benim Diyanetim bu konuda bir açıklama yapmıyor.

Türkiye'de ahlaki anlamda çürüme oldu, yolsuzluk var, rüşvet var; cuma hutbelerinde bunu işlemiyorsunuz. Siyasi iktidarın ancak borazanlığı yapılıyor burada. Bu bizim güzide olan Kurumumuz, Diyanetimiz bu değil. Biz Diyanetimizin eski hâline dönmesini bekliyoruz. AK PARTİ döneminde Diyanet hakikaten irtifa kaybetti. Sizden istirham ediyorum yani dinin gereklerinde rüşvet, yolsuzluk nerede uygun görülüyor? Diyanetin cuma günkü hutbelerinde bunlar maalesef işlenmiyor.

Ve bir sorun daha: Diyanet görevini yapmış olsaydı 15 Temmuz darbesi olmazdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Diyanet İşleri tarikatlara ve cemaatlere göz yummamış olsaydı 15 Temmuz darbesi olmazdı. Sizden istirham ediyorum, Diyanet, bu konuda, cemaat ve tarikatların Diyanet içerisine, kamu kurumları içerisine... Buna dikkat etmesi lazım.

Yolsuzlukları dillendirmesi açısından... Bu kavramları maalesef ama maalesef siyasi iktidar meşru hâle getirdi. Diyanet nerede? Bu konuyla ilgili bir tutum, tavır takınması gerekmez mi? İsrarla ilgili tavır takınması gerekmez mi? Ama biz bunları görüyoruz, maalesef üzülüyoruz, Diyanetimiz bunları yapmamalı, kendine bir çeki düzen vermeli. Siyasi iktidarın söylemleri doğrultusunda cuma hutbeleri hazırlamamalı.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Umarım ve dilerim Diyanet bundan sonra herhâlde kendine düşeni yapar.

Saygılar. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "yer alan" ibaresinin "bulunan" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar
İzmir
Yüksel Arslan
Ankara

Şefik Çirkin
Hatay
Burhanettin Kocamaz
Mersin

Rıdvan Uz
Çanakkale

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NİLGÜN ÖK (Denizli) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Burhanettin Kocamaz.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 210 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, teklifin 6'ncı maddesiyle, özel kişi ya da kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınlardan elde edilecek gelirlerin Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Dinî Yayınlar Döner Sermaye İşletmesinin sermaye gelirleri arasından çıkarılması sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde bu iktidar döneminde ne yazık ki başına atamayla gelinen hemen hemen her kurum siyasallaşmış ve iktidarın borazanı hâline gelmiştir. Maalesef, hiç girmemesi gereken siyaset okullara, kışlaya, Emniyete, hastaneye, postaneye ve Diyanete bile iliklerine kadar girmiştir. Siyasetin her yere sirayet ettiği bu durum vatandaşlarımızda çok büyük rahatsızlıklara neden olmaktadır. Hâlbuki Diyanet İşleri Başkanlığımızın temel ilke ve hedefleri arasında, Anayasa'nın 136'ncı maddesine göre, "laiklik" ilkesi doğrultusunda bütün siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalarak milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi sağlama gibi önemli bir görevi de bulunmaktadır. Buna rağmen, hemen hemen her hafta Diyanet İşleri Başkanlığının cuma hutbelerinde ve birçok yayınlarında siyasi mesajlar veriliyor. İnsanlar cuma namazlarından soğumuş durumda. Diyanet İşleri Başkanlığımız, vatandaşların hayat pahalılığından yakındıkları bir dönemde "Pazara akşam gidin, ucuz sebze ve meyve almak için akşam saatlerini bekleyin." şeklinde tavsiyede bulunmaktadır.

Ayrıca, devasa bütçelere rağmen cuma namazları maalesef paralı hâle gelmiştir. Her cuma günü camilerde para toplanmakta, bu durumdan tüm imam ve vaizler de rahatsızdır, bunu bilmenizi istiyorum.

23 Nisan, 19 Mayıs, 30 Ağustos, 29 Ekim tarihlerinde ülkenin şanla, şerefle ve coşkuyla kutladığı bayramlarda hatta 10 Kasım'da bile cuma hutbelerinde cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü anmamakta ısrar etmektedir. Açıkçası ülke olarak, millet olarak bu zihniyeti anlamakta güçlük çekiyoruz. Oysa siz "Allah, din, iman, kitap" diyerek iktidara geldiniz, takındığınız bu tür yaklaşımlarınızla insanları dinden uzaklaştırdınız. Sizin yönetimde bulunduğunuz yirmi üç yıl içerisinde ateizm ve deizm arttı, bundan hiç mi rahatsız olmuyorsunuz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün ülkemizin hemen hemen her meslek grubunda olduğu gibi Diyanet İşleri Başkanlığımıza bağlı olarak görev yapan meslek grupları da birtakım sorunlar yaşamaktadır. Din görevlilerimiz bugün ülkemizde metropol şehirlerden en ücra köylere kadar hizmet veren, oralarda devletimiz tarafından görevlendirilen memurlardan oluşmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığımız bünyesinde çalışan din görevlilerimizden, özellikle vekil ve ücret karşılığı fahri olarak çalışan din görevlileri maalesef çok düşük ücretler karşılığında çalışmaktadır. Bu konuda kul hakkına girdiğinizi buradan belirtmek istiyorum. Yıllardır vekil imam-hatip ve fahri Kur'an kursu öğreticisi olarak görev yapan bu din görevlilerimizin kadroya alınması ve ücretlerinin yükseltilmesi gerekmektedir. Bugün öğretmenlerimizle aynı hizmeti veren ve fiilî olarak öğretmenlik yapan Kur'an kursu öğreticilerine öğretmen unvanı verilerek öğretmenlerle aynı haklardan yararlanmaları sağlanmalıdır.

Bilindiği gibi, 2025 yılı Sayın Cumhurbaşkanı tarafından "Aile Yılı" olarak ilan edilmiştir. Buna rağmen Diyanet personeline yönelik 3+1 kuralı uygulanmakta yani atandıkları yerde üç yıl zorunlu olarak görev yapmaktalar ve üç yılın sonunda kadroya geçtikten sonra da bir yıl daha görev yapmaktadırlar. Tam da gençlerin evlenmeleri konusunda ikna edilmeye çalışıldığı bir dönemde bu 3+1 kuralı din görevlilerinin aile birliğini bozmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Bu uygulama yüzünden din görevlileri aile ve iş arasında bir seçim yapmak zorunda kalmaktadır. Bu uygulama bir an önce düzeltilmeli, Diyanet ve Vakıf çalışanlarının aile birliğinin sağlanması noktasında eş durumu mazereti en fazla bir yıl olmalıdır.

Ayrıca, vaizlerin daha etkin ve verimli görev yapabilmesi için özlük hakları ve maaşlarının düzeltilmesi konusunda bizlere ulaşan talepleri olduğunu belirtiyor, Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen
Mersin
Selçuk Özdağ
Muğla
Mustafa Bilici
İzmir

Elif Esen
İstanbul
Mehmet Karaman
Samsun
Necmettin Çalışkan
Hatay

Necmettin Çalışkan
Hatay
Cemalettin Kani Torun
Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerine söz isteyen Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Diyanet İşleri Başkanlığına dair bazı maddeleri de içeren bu kanun teklifine niteliksel anlamda bir eleştirel konuşma yapmayı düşünüyorum. Sayın Meclis Başkanı başta olmak üzere, burada bulunan birçok arkadaşımız çok iyi bilir ki on yıllar boyunca Türkiye'de dindarlar ağır baskılar yaşadı, haklarını müdafaa etmek için büyük mücadeleler verdiler. O dönemlerde başörtüsü yasağı başta olmak üzere, dinî kimliklerini korumak isteyen milyonlarca insan eğitimden iş hayatına kadar pek çok alanda engellerle karşı karşıya kaldı, katsayı gibi uygulamalarla üniversite kapıları kapandı, siyasi partileri, STK'leri yasaklandı, fişlemelere ve engellemelere maruz kaldılar. Ancak bu nesil, o baskı döneminde, ahlaki duruşundan asla taviz vermedi; adil, mütevazı ve merhametli olmayı sürdürdüler. O dönemin dindar gençlerini davalarında samimi yapan hem haklı olmaları hem de haklı kalmalarıydı; davalarını sadece sözle değil fiille, icraatla ortaya dökmeleri idi, hâl diliyle konuşmalarıydı. Günün birinde o gençlerden bazıları siyaset alanında etkin oldular, tüm on yılların birikimiyle birlikte Türkiye'de iktidar olmayı başardılar ancak kaderin cilvesine bakın ki aynı iktidarın ellerinden bugün "ahlaki üstünlük" dediğimiz o kuşatıcı, yol gösterici pusula kayıp gitti. Maalesef geçmişin mağdurları bugün mağrur oldu, yaşanan ahlaki çöküntünün failleri hâline geldi. Neden ve nasıl oldu bu? Çünkü hakkı söylemek ve yanlış düzeltmek için kurulan ve bu konuda durmadan çalışan gönüllü sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar ya hakkı söyledikleri için dışlandılar ya da gücün ve güçlünün yanında durmayı tercih ettiler. Sahip oldukları tüm ilmi serveti hakikati söylemek için kullanılması gereken alimler, hocalar maalesef ya susturuldular ya da saray sofrasında kendilerine yer buldular.

Maalesef Diyanet İşleri Başkanlığı ise bu ahlaki çöküntüye müdahale etmek, bu yangına su serpmek yerine güncel siyasi gelişmeleri yansıtan hutbeler hazırlamakla meşgul oluyor; gençlerin her geçen gün ateizme, deizme doğru koşmasının altında yatan sebepleri araştırmıyor.

Sayın milletvekilleri, iktidar -siyasetin özü gereği- herkesin farklı düşünebileceği politik hamlelerine toplumun ortak paydası olan İslamiyet'e ait argümanları kalkan yaparak gençlerimizi İslami değerlerle karşı karşıya getiriyor, maalesef İslami değerler yolsuzluklara kalkan yapılmaya çalışılıyor.

İktidara yakın medya kuruluşları da toplumdaki ahlaki çöküntünün en büyük sorumlularındandır. Televizyon ekranlarında ahlaksızca yayınlar yapılmaktadır. Bu çirkinlikler ahlaki çöküntüyü hızlandıran etki yapmaktadır. Daha dün kadar namaz kıldığı veya oruç tuttuğu için fişlenenlerin iktidarında, sadece iktidarın politikalarına eleştiri getirdiği için insanlar hapse atılmaktadır. Başörtüsü veya dinî kimliği sebebiyle üniversitelere, kamu kurumlarına alınmayanlar, bugün -mülakatlarla- liyakatin yerine torpili koyarak kul hakkı yemektedir. 28 Şubatta türlü bahanelerle işlerinden olanlar şimdi iktidar ve güç ellerine geçtiğinde iktidara dönük en ufak eleştiriye tahammül etmeyip insanları işten atıyorlar. Şiir okuduğu, kitap yazdığı, o dönemdeki rejimin hoşuna gitmeyen açıklamalar yaptığı için hapselere ve işkencelere maruz kalanlar, bugün gazetecileri, milletvekillerini, belediye başkanlarını hapsedmekte bir beis görmüyorlar. Başkası yaptığında zulüm olan kendileri yaptığında devletin bekasını korumak oluyor. Kimlikleri yüzünden toplumsal hayattan koparılmaya uğraşanlar bugün iktidar olduklarında dinî veya etnik kimlikleri farklı olan insanların toplumsal alanda var olmalarının önüne duvarlar örüyor ve bütün bunlar olurken gençlerimiz dininden soğuyor çünkü din gençlerimizin gözünde artık samimi bir inanç olmaktan çıkmış, siyasi iktidarın aracı hâline gelmiştir. Diyanet gibi önemli bir kurum halkımızın ahlaki değerlerine sahip çıkmak ve onları korumak yerine siyasi çıkarları koruyan bir mekanizmaya dönüşmüştür. Şimdi hepimiz başımızı ellerimizin arasına alıp samimi bir öz eleştiri yapmalıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Torun, buyurun.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Bolca retorik ve İslami terminolojiyle yapılan konuşmalardan sonra işlerimizde, ilişkilerimizde bunların yaşanmadığını fark eden gençlerimiz, evlatlarımız bu ikiye bölünmüşlüğü görünce maalesef dinden soğuyorlar. Müslüman, elinden ve dilinden insanların emin olduğu kişidir. Şimdi, öyle mi acaba?

Ahlaki çöküntüyü durdurmak, İslam'ın temiz ahlakını yeniden inşa etmek zorundayız. Ahlakı sadece belden aşağıya indirgeme yanılsından vazgeçip devlet hayatında yolsuzluğa ve hırsızlığa karşı net duruş göstermek, hakkaniyetli uygulamalar yapmak gerekmektedir. Unutmayalım ki devletin dini adalettir. Sözlerimi Mâide suresinin 8'inci ayetiyle tamamlamak istiyorum: "Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutun, adil şahitler olun. Bir topluluğa karşı duyduğunuz kin sizi adaleten ayırmasın. Adaletli olun; bu, takvaya daha yakındır."

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 7- 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve altıncı fıkrasında yer alan "yurt dışı aylığının yüzde seksenini" ifadesi "yurt dışı aylığını" şeklinde değiştirilmiştir.

"Başkanlık yurt dışı teşkilatı, müşavirlik ve ataşeliklerden oluşur."

Rahmi Aşkın Türeli

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Cevdet Akay

İzmir

Manisa

Karabük

Mühip Kanko

Aysu Bankoğlu

Özgür Karabat

Kocaeli

Bartın

İstanbul

Cavit Arı

Elvan Işık Gezmiş

Nurten Yontar

Antalya

Giresun

Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Tekirdağ Milletvekili Sayın Nurten Yontar.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi hakkında söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu madde Diyanet İşleri Başkanlığı yurt dışı teşkilatını bakanlıklarda olduğu gibi ataşelik ve müşavirliklerinden oluşması şeklinde düzenlemektedir. Aynı zamanda Diyanet yurt dışında gereğinden fazla personel çalıştırmakta, bunun nedenini de maalesef ki açıklamamaktadır.

Değerli arkadaşlar, Diyanet İşleri Başkanlığı ne iş yapar, görevi nedir, kim tarafından neden kurulmuştur? Çok şükür ki vatandaşlarımızın çok büyük bir bölümü Diyanetin Atatürk tarafından kurulduğunu ve Atatürk'ün herkesin okuyup anlayabilmesi için Kur'an-ı Kerim'i Türkçeye çevirttiğini biliyor. Şayet bugün milletin alını özgürce secdeye değişorsa, camilerde özgürce hutbe okunabiliyorsa bu, Atatürk sayesinde. Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm imkânlarını kullanarak milyonluk makam araçlarına binip gezenlerin, sahip oldukları tüm makamları borçlu oldukları kurucu liderlerini saygıyla sevgiyle ve minnetle anmaları gerekirken millî ve dini bayramlarda ve cuma hutbelerinde Atatürk'ten hiç bahsetmemeleri milletin maneviyatından ve hissiyatından ne kadar uzak olduğunu göstermektedir.

Ülkemiz ekonomik krizle boğuşurken, vatandaşlarımız yoksulluk altında inim inim inlerken Diyanet İşleri Başkanlığına 130 milyarlık bütçe ayrılmıştır. Bu bütçeyle Diyanet İçişleri, Dışişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür ve Turizm, Sanayi ve Teknoloji ile Ticaret Bakanlıklarını geride bırakmıştır. Bu yetmezmiş gibi, yıl sonlarında diğer bakanlıkların bütçelerinden Diyanete kaynak aktarılmaktadır.

Bir lokma bir hırka felsefesini savunan Diyanet İşleri Başkanı "Bana bir Audi'yi çok gördüler." diyerek, "Kur'an kurslarında bir tuğlası olana cennette ev verilecek." söylemiyle de haddini aşmıştır. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, hepimiz "Dindar ve kindar nesil yetiştireceğiz." diye yola çıkanların toplumu ne hâle getirdiklerini görüyoruz. İmansız bir gençlik yarattıkları gibi, ahlaken de toplumsal çöküşü görüyoruz. Ahlak, imandan bağımsız değildir, gençliğin ahlaklı olması en az imanlı olması kadar önem arz etmektedir. "Din, iman" diyerek Türkiye'yi soyup soğana çevirenlerin, hırsızlık yapanların, ahlaksızlık yapanların hepsi gençlerimize kötü örnek teşkil etmektedir.

Son yapılan bir ankete göre, aile fertleri bir yere gitmek zorunda kalırlarsa çocuklarını teslim etmeyecekleri meslek grubu olarak -Diyaneti- din adamlarını göstermişlerdir. Diyanet İşleri Başkanının oturup bunu düşünmesi gerekmektedir.

Ay başında bir hutbede geçen "Kadın-erkek arkadaşlığı kişileri zinaya sürükler." şeklindeki ifade Anayasa'mızın 2'nci maddesinde güvence altına alınan laiklik ilkesine ve Kurumun kendi varlık sebebine aykırıdır. Diyanetin, Atatürk'ün mirasına sadık kalmak yerine halkın yaşam tarzına müdahale eden ve özellikle de kadınları hedef alan açıklamalarından bıktık. (CHP sıralarından alkışlar) Bu açıklamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini hedef almakta, kadınları ötekileştirmekte ve şiddeti körükleyerek özellikle genç kadınları hedef hâline getirmektedir; bu yüzden, ülkemizde yaşanan kadın cinayetleri sona ermemekte hatta gün geçtikçe daha da çoğalmaktadır. Diyaneti ciddiyete, laikliği hedef alan açıklama yapmamaya ve en önemlisi, cemaat, tarikat diliyle değil cumhuriyet diliyle konuşmaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, 19 Martla başlayan darbenin üzerinden yetmiş gün geçti. İki gün önce yapılan beşinci dalga operasyonu, yine önceden hazırlanmış, içi boş metinlerle 46 kişi gözaltına alındı, 25 kişi de tutuklandı. Adalet Bakanı zaman zaman "Kimse adalet sistemimiz hakkında güven zedeleyecek açıklamalar yapmamalıdır." diyor. Peki, bu gözaltılar ve tutuklamalar neye istinaden yapılıyor? Herkes yaşananların farkındayken siz çıkıp nasıl hukuk devletinden bahsedebiliyorsunuz? FETÖ'yle mücadele ederken Zekeriya Öz'ün altına zırlı Mercedes'i biz mi tahsis ettik? (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

NURTEN YONTAR (Devamla) - Dijital kumpaslarla insanların hayatını karartan FETÖ'cü zihniyeti unutmamak ve asla da unutmayacağız. Kasası olarak bahsettiğiniz ve Ergenekon kapsamında tutuklattığınız Kuddusi Okkır'ın yokluk içinde vefat ettiğini unutmuyoruz. Hocanızın öğrettiği taktiklerin üzerine koyarak, hukuk kurallarını hiçe sayarak adalet sistemine seviye atlattınız. Yargı bu hâldeyken bizden susmamızı beklemeyin.

Değerli Cumhuriyet İttifakı vekilleri, temmuz ayında yapılacak maaş zammını yapmamak adına, belirlenecek altı aylık enflasyon oranını düşük tutacağınızı biliyoruz. Size, enflasyonun gerçek hâlini TÜİK'e değil çarşıya, pazara giden insanlara sorun diyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, çok ağır sataştı, Nurten Hanım çok ağır sataştı.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüsmen Kırkpınar

İzmir

Adnan Şefik Çirkin

Hatay

Yüksel Arslan

Ankara

Rıdvan Uz

Çanakkale

Burhanettin Kocamaz

Mersin

Yavuz Aydın

Trabzon

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerine söz isteyen Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun maddesi teknik bir düzenlemeyi içermektedir ancak bu kürsü yalnızca kanunların değil milletin gerçek gündeminin de kürsüsüdür. Adına yeniden "barış"

denen fakat aslında her satırı kan kokan o eski oyunun yeni perdesini konuşmak zorundayız. Adı süreç, tanıdık geliyor değil mi? Birileri sahneye yeniden Oslo, Habur, Dolmabahçe hayallerini sürmektedir ama unuttukları bir şey vardır, hatırlatayım: Türk milletinin hafızası diridir; o sahne artık inandırıcı değildir, bunu size yaptırmayacak Türk'ün sarsılmaz bir iradesi vardır. Bu irade yalnızca bizlerin değil şehit annelerinin yüreğinde de yaşamaktadır. PKK'nın 15 yaşında şehit ettiği Eren Bülbül'ün annesi bakın ne diyor: "Bunların silah bırakacağına inanmıyorum. 'Bırakacağız.' deyip bırakmayacaklar. Bunların kallesliğine akıl ermez." Bu sözleri söyleyen bir anneye bile iftira atarak, ihanet sürecine destek veriyormuş gibi medyaya yansıtıyorlar. Bu sürecin bir tezgâhtarı, Eren için "Acısını yüreğimde hissediyorum." diyor. Çok üzülüldünüz öyle mi? Açıklayın o zaman, Eren'i neden vurdunuz, neden şehit ettiniz? Annesi "Bedeninde 17 kurşun vardı. Ne suçu, ne günahı vardı?" diyor. Buna cevap verin, verebilecek misiniz? Bir de utanmadan Eren ve annesi üzerinden algı operasyonu yapıyorsunuz. Askerin, polisin, öğretmenin canına kastettiğinizi neden hâlâ açıklayamıyorsunuz? Teslim olup devletin hukukuna hesap vermek yerine hâlâ aktörlük peşinde koşuyorsunuz. Terör bölgesinde partinin sözcüsü, cumhuriyete "yüz yıllık sistem" Türk'e "Türkiye halkları" Kürt'e "Kürt halkı" diyerek içindeki Türk düşmanlığını dışarıya yansıtmaktadır. Bu dil, bu toprakları bölmeye çalışan bir projenin aktörlüğüdür. "Türk" diyemeyenin adı da niyeti kadar açıktır. "Yüz yıl" diyerek hedef aldığınız şey Lozan'dır, cumhuriyettir, Mustafa Kemal Atatürk'tür. Siz yüz yıllık sancıcı değil yüz yılın öncesini ve Sevr'e olan özleminizi dile getiriyorsunuz. Cumhuriyet sizin bu sancılarınızın adıdır, Lozan ise bağımsızlığa duyduğunuz öfkenin sebebidir, tarihle ve kimlikle derdi olanların sahadaki sesleri de tanındır.

Hatırlatayım: Süleyman Soylu "Karayılan'ı yakalayıp bin parçaya bölmezsek şehitlerimiz yüzümüze tükürsün." demişti, şimdi utanmadan Trabzon'a gidip PKK'yla yapılan pazarlığı ve ihanet sürecini övüyor. Aynı Soylu demedi mi "Terör örgütünden hukuk bekleyen hain oğlu haindir." diye. Şimdi soruyorum Soylu'ya: Hain kimdir ve nerededir? Böyle ucuz ucuz laflar etmeyeceksin, gün gelir ettiğin lafın altında kalırsın Soylu efendi!

Değerli milletvekilleri, bütün bunlara eşlik eden bir başka hamle daha var. İktidar mensupları çıkıyor ve yerel yönetimler üzerinden mesaj veriyor. Bu, açık bir hazırlıktır; yeni anayasa bahanesiyle üniter yapıyı tartışmaya açma planıdır fakat buradan ilan ediyoruz: Türkiye Cumhuriyeti Anayasa değişikliği için rehin alınmaz. Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu'nun da ifade ettiği gibi "Sizi cumhuriyetle terbiye edeceğiz." Tekrar hatırlatıyorum: "Sizi cumhuriyetle terbiye edeceğiz." Gerekirse bin kere söyleyeceğiz: Lozan bu milletin tapusudur, Türklük bu milletin şerefidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Tamamlıyorum Başkanım.

Cumhuriyet pazarlık masasına meze yapılamayacaktır, buna asla ve asla müsaade etmeyeceğiz. Türk kimliği dışında kimlik arayanlara sesleniyorum: Bizim kimliğimiz bellidir, cumhuriyetimizin fikrî inşacısı Ziya Gökalp'in ifadesinden hareketle "Türklük hem mefkûremiz hem de kanımızdır, sırtımızdan alınmaz çünkü kürk değildir."

Değerli milletvekilleri, yolumuz, terörle masaya oturmak için şehitlerimizin emanetine sahip çıkmaktır. Cumhuriyeti yıktırmayacağımızı, milletimizi böldürmeyeceğimizi, al bayrağımızı indirtmeyeceğimizi tekraren ifade ediyor, bu toprakları bize vatan yapan aziz şehitlerimizi saygıyla anıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinde yer alan "şeklinde" ibaresinin "biçiminde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan

Mardin

Onur Düşünmez

Hakkâri

Yılmaz Hun

İğdır

Dilan Kunt Ayan

Şanlıurfa

Ali Bozan

Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli halkımız ve cezaevlerinde umutla bizleri izleyen tüm yoldaşlar; hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Bugün, halkımızın kıymetli bir evladı, Kürt siyasal mücadelesinin öncülerinden Hamit Geylani'yi kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşıyoruz. Bir ömür adanmıştı halkının diline, kimliğine, özgürlüğüne. Rojhilat'ın Urmiye kentinde doğan, Şemzinan'dan sürgüne gönderilen ama asla köklerinden kopmayan Hamit Geylani'yi, hepimizin Hamit amcasını yitirdik. O, şiiriyle, siyasetiyle, savunmalarıyla Kürt halkının onurunu yüreğinde taşıyan bir yoldaştı. HEP'ten DEM'e uzanan partilerde en ön safta yürüdü. Cezaevlerinden mahkeme salonlarına, barıştan yana her sözde onun imzası vardı. Ankara'dan Şemdinli'ye kadar bir halkın hafızası oldu, iradesi oldu. Şimdi bizler onun bıraktığı bu onurlu mirasın taşıyıcılarıyız. Hamit Geylani'nin sadece bir ardılı değiliz; onun fikri, direnci ve davası bizlerin omuzlarında yaşamaya devam edecek. Halkımıza başsağlığı diliyor; ailesinin, dostlarının ve tüm Kürt halkının acısını yüreğimizde hissediyoruz. Mirasın onurumuzdur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir konu var ki geleceğin sorumluluğuyla konuşmak istiyorum. Kürt ve Türk ilişkileri etnik ya da kültürel bir meselenin ötesinde, bu toprakların barış iklimine duyduğu tarihsel özlemin aynasıdır. Bugün artık yeni bir eşikteyiz. Silahlı mücadeleye son verildiğinin ilan edilmesi en derin meselemiz olan Kürt meselesinin demokratik ve siyasal yollarla çözümüne dair önümüzü açan tarihsel bir fırsattır. Kanımca bu, yalnızca bir örgütsel karar değil aynı zamanda yeni bir toplumsal sözleşmeye çağrıdır. Geline bu aşamada Meclisin sorumluluğu daha da büyümüştür. Devletin toplumsal çözüm iradesine katkı sunabilecek tüm aktörlerin, sivil toplumun, siyasal partilerin bu süreçte elini taşın altına koyması gerekmektedir. Bu sürecin

oluşmasında kuşkusuz en çok öne çıkan figürlerden biri Sayın Abdullah Öcalan'dır. On yılları bulan mücadele sürecinde siyasal öngörüsü, entelektüel derinliği ve çözüm iradesiyle hem Kürt halkının taleplerini evrensel haklar zemininde yeniden tanımlamış hem de Türk kamuoyuna barış dilini mümkün kılacak kavramsal bir çerçeve sunmuştur. Sayın Öcalan'ın diyalog, demokratik siyaset ve halkların ortak geleceği konusundaki ısrarı bugün barışa dair her adımın zeminini hazırlayan bir birikim olarak karşımızdadır. Bu feraset ve sabır tarihsel olarak kayda geçmiştir. Bizler halkın vekilleri olarak eşitliğe ve barışa olan inancımızla bu sürecin taşıyıcısı olmaya hazırız çünkü barışı inşa etmek kaybettiklerimize, annelerin gözyaşına, halkların umuduna karşı sorumluluğumuzdur. Sayın Erdoğan'dan Sayın Bahçeli'ye süreçte yer alacak tüm aktörlerin katkısı önemlidir ve bu katkı tarihsel hafızada barışa dair irade beyanı olarak yerini alacaktır. Barış, halkların ortak geleceğine duyulan inançla mümkündür. Bu inancı taşıyan herkesin katkısı değerlidir. Bu uğurda emek veren herkesin emeğine sağlık diyorum ve teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; barış sadece susan silahlarla değil özgürleşen hakikatlerle mümkündür ve bu hakikatlerden biri şudur: Türkiye'de cezaevleri artık düşüncenin, kimliğin ve örgütlü iradenin cezalandırıldığı siyasal tecrit mekânlarına dönüşmüştür. Bugün itibarıyla Türkiye'de 403 bini aşkın tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Bunların önemli bir bölümü özellikle Kürt siyasal hareketinin mensupları, gazeteciler, kadın özgürlükçüler, devrimciler ve akademisyenler yalnızca fikirlerinden dolayı rehin alınmış durumdadır. Cezaevlerinde en az 1.412 hasta mahpus bulunmakta, bunların 651'i ağır hastalıklarla mücadele etmektedir. Bu tablo sadece bir hak ihlali değil barışın önüne çekilmiş bir duvardır. Geline bu eşikte Sayın Abdullah Öcalan'ın rolü hayati derecede belirleyicidir. On yıllardır süren mücadelesiyle Kürt halkının demokratik çözüm iradesini ve halkların ortak geleceğini savunmuştur. Her şeye rağmen barış, diyalog ve demokratik siyaset çağrılarından vazgeçmemiştir. Bu nedenle, barışın yolu Sayın Öcalan başta olmak üzere tüm siyasi tutsakların bir an önce özgürleşmesinden geçmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - "Bebek katili" diyoruz. Tutanaklara girsin de millet şaşırmasın.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen, buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Devamla) - Siyasi saiklerle tutulan mahpuslar serbest bırakılmadan, Kürtçe yasaklı bir dil olmaktan çıkmadan; kadınlar, gençler, yazarlar fikirlerinden dolayı yargılanmadan; hasta mahpuslar tedavi hakkına ulaşmadan bu ülkede barıştan söz edilemez. Her biri bu topraklarda hakikat için bedel ödeyen mahpusların sesi susturuldukça toplumsal vicdan kanamaya da devam edecektir. Barışın sesini daha da yükseltmeye ve bu iradeyi büyültmeye ihtiyacımız var. Ben buradan bu Meclisin vicdanına sesleniyorum: Kürt ve Türk halkları arasında güven bağları çokça örşelendi, çokça kırıldı ama bizler eşitçe ve kardeşçe yaşayabileceğimiz yeni bir toplumsal sözleşmeyi birlikte inşa edebiliriz, yeter ki barışa samimiyetle yaklaşalım, yeter ki rehin alınmış iradeleri özgürleştirelim. Barış, sabırla ve sorumlulukla yeniden kurulabilir. Bu toprakların barışa dair birikmiş bir özlemi vardır, o özlemi gerçeğe dönüştürmek artık hepimizin boynunun borcudur. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergely oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.00

SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 23.01

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 92'nci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

210 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 29 Mayıs 2025 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.01